

град Ваљево

City of Valjevo

СТРАТЕГИЈА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ГРАДА ВАЉЕВА 2010. – 2020. године

град
Ваљево
City of Valjevo

 USAID | MUNICIPAL ECONOMIC
FROM THE AMERICAN PEOPLE | GROWTHACTIVITY

Ваљево, 2010. година

САДРЖАЈ

Одлука Скупштине града Ваљева о усвајању Стратегије одрживог развоја Ваљева	4
Уводна реч Градоначелника	5
Процес израде и методологија Стратегије одрживог развоја града Ваљева	6
Визија града Ваљева 2020. године.....	10
1. Основни подаци о граду Ваљеву.....	11
1.1. Географски положај (локација).....	11
1.2. Природни ресурси	12
1.2.1. Пољопривредно земљиште	12
1.2.2. Шуме и шумско земљиште	13
1.2.3. Воде	13
1.2.4. Минералне сировине	14
1.2.5. Енергетски извори	14
1.3. Људски ресурси.....	14
1.4. Клима.....	15
1.5. Историја, традиција и културно наслеђе.....	16
1.6. Локална самоуправа (администрација).....	16
1.7. Привреда.....	17
1.8. Пољопривреда.....	18
1.9. Инфраструктура.....	19
1.9.1. Саобраћајна инфраструктура	19
1.9.1.1. Друмски саобраћај	19
1.9.1.2. Ваздушни саобраћај	20
1.9.2. Комунална инфраструктура.....	20
1.9.2.1.. Водовод и канализација.....	20
1.9.2.2. Систем даљинског грејања.....	21
1.9.2.3. Електро инфраструктура.....	21
1.10. Животна средина	21
1.10.1. Квалитет ваздуха	21
1.10.2. Квалитет земљишта	22

1.10.3. Квалитет вода	22
1.10.4. Комунални отпад.....	22
1.11. Туристички ресурси.....	23
1.11.1. Смештајни капацитети	24
1.12. Квалитет живота.....	25
1.12.1. Локални центри за окупљање	25
1.12.2. Културне манифестације и фестивали	25
1.12.3. Забава и услуге	26
2. Индикатори одрживости	27
2.1. Индикатори животне средине	27
2.2. Индикатори друштвеног развоја	38
2.3. Индикатори економског развоја.....	47
2.4. Додатни индикатори	57
3. „SWOT“ анализа	72
3.1. Инфраструктура и просторно планирање	72
3.2. Економски развој.....	75
3.3. Друштвени развој	80
3.4. Заштита животне средине.....	83
4. Стратешки документ	85
4.1. Визије, приоритети и циљеви.....	85
4.2. Приоритети	90
5. Ресурси/буџет.....	120
6. Акциони планови	121
6.1. Акциони планови по приоритетима	121
6.1.1. Инфраструктура и просторно планирање.....	121
6.1.2. Економски развој.....	141
6.1.3. Друштвени развој	172
6.1.4. Заштита животне средине.....	197
7. Систем управљања и праћења реализације Стратегије.....	209
Анекс 1. Чланови стратешког тима, радних група и форум партнера.....	212

На основу члана 20. став 1. тачка 1), члана 32. став 1. тачка 4) и члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/07), члана 17. став 1. тачка 1) и члана 35. став 1. тачка 4) Статута града Ваљева („Службени гласник града Ваљева“, број 19/08), Скупштина града Ваљева на седници одржаној 08. октобра 2010. године, донела је

СТРАТЕГИЈУ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ГРАДА ВАЉЕВА 2010.-2020. ГОДИНЕ.

Члан 1.

Доноси се Стратегија одрживог развоја града Ваљева 2010.-2020. године.

Члан 2.

Стратегију одрживог развоја града Ваљева 2010.-2020. године објавити у „Службеном гласнику града Ваљева“.

СКУПШТИНА ГРАДА ВАЉЕВА БРОЈ: 016-12/2010-02

ПРЕДСЕДНИК

Скупштине града Ваљева
Горан Лучић, с.р.

Тачност преписа оверава:

СЕКРЕТАР
Скупштине града Ваљева
Никола Илић

УВОДНА РЕЧ ГРАДОНАЧЕЛНИКА

Поштовани,

У временима која долазе, а у складу са европским начелима демократског друштва, од свих нас се очекује одговоран приступ дугорочном стратешком планирању коришћења расположивих ресурса.

Град Ваљево приступио је изради Стратегије одрживог развоја из потребе да системским приступом дефинише стратешке циљеве, активности и пројекте ка отварању нових развојних перспектива.

Стратегија одрживог развоја града Ваљева заснована је на партиципативном приступу што подразумева директну укљученост у целокупан процес, свих јавних, цивилних и приватних заинтересованих страна из области привреде, пољопривреде, туризма, друштвених делатности, невладиног сектора, локалне самоуправе и заштите животне средине.

Ваљево 2020.-те године видимо као важан и динамичан индустријски, саобраћајни, туристички и културни центар овог дела Србије, привлачно место за стране и домаће инвестиције, место подршке постојећој привреди, предузетништву и започињању нових послова. У 2020. години Ваљево је град у којем је пољопривреда одрживи и профитабилни део привреде, а сам град и околина су постали омиљене туристичке дестинације за посетиоце из земље и иностранства. Ваљево је град ефикасне локалне управе, активних грађана, град запослених, град образовања, културе, успешне социјалне политике, град здравља, безбедан и привлачан за живљење.

Позивам све грађане Ваљева да у складу са својим могућностима делују ка остварењу циљева дефинисаних овим стратешким документом.

С поштовањем,

Градоначелник града Ваљева

Зоран Јаковљевић

Процес израде и методологија Стратегије одрживог развоја града Ваљева

Процес израде ове Стратегије представља заједнички приступ два програма, Програма за подстицај економском развоју општина (МЕГА) који финансира Америчка агенција за међународни развој (USAID) а спроводи The Urban Institute и програма Exchange 2 коју финансира Европска унија, а спроводи Стална конференција градова и општина (СКГО) а уз потпуну посвећеност и ангажованост представника Града Ваљева. Наиме, на самом почетку процеса, сарадници у процесу израде стратегије су заједно са партнерима из локалне самоуправе усагласили већ постојеће методологије како би искористили њихове најбоље елементе и ускладили их са потребама Града за израдом Стратегије. Напомињемо да су партнери на изради Стратегије током целог процеса успешно сарађивали.

Стратегија одрживог развоја града Ваљева базирана је на методолошком оквиру који је настао као резултат пројекта Exchange 2 (2008. – 2010. године) у циљу методолошке стандардизације процеса стратешког планирања за потребе Сталне конференције градова и општина и локалних самоуправа у Србији.

Стратегија одрживог развоја односи се на *одрживи развој* живота, рада и функционисања на територији *града Ваљева*. Одрживост захтева од људи да користе природне ресурсе у оној мери која им дозвољава да се ресурси природно обнове.

Стратегија се дефинише, усваја и спроводи на нивоу града и односи се на територију града Ваљева. У неким циљевима и активностима, Стратегија подразумева регионални и/или национални приступ решавању одређених проблема, али се у наведеним циљевима и активностима подразумева већ обострано изражен интерес суседних локалних самоуправа и Републике.

Стратегија одрживог развоја града Ваљева усаглашена је са следећим стратешким документима на националном нивоу:

- Стратегија за смањење сиромаштва у Србији
- Стратегија придруживања Србије ЕУ
- Национална стратегија запошљавања
- Стратегија развоја привреде
- Национални програм заштите животне средине
- Стратегија развоја пољопривреде Србије
- Стратегија развоја малих и средњих предузећа Србије
- Национална стратегија управљања отпадом
- Стратегија реформе државне управе
- Стратегија регионалног развоја

Стратегија одрживог развоја града Ваљева такође је усаглашена и са следећим међународним документима:

- Повеља европских градова и општина о одрживости, усвојена од стране учесника Европске конференције о одрживим градовима и општинама – Олборшка повеља;
- Повеља планете Земље;
- Закључци трећег заседања Округлог стола представника међународних, европских и националних институција укључених у Кампању Локалне Агенде 21 – „Закључци из Лисабона“

- „Позив из Хановера“;
- „Позив из Јоханесбурга“
- „ФАНО принципи“.

Стратегија је такође усаглашена је са Миленијумским циљевима УН и са Извештајем о реализацији Миленијумских циљева развоја у Србији за претходне три године.

Стратегија одрживог развоја локалне заједнице је општи стратешки план развоја града Ваљева који даје смернице и подстицаје за будући развој. Временски оквир за имплементацију Стратегије је 2010 - 2020. година, односно 10 година. Детаљнији секторски планови се морају развијати и имплементирати у пуној сагласности и интеграцији са овом стратегијом.

Стратегија одрживог развоја локалне заједнице је рађена у намери увођења интегрисаног система планирања који обухвата сва битна питања локалне заједнице укључујући и питања од међусекторског значаја (социјалну инклузију, општу друштвену информисаност, заштиту животне средине и сл.). Као најважнија стратегија, Стратегија одрживог развоја укључује све смернице, циљеве и мере релевантне за све секторе, стварајући услове за реализацију или развој других планова на локалном нивоу. Сви други секторски планови на локалном нивоу имају за циљ да, у оквиру својих области, испуне и развију могућности шире дефинисане Стратегијом поштујући смернице задате визијом, циљевима и приоритетима, пружајући оперативну подршку пројектима и активностима предвиђеним Акционим планом.

Стратегија одрживог развоја локалне заједнице је заснована на партиципативном приступу, што подразумева директну укљученост свих заинтересованих јавних и приватних страна у току трајања целокупног процеса. Партиципативни приступ у изради Стратегије се не односи само на заједничку израду стратешког документа и акционог плана, него омогућује шире учешће заједнице у идентификацији, активирању и координацији партнерстава за имплементацију појединих активности и пројеката.

Разлог за увођење партиципативног метода је пре свега практичне природе. Без партиципативног приступа често се локалним заједницама намећу обавезе да спроведу одређене активности, иако сама заједница није била укључена у тај пројекат. На крају, партиципативни приступ побољшава квалитет донетих одлука тиме што омогућава:

- Формирање базе знања за одговоран процес доношења одлука заснованих на чињеницама
- Широку базу подршке за донесене одлуке
- Колективно власништво над проблемима и решењима проблема
- Јачање локалних капацитета за имплементацију пројеката, и
- Повратне информације за руководство

Процес израде *Стратегије одрживог развоја* састојао се од 5 главних фаза које је неопходно поновити у будућим десетогодишњим циклусима:

Фазе	Документа
0. Покретање процеса стратешког планирања	Организациона структура – регулатива
1. Анализа текућег стања – Профилисање заједнице	Извештај о одрживости
2. Дефинисање приоритета, визије и циљева	Стратешки документ
3. Пројекти и активности за одређене резултате	Акциони план
4. Имплементација, управљање, праћење	Управљачки систем
5. Маркетинг и комуникације	План маркетинга и план комуникације

Циклус израде *Стратегије одрживог развоја града* почиње израдом *Анализе текућег стања – Профилисањем заједнице* којом се текуће стање и фактори одрживости у заједници идентификују и процењују. Као следећи корак следи дефинисање визије, циљева и приоритета у оквиру *Стратешког документа* на локалном нивоу. Након ове фазе, следи дефинисање активности и пројеката у оквиру локалног *Акционог плана*. Како бисмо постигли одређене резултате фаза имплементације пројеката треба да буде подржана развијеним *Управљачким и мониторинг системом*.

Различити субјекти, са различитим улогама и функцијама су били укључени у процес израде *Стратегије одрживог развоја Града Ваљева* почев од фазе планирања па до фазе дефинисања реализације пројеката и управљачких активности. Партнерски Форум окупио је јавне и приватне заинтересоване стране који живе и раде на територији града и био је задужен за општу елаборацију Стратегије одрживог развоја и имао је стручну подршку Тематских радних група и координационог тима Града, као и других локалних институција.

На првом партнерском форуму предложени су приоритети и чланови радних група. Формиране су три радне групе: Радна група за економски развој, Радна група за друштвени развој и Радна група за заштиту животне средине. Радна група за економски развој је своје активности на изради Стратегије спроводила у сарадњи са Урбан институтом у оквиру Програма MEGA „Подршка јачању капацитета општина и градова“.

Радни тимови су анализирали стање (SWOT), а потом су дефинисали визију, стратешке и специфичне циљеве у оквиру приоритета. На основу дефинисаних циљева урађен је акциони план који треба да доведе до испуњења постављених циљева. Свака радна група је имала пет званичних састанака, међутим чланови радних група су имали низ интерних састанака, као и састанака са корисницима директно заинтересованим за процес израде и имплементације Стратегије.

Програм за подстицај економском развоју општина преузео је водећу улогу у пружању стручне и техничке помоћи Групи за Економски развој, а у наставку текста следи кратак опис специфичних алата који су коришћени током израде дела Стратегије који се бави економским развојем.

Истраживање Ставова пословног сектора у Ваљеву спроведено је током 2009. године. Резултати овог истраживања представљени су члановима Радне групе за економски развој и коришћени су у изради Стратегије.

Профил заједнице, документ који садржи све најважније статистичке показатеље о Ваљеву, израдило је Одељење за локални развој, привреду и комуналне послове Града по методологији Програма за подстицај економском развоју општина. Обзиром да је превасходна намена Профила заједнице је да помогне заинтересованим инвеститорима и постојећим привредницима да боље разумеју и са више елемената анализирају услове за пословање у Ваљеву, овај документ представљао је значајан алат за све три тематске групе, приликом израде Стратегије одрживог развоја.

Приликом кандидовања конкретних пројеката, чланови Радне групе за Економски развој и партнери подносили су пројектне формуларе који су детаљније описивали предложене активности, њихове носиоце, изворе финансирања и очекиване резултате. Информације из Пројектних формулара коришћене су и приликом израде Акционог плана за Економски развој.

Заинтересовани партнери из јавног, приватног и цивилног сектора су предложили велики број активности, као и сугестија за побољшање стратешког документа. Процес јавне расправе је трајао четири месеца.

Резултат рада свих радних група и целокупног процеса израде Стратегије је проверен и потврђен на завршној партнерској скупштини - јавној расправи и седници Градског Већа.

Стратешки документ у себи садржи следећа поглавља:

- Процес израде и методологија Стратегије одрживог развоја града Ваљева
- Визија града Ваљева 2020.
- Опште информације о граду Ваљеву
- Индикатори одрживости
- Ситуациона анализа приказана кроз „SWOT“ анализу
- Стратешки документ – приоритети, визије, стратешки и специфични циљеви
- Локални акциони план по приоритетима
- Систем управљања и праћења реализације Стратегије
- Анекс 1: Чланови стратешког тима, радних група и форум партнера

Стратегију усваја Скупштина града Ваљева.

На основу локалног акционог плана, склапају се партнерски споразуми за имплементацију појединих циљева и активности између различитих учесника и заинтересованих страна. Партнерске споразуме за имплементацију појединачних циљева и активности одобравају и потписују законски представници одговорни за имплементацију циљева/активности, као и представници заинтересованих страна укључених у реализацију циљева/активности.

Процес имплементације Стратегије се развија преко система управљања којим ће координисати град Ваљево преко интерног тима за координацију. Ниво имплементације локалног акционог плана ће се константно пратити путем годишњег циклуса евалуације. За оцену успешности се користе индикатори одрживости и индикатори учинка. Годишњи циклус праћења и евалуације на овај начин омогућава константно ажурирање визија, приоритета, циљева и активности.

Процес стратешког планирања и управљања је жив процес, путовање а не крајње одредиште. Управо зато, кроз редовно праћење и оцењивање биће могуће вршити ажурирање и прилагођавање активности реалном стању и омогућити динамичан приступ примени стратегије имајући у виду да је ово ново искуство како за Ваљево, тако и за друге градове и општине у Србији.

ВИЗИЈА ГРАДА ВАЉЕВА 2020.

Ваљево је заједница равноправних грађана, заинтересованих са свој живот и за живот будућих нараштаја, заједница посвећена одрживом развоју. Заједница одређена културном традицијом, породичним везама, солидарношћу, личном и заједничком иницијативом и личном одговорношћу. Ваљево је отворена заједница за све људе, идеје и различита мишљења. То је заједница активних грађана укључених у живот града.

Ваљево је важан и динамичан индустријски, саобраћајни, туристички и културни центар овог дела Србије.

Ваљево је град знања, у којем се стичу и користе нова знања и нове технологије, град предузетништва, чистих технологија и обновљивих извора енергије.

Ваљево је град сигурног живљења. Своје програме развоја планира у складу са принципима људских и мањинских права, здравља и животне средине.

Локална управа је модеран, квалитетан сервис грађанима, она је покретачка снага локалног економског, друштвеног и социјалног развоја.

Ваљево је град Изводљивости, Одрживости, Јавности.

1. Основни подаци о граду Ваљево

Увод

Град Ваљево представља природну географску целину, економски повезан простор који поседује изграђену комуникацију међу 78 насељених местима, са Ваљевома као урбаним насељем градског типа које представља гравитациони, просторни, економски и историјски центар и значајан генератор многих ресурса не само западне, већ територије целе Србије.

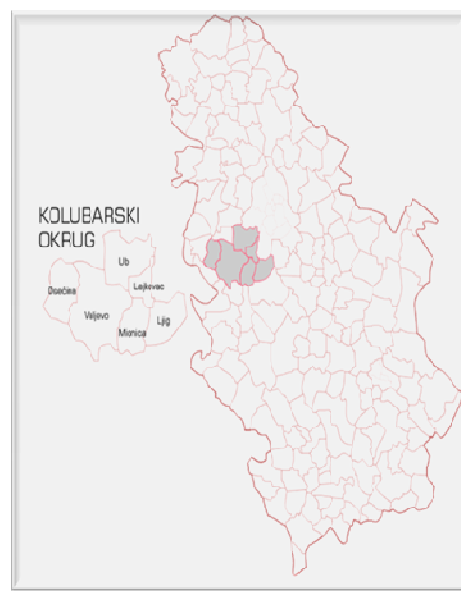
У припреми и изради Стратегије локалног одрживог развоја, приказани су расположиви ресурси Града Ваљева. За припрему овог документа коришћени су подаци из Републичког завода за статистику Србије, Статистичких годишњака, Билтена и Саопштења, Агенције за привредне регистре, подаци из Националне службе за запошљавање филијале Ваљево, Народне банке Србије, као и од Регионалне привредне коморе Ваљево. Анализом прикупљених података о основним, природним, економским, демографским, географским и социјалним факторима утврђена је перспектива даљег развоја града Ваљева.

1.1. Географски положај (локација)

Град Ваљево се налази у западној Србији и административни је, културни и привредни центар Колубарског округа који обухвата и општине Мионица, Осечина, Уб, Лајковац и Љиг. Према попису из 2002. године, Ваљево има 96.761 становника, од чега је 61.270 градско, а 35.491 сеоско становништво.

Град Ваљево налази се на 44 степена и 16 минута северне географске ширине и 19 степени и 53 минута источне географске дужине. Простире се на 2 256 хектара, на просечној надморској висини од 185 метара. Формиран је на обалама реке Колубаре, у котлини окруженој венцем ваљевских планина. Ваљевски крај има умереноконтиненталну климу.

Ваљево има повољан географски положај. Од главног града Србије, Београда, удаљен је 100 км и налази се у непосредној близини једне од најважнијих републичких саобраћајница - Ибарске магистрале. Недалеко од Ваљева пролазиће и будући аутопут Београд – јужни Јадран. Кроз

Ваљево пролазе и магистрални путеви ка Јадранском мору, Босни и Херцеговини, плодној Мачви и даље ка житници Војводини, спајајући Ваљево са другим значајним центрима Западне Србије – Шапцем (64 км), Ужицем (77 км) и Лозницом (72 км).

Табела 1: Општи подаци о насељима и катастарским општинама града Ваљева, 2007.

	Град	Округ
Број насеља	78	218
Просечна величина насеља (км ²)	11.6	13.3
Број градских насеља	2	7
Број осталих насеља	76	211
Број катастарских општина	74	207
Просечна величина катастарске општине (км ²)	12.23	11.95

Економски и привредни развој довео је до знатног квантитативног раста града Ваљева, што је истовремено резултирало интезивним развојем његових централних функција.

Према учешћу сектора делатности доминирају аграрна насеља (65), нешто је значајни удео мешовитих (8) и врло мали неаграрних (3 приградска насеља) и два градска насеља Ваљево и Дивчибаре.

1.2. Природни ресурси

1.2.1. Пољопривредно земљиште

Пољопривредно земљиште (57.786 ха) обухвата око 64% територије Града. Брежуљкасто – брдовити предели, који се простиру у висинском појасу 250 – 500 мнв, имају изваредне агроколошке погодности/потенцијале за производњу квалитетног воћа, меса и млека. Највредније агроколошке локације обухватају:

- Оранице равничарско – долинских терена и брежуљкастих атара насеља које су највише угрожене стихијским ширењем насеља и другим видовима изградње.
- Воћњаке на целој територији Града Ваљева где је потребно обнављање и преуређење најслабијих и старих воћњака.

Захваљујући специфичним микрорељефним и хидролошким утицајима брдско - планински предели су такође, погодни за рентабилну производњу квалитетног воћа, напореда са коришћењем бујне вегетације пространих природних травњака за развој говедарства и овчарства, уз коришћење природних предиспозиција за примену биолошких/еколошких метода производње хране.

1.2.2. Шуме и шумско земљиште

Шуме на територији Града Ваљева припадају Подрињско – Колубарском шумском подручју.

Укупна површина шума и шумских култура износи 27.285 ха. Степен шумовитости је 30% у односу на оптималан од 35% утврђен просторним планом Републике Србије. Остварено је око 0.3ха површине шума по становнику. У укупној површини државне шуме покривају 27% (7.359ха), а приватне 73% (19.926ха).

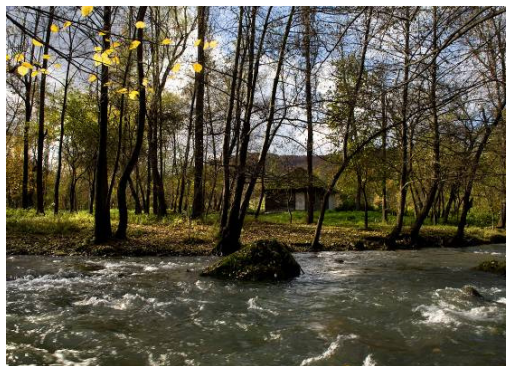
Потенцијал представља необрасло шумско земљиште које према плановима газдовања шумама (у државном власништву), износи 494 ха (6.3%) од којих на површине погодне за пошумљавање отпада 160 ха.

У дрвном фонду доминирају лишћари са учешћем у укупној запремини од око 86% и учешћем у укупном запреминском прирасту од око 82%. Од врста дрвећа најзаступљенија је буква, која у укупној запремини учествује са 70% и запеминском прирасту са 67%.

Подручје Града Ваљево подељена је на два ловишта Јелина Бреза и Маглеш. Намењена су узгоју, заштити и коришћењу племените крупне и ситне дивљачи – срне, дивље свиње, зеца, фазана и пољске јаребице.

1.2.3. Воде

Површинске воде на подручју слива Колубаре су веома оскудне, са изразитом временском неравномерношћу, можда највећом у Србији, са краткотрајним поводњима и врло дугим маловодним периодима, што је веома неповољно са гледишта могућности захватања воде из водотокова. Подземне воде на сливу се због скромних капацитета могу користити само за потребе појединих мањих локалних сеоских водовода.

Највећи потенцијал већ аганжованих изворишта подземних вода налазе се у зони кречњака на северним падинама Ваљевских планина. Највеће врело је „Пакље“, чији протоци најчешће осцилују између 130 Л/с у минимуму, па до 1000 Л/с у периоду великих вода. То је уједно једини карстни извор на подручју Колубарског регионалног система чија је издашност и при најнеповољним хидролошким условима већа од 100 Л/с.

1.2.4. Минералне сировине

Од минералних сировина на подручју Града Ваљева су најзаступљеније неметаличне минералне сировине, и то: кварцни песак, кречњаци, цементни лапорци, дијабаз, доломит, магнезит, битуминозни шкриљци и украсни камен.

На јужном делу Града су налазишта бакра и антимона, док у источном се налазе веома мале рудне резерве злата, сребра и бакра.

1.2.5. Енергетски извори

На подручју града једини енергетски потенцијали су уљни шкриљци и обновљиви извори енергије. Појаве уљних шкриљца су откривене на површини од око 40 км². Према процени резерве износе око 800.000.000 тона са садржајем керогена који се у узорцима креће од 1 до 13 %.

Према метеоролошким подацима просечна дневна сума дозрочне енергије глобалног сунчевог зрачења на подручју Града Ваљева износи око 3.8 kWh/m² дан, односно у просеку око 1400 kWh/m² годишње. Биомаса представља значајан енергетски потенцијал који се данас користи највећим делом некомерцијално.

Досадашња геолошка истраживања показала су да се геотермални извори налазе у Петници, у алувијалној равни речице Бања, на локалитету у селу Пауне и на локалитету „Млаква“ у Грабовици.

1.3. Људски ресурси

У односу на територију града у целини, градска урбана зона Ваљева са својим приградским насељима бележи знатно интензивнији пораст броја становника. Број становника се у периоду 1948-2002. године у самом граду Ваљеву повећавао по просечној годишњој стопи од 21,8% (индекс 386,1), у приградским насељима по стопи од 6,4% (индекс 142,1), а на целој територији града по стопи од 5,8% (индекс 137,3). И у последњем међупописном периоду, иако се становништво Града бројчано смањило, градска

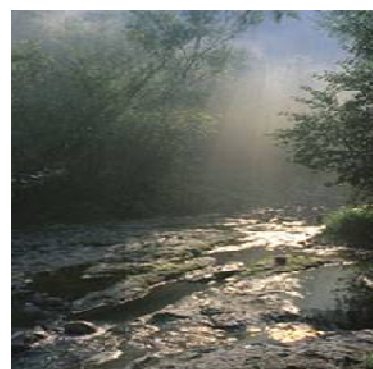
зона и приградска насеља бележе пораст (просечна годишња стопа раста у граду 3,1% и 3,3% у приградским насељима). Наиме, у градском насељу и приградској зони 1948. године је живело око 32% становништва Града, 1971. год. око 55%, а 2002. год. 73%.

Табела 2: Упоредни преглед броја становника, подаци из пописа, 2002

	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
Број становника у граду	70,459	76,104	81,173	88,267	95,449	96,530	96,761
Промена броја становника у граду	/	5,645	5,069	7,094	7,182	1,081	231
Стопа раста броја становника у граду	/	8.01	6.66	8.74	8.14	1.13	0.24
Стопе раста броја становника у округу	/	4.59	0.61	0.18	1.04	-4.16	-2.21
Стопа раста броја становника у Србији	/	6.34	8.37	7.86	7.31	-1.97	-1.04

1.4. Клима

Метеоролошка, а тиме и климатолошка истраживања у Ваљевском крају започета су 1856. године, свега 8 година после успостављања прве метеоролошке станице у Србији. Географски одлично подручје, уз шумски покривач и морфологију земљишта допринели су да ови крајеви погодују животу људи. На опште географско-климатске услове ваљевског краја утичу близина пространог Панонског басена и прелазак из равничарских ка брдско-планинским подручјима, са одређеним степеном континенталности. Клима ваљевског краја може се окарактерисати као умерено-континентална.

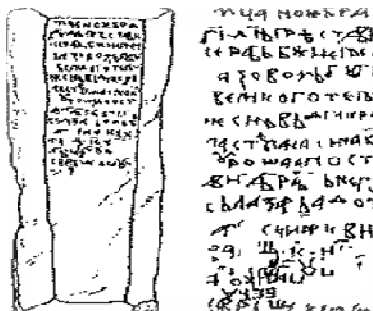
Средњи ваздушни притисак у Ваљеву износи око 998 мб. Промене ваздушног притиска су знатно веће у зимском, него у летњем периоду. Средња годишња температура је 11 °Ц. Најхладнији је месец јануар (-0,2 °Ц), а најтоплији јул (21,4 °Ц).

У подручју Ваљева средња годишња сума осунчавања је 1998.9 часова, са најсунчанијим месецом, јулом (281.8 часова) и најоблачнијим, децембром (68.6 часова).

1.5. Историја, традиција и културно наслеђе

Најстарији трагови боравка људи на овом подручју потичу из палеолита и откривени су оближњој Петничкој пећини. У првим вековима нове ере простор данашњег Ваљева био је у саставу Римске империје, а по њеном распаду у оквирима Византијског царства. Од сачуваних писаних докумената у којима се спомиње Ваљево најстарији је откривен у Дубровачком архиву и датира из 1393. године. Ваљево је настало као средњовековни трг на раскрсници путева које су походили чувени дубровачки трговци.

У центру града, на десној обали Колубаре, налази се стара чаршија из турског времена - Тешњар, пореклом из 17. века, али је данашњи изглед с краја 19. века. Најстарија сачувана зграда у Ваљеву је Муселимов конак из 18. века у којем су били заточени кнезови Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин пре погубљења у фебруару 1804. Овај догађај, познат у српској историји као "сеча кнезова", убрзао је устанак против вишевековне турске окупације тако да сада Муселимов конак представља Музеј Првог и Другог српског устанка. Са брежуљка изнад центра града доминира Кула Ненадовића из 1813. године, која је у то време служила као барутана, а обновио ју је 1836. године кнез Милош Обреновић. Кула је рестаурирана као јединствени споменик културе.

1.6. Локална самоуправа (администрација)

Седиште градске управе је у Ваљеву, улица Карађорђева број 64.

Град је правно лице и представља га и заступа Градоначелник.

Органи Града су: Скупштина Града, Градско веће, Градоначелник и Градске управе.

Ради остваривања послова из надлежности Града образоване су две Градске Управе:

1. Градска управа за локални развој, привреду, урбанизам и комуналне послове
2. Градска управа за друштвене делатности, финансије, имовинске и инспекцијске послове

У оквиру градске управе за локални развој, привреду, урбанизам и комуналне послове, организована су следећа Одељења као унутрашње организационе јединице :

1. Одељење за локални развој, привреду и комуналне послове
2. Одељење за урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине

3. Одељење за заједничке послове
4. Одељење за послове органа града
5. Одељење комуналне полиције

У овој градској управи посебно су организовани послови изван унутрашњих организационих јединица и то:

I Кабинет градоначелника

II Локална служба за буџетску инспекцију и ревизију

У оквиру градске управе за друштвене делатности, финансије, имовинске и инспекцијске послове, организована су следећа Одељења као унутрашње организационе јединице:

1. Одељење за општу управу и имовинске послове
2. Одељење за инспекцијске послове
3. Одељење за друштвене делатности
4. Одељење за финансије
5. Одељење за утврђивање, контролу и наплату јавних прихода

1.7. Привреда

Ваљевску привреду карактеришу пољопривредно-прехранбени комплекс, металски комплекс, грађевинарство и графичка и текстилна индустрија. Посебно је развијен приватни сектор који се састоји од малих и средњих предузећа и самосталних занатских и трговинских радњи. У привредном сектору у граду Ваљеву функционише 1039 предузећа од којих 7 великих, 30 средњих и 1002 малих. Такође у граду има 4635 приватних предузетника од чега је највећи број у области трговине 36.76% и прерађивачке индустрије 18.73%. У предузетничкој структури доминантно место има трговина, затим, следи прерађивачка индустрија, саобраћај, складиштење и везе, угоститељске делатности, као и грађевинарство.

Основни локационо - развојни потенцијали /фактори од значаја за размештај индустрије на подручју града јесу: индустријска традиција, већ изграђени производни и инфраструктурни капацитети, природне погодности за развој пољопривредне производње као сировинске основе за развој прехранбене индустрије, присуство регионалних и магистралних саобраћајница (путеви, железница), утврђене резерве неметала-кречњака, песка, каолина, техничког камена.

За пословање у граду Ваљеву расте интересовање страних инвеститора, тако да су своје производне погоне изградиле аустријска компанија «Аустротерм», италијанска «Голден леди» и словеначко «Горење». У пољопривредној грани најзаступљенија су воћарска и сточарска производња, као и прехранбена технологија (производња сокова, џемова и пива). Пољопривредни потенцијали су велики и недовољно искоришћени.

1.8. Пољопривреда

Близу 65% укупне територије отпада на пољопривредно земљиште (58521ха), које се одликује релативно ниском просечном заступљеношћу ораничних површина (53.5%), односно високом воћњака и винограда (8.9%), ливада (10.6%) и пашњака (11.1%), уз велику просторну диференцијацију, углавном у зависности од надморске висине и нагиба терена. Солидне земљишне површине, уз повољне климатске услове и квалитетну примену агротехничких мера пружају добре предпоставке за разноврснију и квалитетнију воћарску, сточарску, ратарску, па и шумарску производњу. У ратарској производњи и даље доминирају житарице. У сточарском фонду још увек је велики број говеда, оваца, свиња, коња и нарочито живине. Код воћарске производње најобимнија је производња шљива и малина, али се доста гаје и крушке, јабуке, вишње, ораси и купине.

Табела 3: Производња воћа и грожђа, 2009.

	Број родних стабала/р одних чокота	Укупан принос у Граду (т)	Укупан принос у Србији (т)	Удео у укупном приносу Србије (%)	Просечан принос у Граду (кг/по стаблу)	Просечан принос у округу (кг/по стаблу)	Просечан принос у Србији (кг/по чокоту)
Јабука	79.713	939	235.601	0.40	11.8	12.6	15.5
Шљива	1.809.850	15.697	606.767	2.59	8.7	7	14.5
Грожђе	28	45	372.967	0.01	1.6	1.3	1.2

1.9. Инфраструктура

1.9.1. Саобраћајна инфраструктура

Покривеност простора града путном мрежом је релативно задовољавајућа са магистралним путевима (М-4 и М-21) дужине око 80 км, регионалним путевима дужине око 180 км и локалним путевима око 245км.

Извршено је измештање деонице регионалног пута Р-211 изградњом нове трасе у дужини око 11км око акумулације "Стуборовни".

Развој железничког саобраћаја предвиђен је завршетком пруге Ваљево-Лозница, модернизацијом и изградњом другог колосека пруге Београд-Бар, реконструкцијом железничког чвора, док је зграда станице у потпуности реновирана.

1.9.1.1. Друмски саобраћај

Табела 4: Дужина путева, 2006.

		Град (км)	Удео у дужини путева у округу (%)	Округ (км)
Дужина путева - укупно		558	29.74	1,876
Савремени коловоз		457	35.40	1,291
Магистрални	укупно	99	45.62	217
	савремени коловоз	99	45.62	217
Регионални	укупно	201	29.69	677
	савремени коловоз	184	32.45	567
Локални	укупно	258	26.27	982
	савремени коловоз	174	34.32	507

1.9.1.2. Ваздушни саобраћај

И у овом виду саобраћаја види се шанса за развој, јер постоји језгро у једном за сада спортско туристичком аеродрому. Развој ваздушног саобраћаја заснива се на фазној изградњи општег аеродрома „Дивци” проширењем локације постојећег спортско-туристичког аеродрома. Општи аеродром је планиран без ноћног слетања, за пословно туристичке и пољопривредне намене и отпрему /допрему одређених врста терета. Постојећи аеродром се налази јужно од магистралног пута М-4 и простире се на површини од 29 ха.

1.9.2. Комунална инфраструктура

1.9.2.1. Водовод и канализација

На подручју града се налази врло значајно извориште воде на коме темеље два велика система:

- Регионални Колубарски систем за обезбеђење воде највишег квалитета, за снабдевање водом насеља и оних индустрија које троше воду квалитета воде за пиће
- Колубарски речни систем, за обезбеђење воде за технолошке потребе и наводњавање, као и заштита квалитета вода.

Врло важну делатност у водоснабдевању града и околних насеља обавља ЈКП Водовод-Ваљево где опрема и уређаји прате савремену технологију пречишћавања воде.

Водоводна мрежа

- Прикључено укупно 26879 станова и домаћинстава (покривеност 28%) и прикључено 1090 правних лица
- Годишња производња воде 4826674 м³ (600 л/с)

Канализациона мрежа

- Прикључено укупно 24321 станова и домаћинстава (покривеност 25%) и прикључено 926 правних лица
- Годишње процењено испуштање 4472129м³.

Регулација водотокова

- Регулација радова на водотоцима
- Развој кишне канализације

1.9.2.2. Систем даљинског грејања

ЈКП Топлана је испоручилац топлотне енергије домаћинствима и привреди. И поред централизованог система снабдевања топлотном енергијом у Ваљевоу, проблем је што се на градском подручју налази већи број блоковских и других котларница. На систем даљинског грејања повезано је 3546 корисника (станови и домаћинства), као и 262 корисника (пословни простор).

1.9.2.3. Електро инфраструктура

Подручје града упућено је на снабдевање електричном енергијом из енергетског система Србије. Електро преносна дисртрибутивна мрежа је развијена и омогућава снабдевање скоро свих потрошача на подручју града Ваљева. Град Ваљево представља значајан електроенергетски чвор и регионални центар у републици Србији. Преко Ваљева су изграђени далеководи 220кв на правцу ТЦ Бајина Башта-Ваљево-Обреновац, далеководи који повезују ТЦ Пожега са ТЦ Ваљево и ТЦ Ваљево са ТЦ Зворник и ТЦ Колубара.

Као Основни извор електричне енергије града Ваљева служи ТЦ 220/110кв снаге 300МВА. Инсталисана снага задовољава садашње потребе потрошача, а напајање из више праваца обезбеђује квалитетно и сигурно снабдевање електричном енергијом.

1.10. Животна средина

1.10.1. Квалитет ваздуха

Квалитет ваздуха зависи од нивоа заступљености загађивача (гасова или честица) за које се зна да су штетни по здравље људи, или да узрокују штетне ефекте на природне екосистеме када прелазе дозвољене граничне вредности. Квалитет ваздуха на подручју Града Ваљева није значајније угрожен, са изузетком градског подручја Ваљева. Да би се смањио ниво емисије из постојећих извора загађивања ваздуха треба у индустрији применити новије технологије и системе за пречишћавања ваздуха у циљу задовољавања граничних вредности емисије, извршити проширења и техничка унапређења система даљинског грејања, смањити коришћење угља као горива преласком на течна горива.

Табела 5: Број дана са лошим квалитетом ваздуха

Број дана са лошим квалитетом ваздуха	2005	2006	2007
SO ₂	26	23	7
NO ₂	0	21	48
Дим	155	143	79

1.10.2. Квалитет земљишта

Највећи део површине града Ваљева чине земљишта I-IV бонитетне класе (70.2%), тако да

преовлађује обрадиво земљиште. Земљиште I и II бонитетне класе заузима ниско котлинско подручје Колубаре и њених левих притока (Рабас и Буковица), малих нагиба, на коме су се формирала највећа насеља. Земљиште III бонитетне класе јавља се у мањим издвојеним површинама на подручју Рабаса, Буковице, Поћуте и Петнице. Земљиште IV класе простире се подручјем Подгорине, Лелићког и Бачевачког краја, северно и јужно од Колубаре, до око 600 мнв са нагибима до 10%. Земљишта V-VIII бонитетне класе обухватају око 30% укупних површина и простиру се на

теренима с већим нагибима у планинском подручју Града Ваљева, које је дисецирано бројним речним долинама клисурастог и кањонског карактера.

На основу геолошког састава терена и стабилности терена утврђена су четири геотехничка рејона на подручју Града Ваљево. Геотехнички рејон 1 заузима средишњи простор града Ваљево тј. најнижи део Колубарске котлине површине око 38км² (око 4% простора града), са одликама равничарског терена нагиба до 5%, просечне надморске висине 150м, ниским и неравномерним протицајима на рекама, ниским теренима угроженим поплавним таласом и незнатним нестабилностима терена.

1.10.3. Квалитет вода

За све водотокове на подручју Града, али и на низводном току Колубаре, Водопривредном основом Републике Србије прописане су високе класе квалитета. Реке у изворишним деловима слива су у I и I/II класи квалитета.

На подручју Града различито је стање у области снабдевања насеља водом. Ваљевски водовод је након изградње новог постројења за пречишћавање воде "Пећина" постао један од најбољих водовода Србије са одличним квалитетом воде. Стање санитације веома варира - од врло добре санитације, која се остварује у Граду после реконструкције градског канализационог система, до веома лоше санитације у селима и приградским насељима

1.10.4. Комунални отпад

Системом прикупљања комуналног отпада покривено је 95% становништва у Ваљеву, 100% у Дивчибарима, 64% у Дивцима, 27% у Ваљевској Каменици и 16% у Бранковини. У осталим насељима нема организованог прикупљања комуналног отпада, нити су дефинисане локације за њихово одлагање.

Производња комуналног отпада износи око 1.3кг/ст/дан, а структура отпада је следећа: пепео 4%, храна 21%, стакло 4%, папир 3.5%, пластика 17%, остало 49.5%.

Отпад се одлаже на градску депонију која већ има ограничене могућности и може се одлагати само комунални отпад. У Ваљеву су решени проблеми са управљањем опасним

хемијским и медицинским отпадом, али није решен проблем са отпадом из кланичне индустрије. Здравствени центар Ваљево произведе годишње око 1850м³ медицинског отпада. Није решено ни управљање од удеса са опасним материјама. У кругу Крушика складишти се око 2.5 тона/год. опасног отпада као и експлозивног материјала.

1.11. Туристички ресурси

Ваљевски крај обилује бројним, изузетно атрактивним елементима туристичке понуде.

Повољан географски положај на важним магистралним путним правцима и близина потенцијалних емитивних тржишта, богатство културног наслеђа на релативно малом простору, уклопљеност културног богатства у туристички атрактивна природна подручја (клисуре Градца, Јабланице, ваљевске планине), већи број манастира, велики број знаменитих личности пониклих са овог подручја, догађаји везани за националну историју омогућили су да се Ваљево издвоји као аутентична туристичка дестинација. Као посебне целине, поред града, издвајају се:

- Дивчибаре, планинско-туристичко место
- Бранковина, културно-историјски комплекс
- Петница, спортско-рекреативни центар
- Манастири

Географски положај, природни фактори, културно-историјско наслеђе, јасно говоре да ово подручје може да развија следећа туристичка кретања: планински туризам (Дивчибаре, Маљен), Повлен, Медведник, Јабланик...), екскурзиони туризам (ђаци, студенти, пензионери...), верски (Лелић, Ћелије, Пустинја, Јовања, Грачаница, градски храмови...), образовни (едукативне радионице), спортски (планинарење, бициклизам, слободно пењање...), „циту бреак” туризам, манифестациони (Џез фест, Тешњарске вечери, Дани малине, Дани гљива, Мис Бели нарцис, Лековитим стазама ваљевских планина...), ловни туризам и наравно сеоски туризам.

Сеоски туризам се посебно издваја као потенцијал овог краја. Велико и богато природно наслеђе, као и 60% руралног подручја територије града, говори о неопходности искоришћења тих простора и руралног развоја. Повољан географски положај уз добру природну и друштвену основу, омогућује граду Ваљеву да развија различите облике туристичких кретања.

Природне вредности су представљене разноликошћу рељефа,

повољно умерено-континенталном климом, бројним изворима и атрактивним речним долинама. Највећи туристички потенцијал имају Подрињско-ваљевске планине са туристичким местом Дивчибаре, клисура реке Градца, али и бројни извори и пећине (Петничка и Дегурићка).

Стицајем природних и историјских околности на овом тлу су се родили и живели свеци, кнежеви, владике, војсковође, велики песници и културни посланици, који су за собом оставили сјајна дела материјалне и духовне културе и који данас представљају бисере у туристичкој понуди Србије. На овим просторима одиграли су се пресудни догађаји који су обележили историјске периоде у општој и националној историји. О томе сведоче Бранковина, Лелић, Пустина, Ћелије, Тешњар, Кула Ненадовића и бројни споменици културе у самом граду, али и покретна културна добра представљена кроз музејске и галеријске поставке.

Бројне манифестације и разноврсни садржаји на малом простору, који дозвољавају комбиновање различитих елемената туристичке понуде прилагођене мањим групама туриста или појединаца, уз непосредност, отвореност, гостољубивост, срдачност локалног становништва омогућују укључење домицилног становништва у туристичке токове, а самим тим и могућности запослења у туризму.

Захваљујући повољним природним факторима, уз богатство културног наслеђа, Ваљево је аутентична и неизоставна дестинација у туристичкој понуди Србије.

1.11.1. Смештајни капацитети

Табела 6: Смештајни капацитети, 2008.

Дестинација	Број смештајних објеката	Број кревета	Искоришћеност капацитета
Град Ваљево	8	446	56.00%
Дивчибаре	78	2038	27.00%
Бранковина	1	6	98.00%
Петница	2	8	52.00%
Ваљевска села	39	167	73.00%
УКУПНО	128	2665	100 %

1.12. Квалитет живота

1.12.1. Локални центри за окупљање

Готово у самом центру града се налази **парк на Јадру**, уређен почетком XX века од стране Друштва за улепшавање Ваљева. Његове зелене површине сада красе скулптуре познате српске вајарке Виде Јоцић. Он уједно представља и почетак једног подужег пешачког итинерера, јер се на њега наставља стаза која води кроз парк шуму Пећина .

Тешњар је стара, чаршија формирана још у турска времена и протеже се дуж десне обале Колубаре. Шетајући Тешњарем, пролазећи поред ниских бондручких грађевина, може се осетити дух оријенталне тржнице и пазарити у некој од радионица старих занатлија: воскара, сарача, грнчара, ткача, казанџија..., али и предахнути у једном од модерних кафића. А ако Ваљево посетите крајем августа сигурно ћете уживати у бројним садржајима који се нуде у оквиру културне манифестације Тешњарске вечери. Последњих година, захваљујући чињеници да је више филмова и серија снимано у Тешњару ова стара ваљевска чаршија постаје својеврсни национални филмски град.

Кнез Милошева улица је део центра данашњег Ваљева и протеже се дуж леве обале Колубаре. Данас је **Кнез Милошева улица** задржала пуно тога од свог старог значаја (у њој се налази више трговачких радњи и кафића), али је истовремено и позорница за многа културно-уметничка дешавања.

Град Ваљево има разгранату мрежу установа као што су Историјски Архив, Библиотека, Центар за Културу, Музеј, Завод за заштиту споменика, Модерна галерија..., одликује га богат уметнички живот и бројне културне манифестације.

1.12.2. Културне манифестације и фестивали

У ваљевском крају се одржава велики број манифестација - књижевних, спортских, музичких, привредних... Оне привлаче велики број посетилаца, али не у броју у коме су привлачиле 80-тих година 20. века. Највећа манифестација у ваљевском крају тада је био «Бели нарцис», који се одржавао на Дивчибарама. Ова манифестација је престала да постоји 90-тих година 20. века да би се ове 2005.год. поново обновила.

Посетиоци данашњих манифестација у ваљевском крају су углавном становници Ваљева и околине, или су то специфичне манифестације које привлаче људе сличних интересовања.

Најпосећеније манифестације су: *Међународни фестивал дечјег фолклора, Дани малине у Бранковини, Тешњарске вечери, Десанки у част, Светосавска трка, Jazz фестивал...*

1.12.3. Забава и услуге

Највећа вредност Ваљева је без сваке сумње, његова градска душа, очувана вековима. Специфичан ваљевски дух се осећа на сваком месту, у свакој кући, на улици, на трговима, али понајпре се може спознати у градској "институцији" – кафани. И то траје вековима, од настанка Ваљева.

Од када је Ваљево, у њему има и кафана. Једна о легенди о настанку Ваљева помиње кафецију Ваљева, и тврди да је прво настала његова кафана, па око ње град. И путописци из доцнијих времена су обавезно помињали и пребројавали ваљевске кафане. То би данас био узалудан посао, али поред бројних, савремених ресторана, кафића, пицерија... Ваљево има сачуване и неке кафане које одају традицију и староградски дух. У центру града су то градска кафана хотела Гранд са својом баштом и бројни ресторани, међу којима се издвајају Шофер бар, Златибор..., а ако пођемо у шетњу у градске паркове ту су као незаобилазни, Ловачки дом, Платани...

2. Индикатори одрживости

Индикатори одрживог развоја дефинишу подручје које повезује економију, заштиту животне средине и друштвене делатности. Примарна улога индикатора је да прати и извештава о напредку током процеса имплементације стратегија одрживог развоја.

Индикатори који су коришћени за профилисање локалне заједнице и које треба користити за годишње праћење и извештавање су одабрани са званичне листе индикатора Националне Стратегије одрживог развоја Републике Србије

Извештај о одрживости, као крајњи производ анализе тренутног стања, је годишња публикација којом се све заинтересоване стране и грађани информишу о статусу имплементације Стратегије одрживог развоја и локалним трендовима одрживости. Овај извештај треба радити једном годишње и он обухвата евалуацију доле наведених индикатора.

Поменути индикатори су дефинисани заједничким радом представника свих општина укључених у Пројекат “Exchange 2” . Сет индикатора обухвата две подгрупе:

- 1) **индикатори одрживости** (који су дати у Националној Стратегији одрживог развоја Републике Србије и Миленијумским развојним циљевима, а на крају интегрисани у локалне индикаторе), и
- 2) **индикатори учинка**, за евалуацију ефикасности процеса имплементације Стратегије одрживог развоја.

Радне групе су ову листу индикатора допуниле додатним скупом индикатора везаних за пољопривреду у току својих активности на изради Стратегије.

2.1. Индикатори животне средине

Индикатор бр. 1. Циљ бр. Активност бр.	ТЕМА: Животна средина – вода ИНДИКАТОР: Квалитет површинских вода
---	--

Квалитет површинских вода ЕБИ индекс	Индекс, 2005	Индекс, 2006	Индекс, 2007
Град	I / II	I / II	I / II

Коментар:

Републички хидрометеоролошки завод (РХМЗ) је 2007. године утврдио I и II квалитет (зависно од локације) вода за реке Ваљевског краја.

Квалитет површинских вода се налази у класи I/ II пошто нема озбиљних извора загађења који погоршавају квалитет воде. Ово подручје има приличан број извора који се не могу сматрати издашним због геолошког састава терена кроз који вода брзо и лако продире. После интензивних падавина загађење се повећава, али по престанку падавина ниво загађености се враћа на дозвољени ниво.

Извор података:

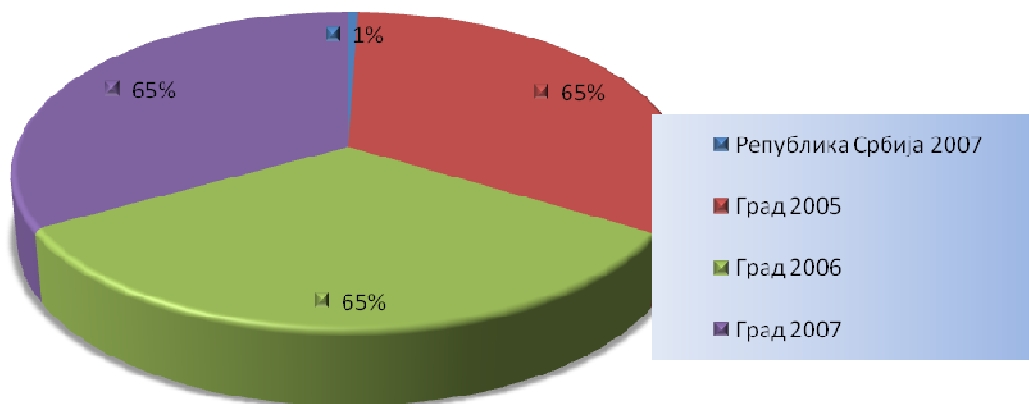
- РХМЗ одељење за квалитет вода – лабораторија.
- Институт за биолошка истраживања.

Индикатор бр. 2.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Животна средина – вода
ИНДИКАТОР: Управљање отпадним водама у градским срединама

Управљање отпадним водама у градским срединама	примарно	секундарно	без пречишћавања
Република Србија 2007	1%	7%	92%
Град 2005	65%	0%	35%
Град 2006	65%	0%	35%
Град 2007	65%	0%	35%

Извор података - ЈКП „Водовод Ваљево,,

Коментар

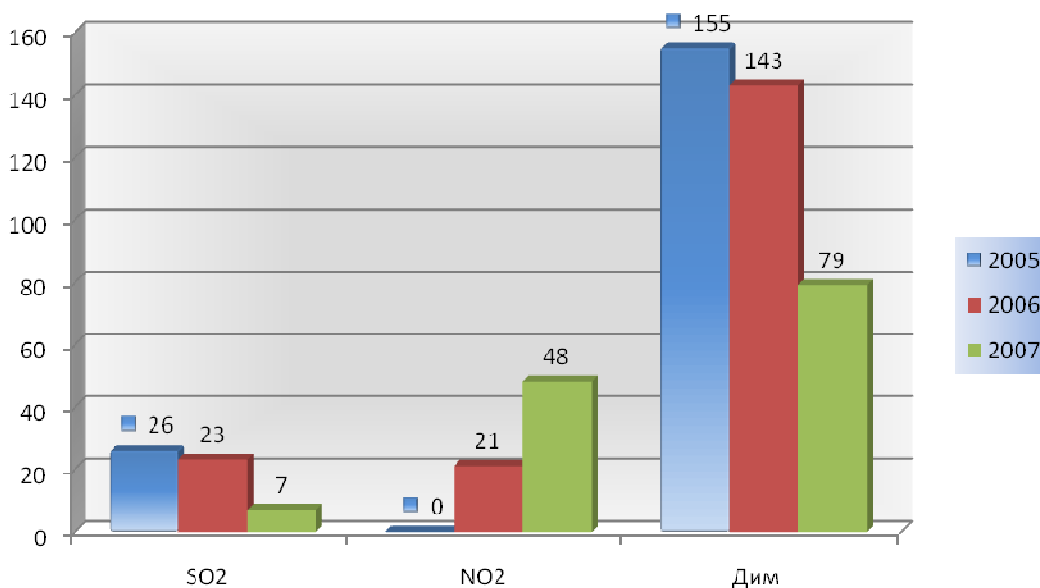
Анализа и приказ постојеће канализационе мреже насељених места Града Ваљево базирана је на релевантној документацији која је добијена и анализирана од ЈКП Водовод Ваљево чији је законски делокруг рада усмерен ка управљању отпадним водама. Стање канализационе инфраструктуре у Граду Ваљево није задовољавајуће јер је свега 56% градских домаћинстава прикључено на канализационе системе, док је тај проценат код сеоских домаћинстава чак и у приградским зонама симболичан. Највећи индустријски произвођачи отпадних вода су Крушик, Пивара, Нова Србијанка, који располажу постројењима за примарно пречишћавање отпадних вода. Примарно пречишћавање отпадних вода Ваљево на локацији Горић, на низводном изласку из града, са примарним (механичким) и секундарним (био-аерационим) третманом, прихвата воде из канализационог система града и обезбеђује да се, у условима уредног одржавања и експлоатације система, квалитет воде у Колубари одржава у планираној II класи квалитета.

Индикатор бр. 3.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Животна средина – Ваздух
ИНДИКАТОР: Број дана са лошим квалитетом ваздуха

Број дана са лошим квалитетом ваздуха	2005	2006	2007
SO2	26	23	7
NO2	0	21	48
Дим	155	143	79

Извор података: Завод за јавно здравље Ваљево.

Напомена:

Мерења се врше на три места у граду:

- Центар града (обданиште Звончић)
- Пети пук
- Ново насеље

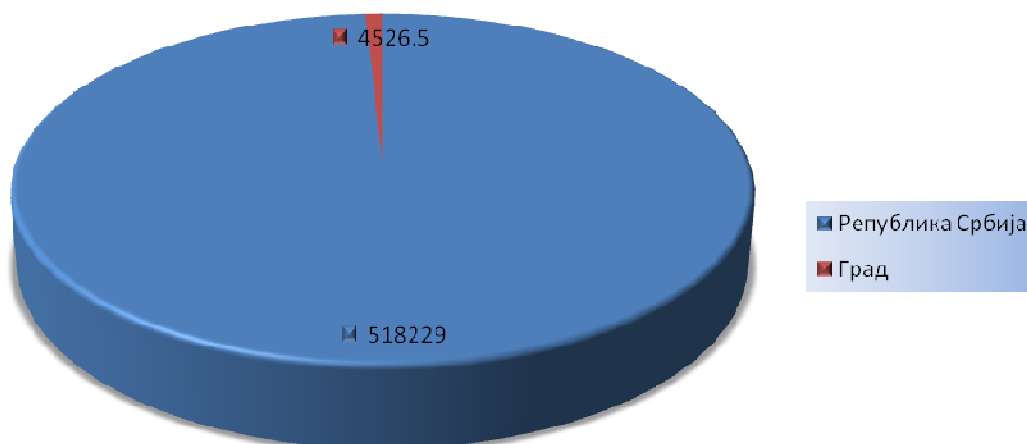
Коментар

У Граду Ваљеву је зона загађености ваздуха варијабилна како на појединим локацијама, тако и у различитим временским периодима. Према резултатима вишегодишњих мерења појединим локацијама у зимском периоду повремено долази до прекорачења дозвољених концентрација сумпордиоксида, азот оксида и чађи, али број дана повећаног загађења је мањи од норми које преписује Светска здравствена организација. Узрок загађења је вероватно емисија из система грејања и саобраћаја. На основу расположивих података из система мерења Завода за заштиту здравља у Ваљеву показују да је на мерним местима било прекорачења у зимском периоду (новембар-март) и то чађи и сумпордиоксида у 2005 и 2006 години, а азотних оксида у 2007. години.

Индикатор бр. 4.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Животна средина – коришћење земљишта
ИНДИКАТОР: Заштићене области

Заштићене области	Ха	%
Република Србија	518229	5.86
Град	4526.5	5.1

Извор података:

Републички статистички завод
Одељење за урбанизам Града Ваљева

Коментар

На територији Града Ваљево заштећена су следећа природна добра:

- **Клисура реке Градац**, предео изузетних одлика који обухвата клисуру реке Градац, са Дегурићком, Краљевом, Високом, Градском и Баћином пећином, површине 1269ха. Овде припада и споменик културе од великог значаја – манастир Ћелије.
- **Црна река**, строги природни резерват површине 60.16ха у катастарској општини Дивчибаре, на планинском масиву Маљен са мешовитим шумским састојинама.
- **Орахова стабла** стављена су под заштиту као угрожена биљна врста на подручју града.

На основу закона о заштити културних добара, на подручју града Ваљево утврђена су 43 непокретна културна добра и споменика културе од изузетног и великог значаја.

Индикатор бр. 5.
Циљ бр.
Активност бр.

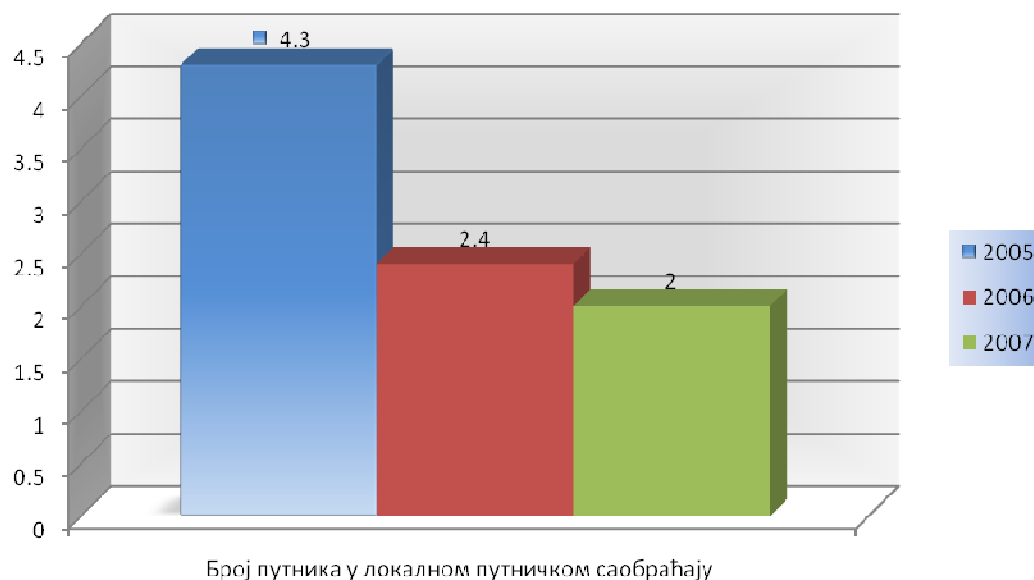
ТЕМА: Животна средина – коришћење земљишта
ИНДИКАТОР: Напуштено и загађено земљиште

Напуштено и загађено земљиште	Ха	%																				
Република Србија																						
Град																						
<table border="1"> <caption>Датуми из слике: Дистрибуција коришћења земљишта у граду</caption> <thead> <tr> <th>Категорија</th> <th>Процент</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Пољопривредно земљиште</td> <td>64%</td> </tr> <tr> <td>Шумско земљиште</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Грађевинско земљиште</td> <td>3.8%</td> </tr> <tr> <td>Регионални путеви</td> <td>0.3%</td> </tr> <tr> <td>Локални путеви</td> <td>0.4%</td> </tr> <tr> <td>Водно земљиште</td> <td>0.1%</td> </tr> <tr> <td>Неплодно земљиште</td> <td>0.1%</td> </tr> <tr> <td>Пруга</td> <td>0.1%</td> </tr> <tr> <td>Магистрални путеви</td> <td>0.1%</td> </tr> </tbody> </table>			Категорија	Процент	Пољопривредно земљиште	64%	Шумско земљиште	30%	Грађевинско земљиште	3.8%	Регионални путеви	0.3%	Локални путеви	0.4%	Водно земљиште	0.1%	Неплодно земљиште	0.1%	Пруга	0.1%	Магистрални путеви	0.1%
Категорија	Процент																					
Пољопривредно земљиште	64%																					
Шумско земљиште	30%																					
Грађевинско земљиште	3.8%																					
Регионални путеви	0.3%																					
Локални путеви	0.4%																					
Водно земљиште	0.1%																					
Неплодно земљиште	0.1%																					
Пруга	0.1%																					
Магистрални путеви	0.1%																					
<ul style="list-style-type: none"> Пољопривредно земљиште Шумско земљиште Грађевинско земљиште Регионални путеви Локални путеви Пруга Неплодно земљиште Магистрални путеви Водно земљиште 																						
<p>Извор података:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дирекција за урбанизам и изградњу града Ваљева • Републички завод за статистику 																						
<p>Коментар</p> <p>Загађивање земљишта на територији града није присутно у већем обиму, већ само на појединим локалитетима, као што су: градска депонија и дивља сметлишта, гробља, фреквентније саобраћајнице и слично. Са садашњом структуром и обимом пољопривредне производње, употреба вештачких ђубрива и пестицида нису узроци већег загађивања земљишта. Досадашњи начин коришћења земљишта био је условљен, пре свега природним, а затим и друштвеном-економским факторима. Укупна површина подручја обухваћена Просторним планом износи 93.350 ха и према основним категоријама коришћења земљишта састоји се од:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пољопривредног земљишта 2. Шумског земљишта 3. Водног земљишта 4. Грађевинског земљишта <p>плодно земљиште заузима површину од 57786 ха што чини 64% укупне територије Града, док је под неплодним земљиштем 922 ха или 1% укупне територије Града. Учешће шумског земљишта у граду је 30%, површине које заузима саобраћајна инфраструктура (путевима и пруга) 980 ха или 1.2%, док грађевинско земљиште заузима 3428 ха или 3.8%.</p>																						

Индикатор бр. 6.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Животна средина – Локални систем превоза
ИНДИКАТОР: Јавни превоз

Јавни превоз	2005	2006	2007
Број путника у локалном путничком саобраћају	2126830	2362870	2294950

Извор података:

- Ласта Ваљево
- Еуропа бус

Напомена: Подаци су добијени су на основу броја аутобуса и путних праваца током три претходне године. Подаци нису поуздани и потребна је детаљнија анализа.

Коментар

У граду Ваљевоу се организује градски, приградски и међумесни саобраћај, тако да је готово свако место-село постало саобраћајно повезано са градом Ваљево, а преко њега и са свим крајевима земље.

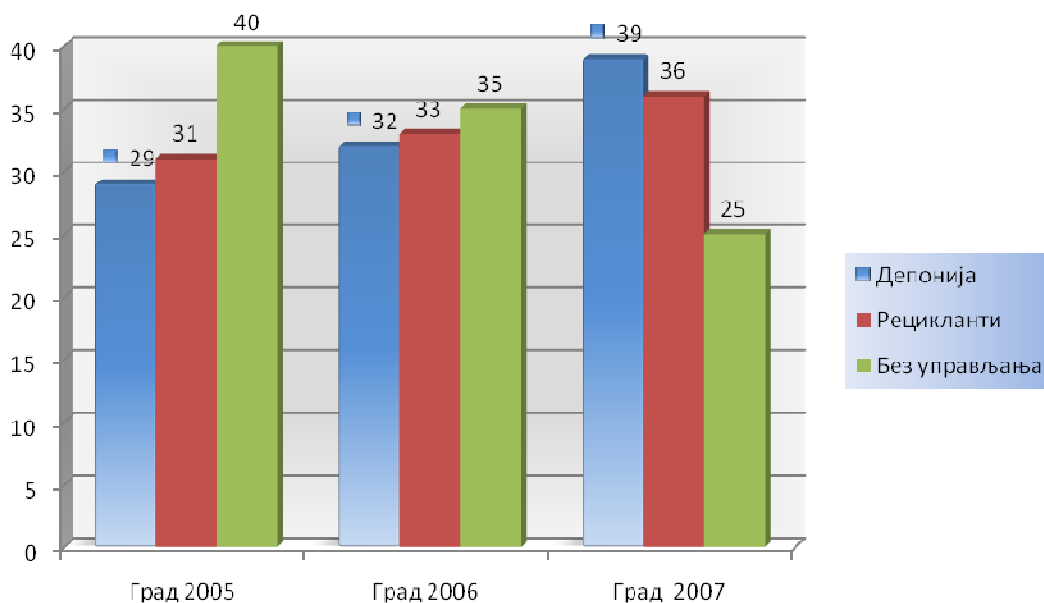
На основу расположивих података добијених од релевантних регистрованих субјеката уочавамо да је број путника у градском, приградском и међумесном саобраћају у свим пратећим годинама мање више перзистентан.

Саобраћајна предузећа на територији града Ваљево су Ласта Ваљево и Еуропа бус.

Индикатор бр. 7.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Животна средина – отпад
ИНДИКАТОР: Општински отпад по врсти одлагања

Градски отпад по врсти одлагања	Депонија, т и %	Спаљен отпад, т и %	Рециклиран, т и %	Процена количине отпада који завршава без икаквог управљања, %
Република Србија 2007	2816000	-	268119	
Град 2005	73000/29%	-	66000/31%	40%
Град 2006	80110/32%	-	70000/33%	35%
Град 2007	98000/39%	-	76000/36%	25%

Извор података:

Јавно комунално предузеће Видрак Ваљево

Коментар

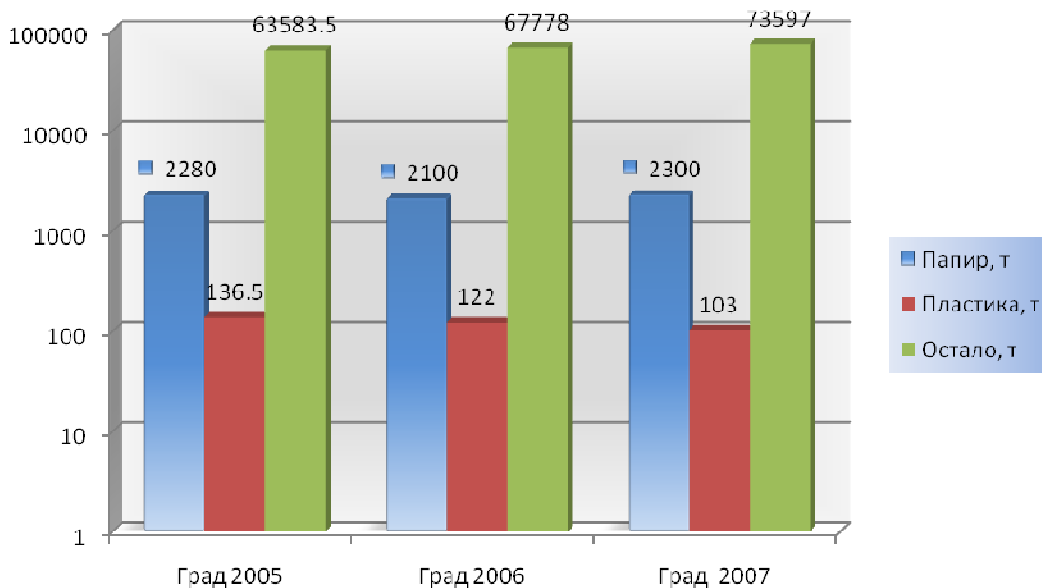
Комунални отпад се одлаже на градску депонију. Системом прикупљања комуналног отпада покривено је 95% становништва у Ваљевоу, 100% у Дивчибарама, 64% у Дивцима, 27% у В.Каменици и 16% Бранковини. У осталим насељима нема организованог прикупљања комуналног отпада, нити су дефинисане локације за њихово одлагање. Количина комуналног отпада по становнику на дан износи око 1.3кг. Структура отпада је следећа: пепео, храна, стакло, папир, пластика. Из приложеног се види да се спаљивање не врши на градској депонији. Поред комуналног у граду доста има и индустријског отпада. У граду Ваљевоу нису решени проблеми са хемијским и електронским отпадом, као ни отпадом из кланичне индустрије. Проблеми са медицинским отпадом су решени при Медицинском центру Ваљево где се отпад складишти и нешкодљиво уништава. Такође су у граду регистрована укупно 24 радиоактивна громобрана, која представљају радијациони ризик.

Индикатор бр. 8.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Животна средина – отпад
ИНДИКАТОР: Рециклирани отпад

Рециклирани отпад	Укупно, т	Стакло	Папир, т и %	Пластика, т и %	Остало, т и %
Град 2005	66000	-	2280 / 3.45%	136.5/0.20%	63583.5/96.3%
Град 2006	70000	-	2100 / 3%	122/0.17%	67778/96.8
Град 2007	76000	-	2300 / 3.02%	103/0.13%	73597/94%

Извор података:

- Инос Балкан
- Метва
- Сотлер

Коментар

Мада рециклажа није системски постављена у самом граду Ваљеу, постоје званично регистрована предузећа која се баве рециклажом. Индивидуални сакупљачи врше селекцију рециклабилних материјала из отпада ручно, на неорганизован и нехигијенски начин, при чему се углавном издвајају стари папир, метал, акумулатори и цигле (из грађевинског отпада). Посебан проблем у граду Ваљеу је постојање «дивљих» сметлишта на којима становници доносе отпад самостално већ дужи низ година, а која нису у надлежности града нити се о њима стара Јавно комунално предузеће. Из приложеног се види да се стакло не скупља, а да се количине папира и пластике скупљају у малим количинама, као разлог малог прикупљања су ниске цене наведених врста отпада. Под осталим се подразумевају количине индустријског отпада (гвожђа, легура, итд.).

Индикатор бр. 9.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Животна средина
ИНДИКАТОР: Потрошња обновљиве енергије по изворима

Укупна потрошња енергије подељена по изворима	Хидро-енергија Kwh	Термо-соларна енергија Kwh	Соларна енергија Kwh	Снага ветра, ветрењаче Kwh	Биомаса Kcal	Геотермална енергија
Република Србија 2007	0	0	0	0	0	0
Град 2005	0	0	0	0	0	0
Град 2006	0	0	0	0	0	0
Град 2007	0	0	0	0	0	0

Коментар

Нема података да се на територији града Ваљева организовано, системски и у значајнијој мери користи било који вид обновљиве енергије.

Према метеоролошким подацима просечна дневна сума дозрачене енергије глобалног сунчевог зрачења на подручју града износи око 3.8kWh/m^2 односно у просеку око 14008kWh/m^2 годишње.

Биомаса се користи највећим делом некомерцијално.

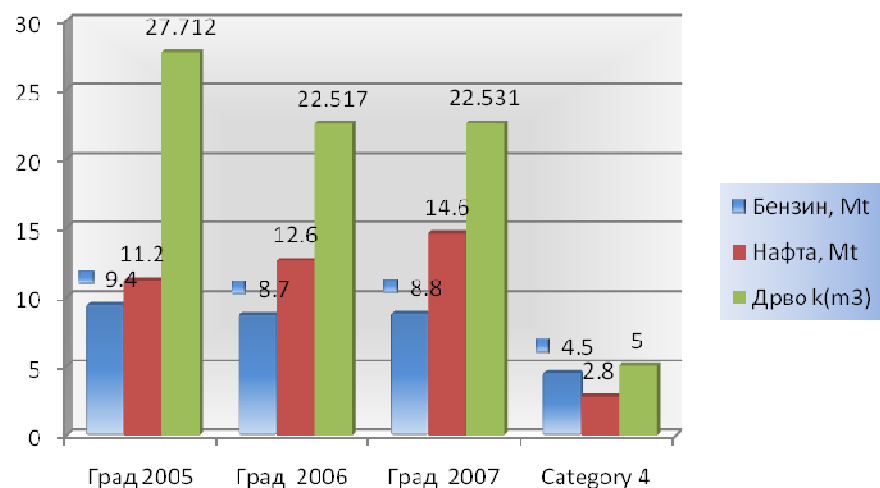
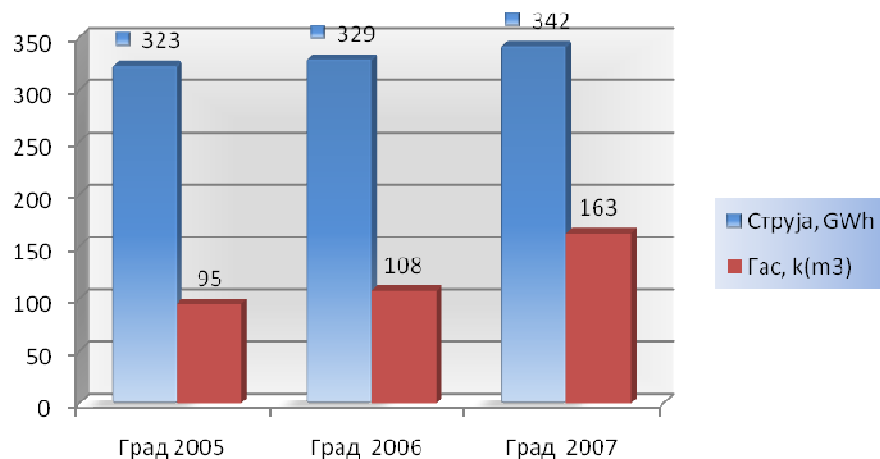
Досадашња геолошка истраживања показала су да се геотермални извори налазе у Петници, Паунама и Доњој Грабовици.

Снага воде се може искористити за градњу малих хидроелектрана.

Индикатор бр. 10.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Животна средина
ИНДИКАТОР: Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива

Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива	Струја, KW	Бензин, т	Гас, м3	Нафта, т	Дрво, м3	Остало
Република Србија 2007	37785 GWh		2630358		2392387	0
Град 2005	323119682	9391898	95321	11220368	27712	0
Град 2006	329245225	8667261	108445	12617841	22517	0
Град 2007	342274442	8825949	162667	14630493	22531	0

Извор података:

- Струја – ЕД Ваљево
- Бензин нафта - НИС Југопетрол
- Гас – НИС Југопетрол, Приватне бензиске станице
- Дрво – ЈП „Србијашуме“ Ваљево

Коментар

Подручје града упућено је на снабдевање електричном енергијом и горивом из енергетског система Србије. Електропреносна и дистрибутивна мрежа је развијена и омогућава снабдевање скоро свих потрошача на подручју града. Ваљево представља значајан електроенергетски чвор и регионални центар у Републици. Као основни извор електричне енергије града служи ТЦ 220/110 кВ снаге 300МВА. Инсталисана снага постојећих трафостаница (110/35,35/10 и 10/0.4 кВ) задовољава садашње потребе потрошача, а напајање из више праваца обезбеђује квалитетно и сигурно снабдевање електричном енергијом град Ваљево. Електрична енергија има стални тренд пораста. Изражени пораст електричне енергије бележи се од 2006. године.

Бензин има тренд смањене продаје. Процена је да се потрошња бензина смањила за 7%, а повећала се потрошња гаса. Гасоводна мрежа није изграђена кроз град Ваљево, па се гас највећим делом троши као погонско гориво у возилима која имају уређаје за гас, а мања количина количина гаса се троши у домаћинствима.

Нафта се највећим делом користи у пољопривредној производњи, док мања количина нафте користи као погонско гориво у аутомобилима, у 2007. године се бележи пораст потрошње нафте.

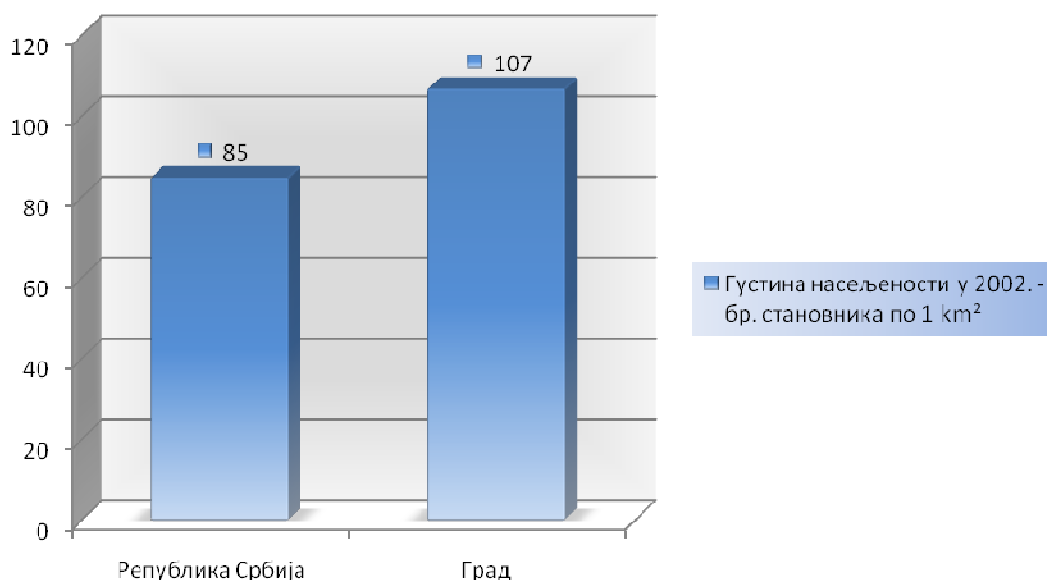
Дрво се користи углавном за огрев, а највећи корисници су сеоска домаћинства, и у знатно мањој мери градска.

2.2. Индикатори друштвеног развоја

Индикатор бр. 11
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Становништво
ИНДИКАТОР: Густина насељености

Опис	Врој становника - попис 2002.	Ровршина у km ²	Густина насељености у 2002. - бр. становника по 1 km ²
Република Србија	7.498.001	88.361	85
Град	96.761	905	107

Извор података:

Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији

Коментар:

Из наведених података може се видети да је густина насељености на територији Града Ваљева за 80% већа него на територији Републике Србије.

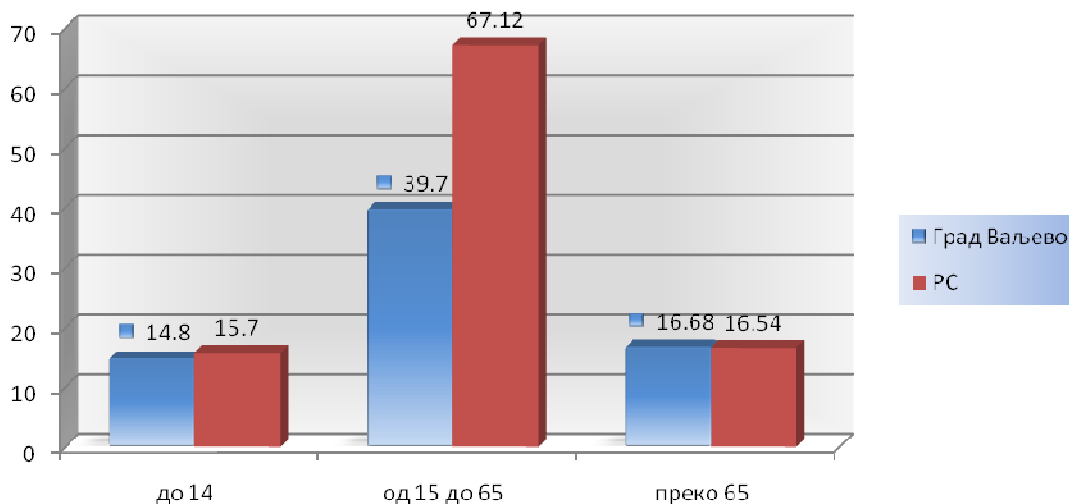
У односу на град у целини, подручје града Ваљева са својим приградским насељима бележи знатно интензивнији пораст броја становника. Број становника се у периоду 1948-2002. године у граду Ваљево повећавао по просечној годишњој стопи од 21,8‰ (индекс 386,1), у приградским насељима по стопи од 6,4‰ (индекс 142,1), а у општини по стопи од 5,8‰ (индекс 137,3). И у последњем међупописном периоду, иако се становништво града бројчано смањило, град и приградска насеља бележе пораст (просечна годишња стопа раста у граду 3,1‰ и 3,3‰ у приградским насељима). Наиме, у градском насељу и приградској зони 1948. године је живело око 32% становништва општине, 1971. год. око 55%, а 2002. год. 73%.

Индикатор бр. 12.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Становништво
ИНДИКАТОР: Становништво према старости

Категорија	Град Ваљево	РС
Укупно становништво	96761	7498001
Становништво до 14 година старости	14326	1176770
Становништво од 15 до 65 година старости	38419	5032805
Становништво преко 65 година старости	16142	1240505
Учешће становништва до 14 година старости (%)	14.80	15.70
Учешће становништва од 15 до 65 година старости (%)	39.70	67.12
Учешће становништва преко 65 година старости (%)	16.68	16.54

Извор података:

Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији

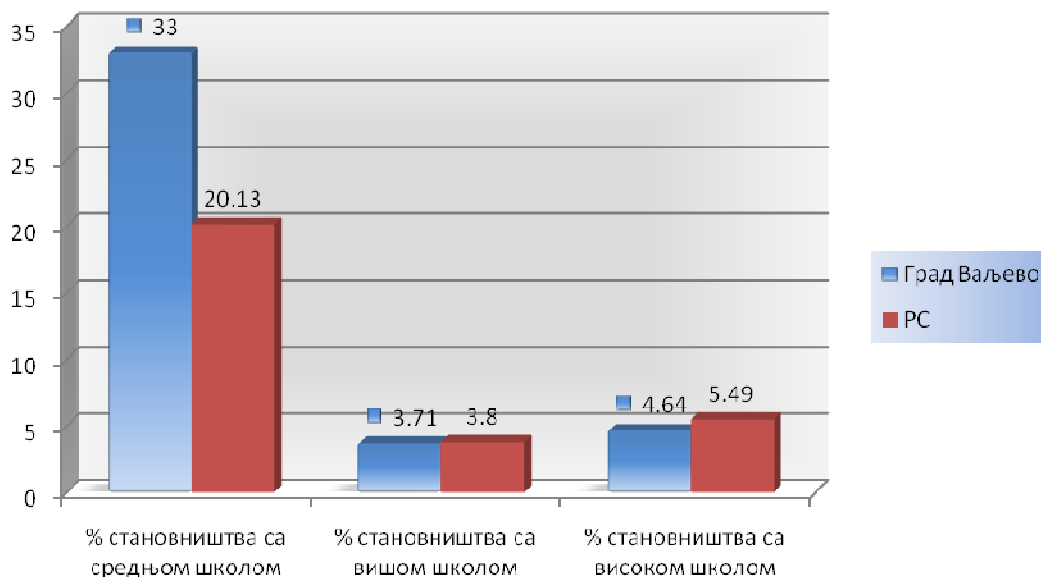
Коментар

У погледу старосног састава младо становништво (до 14 година) заступљено је са 14.8%, млађе и средовечно становништво све до 65 године живота заступљено је 39.7%, старије становништво преко 65 година заступљено је 16.68%, тако да је сваки шести становник града старији од 65 година. У селима је однос становништва до 19 година старости и становништва преко 65 година 18.1% : 26.3%. Сумарно, сва насеља су прешла праг демографске старости, односно нема насеља у коме је просечна старост испод 35 година. Преко половине насеља (55 од 78) је у стадијуму најдубље демографске старости (просечна старост преко 43 године), 11 је у стадијуму дубоке демографске старости (40-43 године), а свега 12 (град Ваљево, 9 приградских насеља и 2 сеоска насеља) у стадијуму демографске старости (35-39).

Индикатор бр. 13.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Становништво
ИНДИКАТОР: Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом

Категорија	Град Ваљево	РС
Укупно становништво	96761	7498001
Становништво са средњом школом	31940	1509462
Становништво са вишом школом	3594	285056
Становништво са високом школом	4491	411944
% становништва са средњом школом	33	20.13
% становништва са вишом школом	3.71	3.80
% становништва са високом школом	4.64	5.49

Извор података:
Статистички годишњак, Општине у Србији, 2003. године

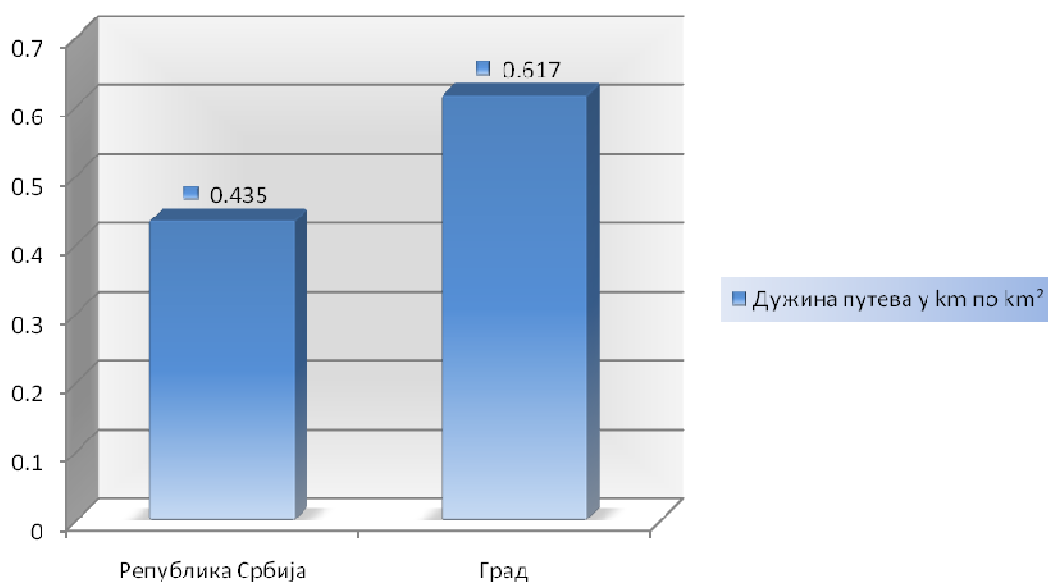
Коментар:

Упоредјујући проценат учешћа становништва према стручној спреми са Републиком Србијом видимо да средња стручна спрема је изнад Републичког просека, овакво стање се може протумачити са постојањем шест средњих школа у граду док виша и висока спрема су нешто испод Републичког просека. Овде не треба изгубити из вида чињеницу да велики број ученика одлази у велике центре где наставља више и високо школовање, а по завршеним студијама се не враћа у град Ваљево. Образовна структура укупног становништва је неповољна, без школске спреме и с непотпуним основним образовањем је око 20% становништва (у градским 11%, приградским 28% и у сеоским насељима 53%). Становништво са вишим и високим образовањем концентрисано је у градском центру, где један на 7 одраслих становника има више или високо образовање, док у приградским насељима овај однос износи 22, а у сеоским насељима 56

Индикатор бр. 14.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Индикатори услова живота и благостања
ИНДИКАТОР: Дужина путева у km по km²

Опис	Дужина путева у km ²	Површина km ²	Дужина путева у km по km ²
Република Србија	38436	88361	0.435
Град	558	905	0.617

Извор података:
Статистички годишњак, Општине у Србији, 2008. године

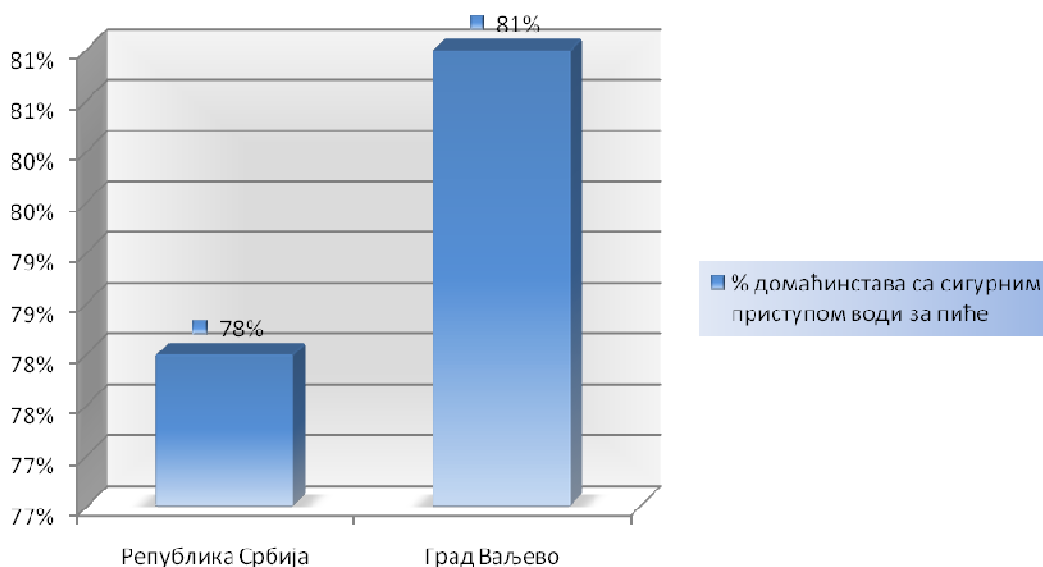
Коментар

Укупна дужина основне путне мреже износи 558 км, од чега магистралних 99 км (19%), регионалних 201 км (35.5%) и локалних путева 258 км (46.5%). Дужина остале путне мреже (улица у насељима, некатегорисаних и шумских путева) износи 420 км. Дужина и густина путне мреже скоро су двоструко веће од просека за Републику. Обим саобраћаја на магистралним путевима је последњих неколико година у сталном порасту нарочито на деоницама ка граду. Степен моторизације изнад просека за Републику, посебно у граду, док је мањи али задовољавајући на сеоском подручју.

Индикатор бр. 15.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Квалитет живота
ИНДИКАТОР: % домаћинстава са сигурним приступом води за пиће

Општина	Укупан број домаћинстава	Број домаћинстава прикључених на водовод	% домаћинстава са сигурним приступом води за пиће
Република Србија	2521190	1986259	78%
Град Ваљево	33081	26879	81%

Извор података

Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији.
ЈКП „Водовод Ваљево“

Коментар

На подручју града се налази врло значајно извориште воде на коме темеље два велика система: Регионални Колубарски систем за обезбеђење воде највишег квалитета, за снабдевање водом насеља и оних индустрија које троше воду квалитета воде за пиће, Колубарски речни систем, за обезбеђење воде за технолошке потребе и наводњавање, као и заштита квалитета вода.

Све веће потребе града и околине водом за пиће, наметнули су као приоритет изградњу фабрике воде на Пећини (ППВ „Пећина“) где се врши третман пречишћавања воде из три извора:
Река Градац
Извор Пакље
Акумулационо језеро „Стубо-Ровни“ (брана у изградњи)

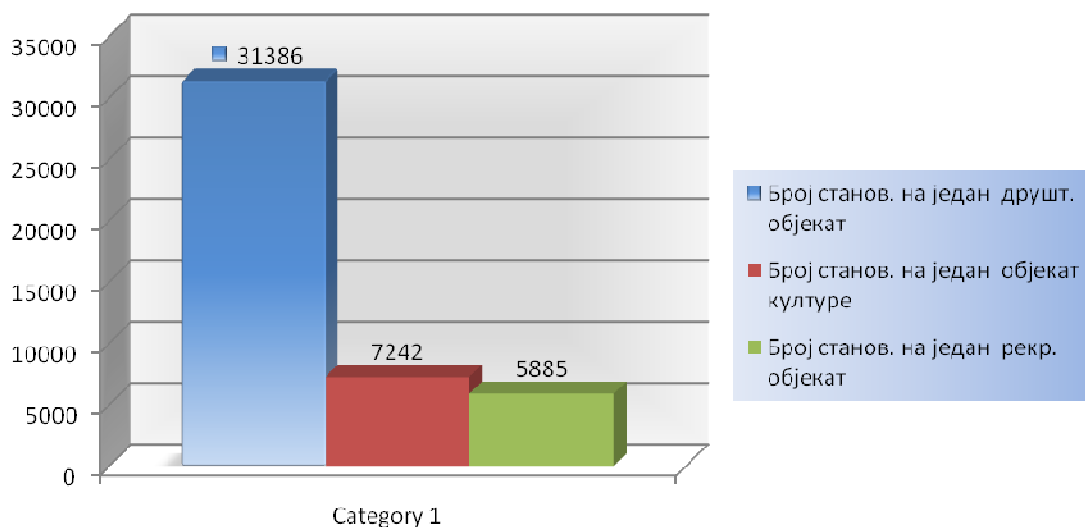
Врло важну делатност у водоснабдевању града и околних насеља обавља ЈКП Водовод-Ваљево, где опрема и уређаји прате савремену технологију пречишћавања воде.

Водоводна мрежа
Прикључено укупно 26879 станова и домаћинстава (покривеност 81%) и прикључено 1090 правних лица
У сеоским насељима се снабдевање водом углавном врши преко бунара. Годишња производња воде 4826674 м³ (600 л/с)

Индикатор бр. 16.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Квалитет живота
ИНДИКАТОР: Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности

Град	Укупан број становника	Број друштвених објеката	Број културних објеката	Број објеката за рекреацију	Број станов. на један друшт. објекат	Број станов. на један објекат културе	Број станов. на један рекр. објекат
Град	96.761	3	13	16	31.386	7.242	5.885

Извор података:

Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији.
 Подаци одељења за друштвене делатности Града.

Коментар:

Укупан број становника према проценама републичког завода за статистику за 2007. годину.- статистички годишњак по општинама.

ДРУШТВЕНИ ОБЈЕКТИ:

У друштвене објекте су рачунати: Центар за културу (2 објекта), и Библиотека.

КУЛТУРНИ ОБЈЕКТИ:

У културне објекте су рачунати: Народни музеј Ваљево, Муселимов конак, Кула Ненадовића, Галерија Народног музеја, Модерна галерија Ваљево, ИУС Радован Трнавац Мића, Галерија 34, Биоскоп, Завод за заштиту споменика културе, Историјски архив (13).

РЕКРЕАТИВНИ ОБЈЕКТИ:

У објекте за рекреацију су рачунати: Четири фудбалска стадиона (Пети пук, Крушик, Пећина, ЗСК), (4) Комплекс пливалишта и базена у Петници, (1); Две дворане (Хала спортова, и Центар Партизан) (2); Комплекс тениских терена у парку Пећина (1);Кошаркашки терен у парку Пећина (1);Терен за мали фудбал у парку Пећина под балоном (1);Кошаркашки терен „СТУДЕНТ” (1);Кошаркашки терен „БОЛНИЧКИ БЛОК” (1);

Терен за мале спортове на „Иверку” (1);Кошаркашки терени на Петом пуку (1);Терен за мали фудбал у Насељу Ослободиоци Ваљева (1);Комплекс терена на Дивчибарама (1)

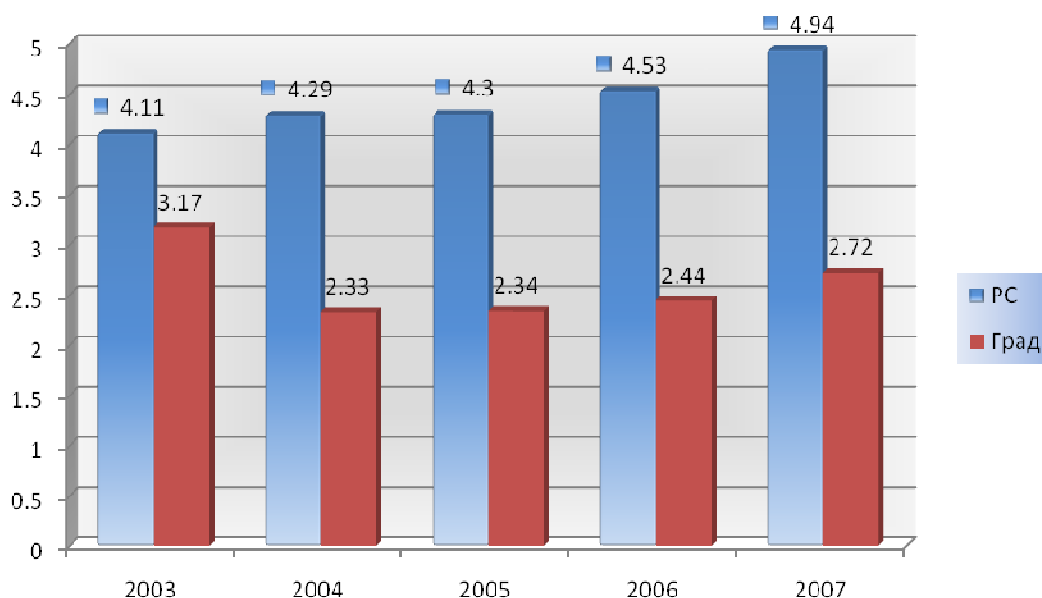
Укупно: (16)

У рекреативне објекте нису рачунати терени и игралишта у оквиру основних и средњих школа, као ни спортски терени и игралишта по селима.

Индикатор бр. 17.
Циљ бр. Активност
бр.

ТЕМА: Квалитет живота
ИНДИКАТОР: Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву (%)

Година	Укупан број становника		Број корисника социјалне заштите		Остварено учешће (%)	
	РС	Град	РС	Град	РС	Град
2003.	7498001	96300	308704	3050	4.11	3.17
2004.	7463157	95857	320281	2231	4.29	2.33
2005.	7440769	95353	320277	2231	4.30	2.34
2006.	7411569	94752	335746	2309	4.53	2.44
2007.	7381579	94157	364750	2557	4.94	2.72

Извор података: Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији, 2004-2008. године
Фонд за социјално осигурање

Напомена: За кориснике социјалне заштите: укупно и малолетна и пунолетна лица корисници заштите
За 2003.годину нису обухваћени подаци за Косово и Метохију.

Коментар:

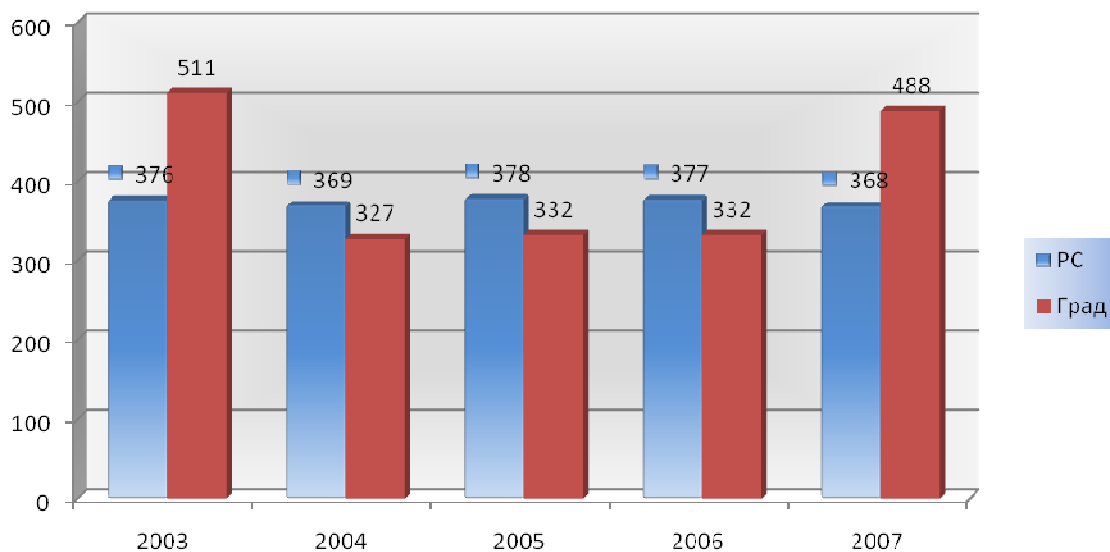
Број корисника социјалне заштите у граду Ваљеву је био највећи 2003. године (3.050 лица), а најмањи 2006. године (3.005 лица). У 2005. и 2006. години се бележи пад броја корисника социјалне заштите, међутим у 2007. години се број корисника социјалне заштите поново повећава. За разлику од града Ваљева, број корисника социјалне заштите на нивоу Републике се у периоду 2003-2007. године константно повећава. Такође, удео корисника социјалне заштите у укупном проценту становништва је знатно нижи у граду Ваљеву (2.72-3.17%) у односу на просек Републике Србије.

Индикатор бр. 18.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Квалитет живота
ИНДИКАТОР: Број становника на једног лекара

Година	Укупан број становника		Укупан број лекара		Број становника на једног лекара	
	РС	Општина	РС	Град	РС	Град
2003	7498001	96300	20039	302	376	511
2004	7463157	95857	20211	293	369	327
2005	7440769	95353	19685	287	378	332
2006	7411569	94752	19644	285	377	332
2007	7381579	94157	20066	299	368	488

Извор података: Републички завод за статистику – Годишњак „Општине у Србији“, 2004-2008. године

Напомена: За укупан број становника коришћен процењен број становника из статистичких годишњака.

Коментар

Организација објеката примарне здравствене заштите се заснива на Дому здравља у Ваљеву и амбулантима у мрежи насеља на руралном подручју града.

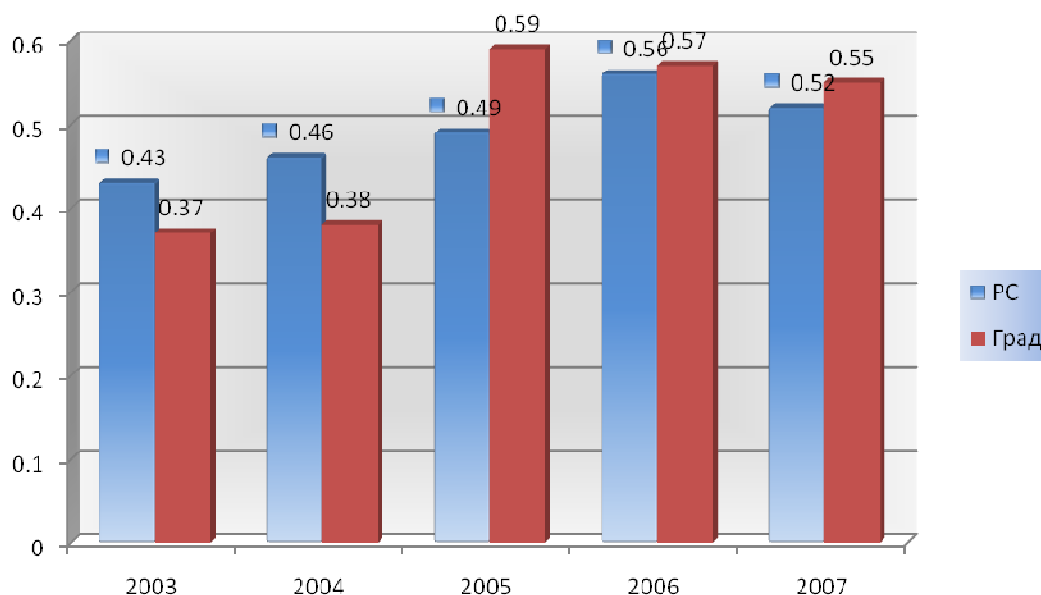
У самом граду се налази регионална Болница „ Др Миша Пантић“ као и Завод за јавно здравље. Здравствене услуге пружају приватне амбулатне и поликлинике.

Према наведеним подацима број становника на једног лекара се у периоду 2004-2006. године није значајно мењао и варира у односу 327-332 становника/лекару, док је у 2003. години износио 511 становника/лекару а у 2007. години 488 становника/лекару . Сличан однос броја становника на једног лекара има и Република Србија (369-378 становника на једног лекара).

Индикатор бр.19.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Квалитет живота
ИНДИКАТОР: Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву

Година	Укупан број становника		Број осуђених лица према месту извршења кривичног дела		Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву	
	РС	Град	РС	Град	РС	Град
2003	7.532.613	96.599	33.017	362	0,43	0,37
2004	7.463.157	95.857	34.239	370	0,46	0,38
2005	7.440.769	95.353	36.901	565	0,49	0,59
2006	7.411.569	94.752	41.422	541	0,56	0,57
2007	7.381.579	94.157	38.694	521	0,52	0,55

Извор података:

Републички завод за статистику – Годишњак „Општине у Србији“, 2004-2008. године

Коментар:

Из наведених података евидентно је да у Граду Ваљеву број ових лица од 2005-2007 већи него што је републички просек. У 2007. години нпр. на нивоу Републике Србије долази до пада у броју осуђених лица у односу на 2006. годину, док на нивоу Града Ваљева долази до пораста броја осуђених лица у истом периоду. Могући узроци оваквог стања могу бити миграције ка територији Града Ваљева, подизање нивоа безбедности од стране МУП-а, као и ажурнији рад правосудних органа.

2.3. Индикатори економског развоја

Индикатор бр. 20.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Економски агрегат - Степен развијености
општине

Извор података :Уредба Владе Републике Србије о критеријумима и индикаторима за одређивање нивоа развијености јединица локалне самоуправе у Републици Србији са листом локалних самоуправа подељених у групе, Службени гласник РС 120/09.

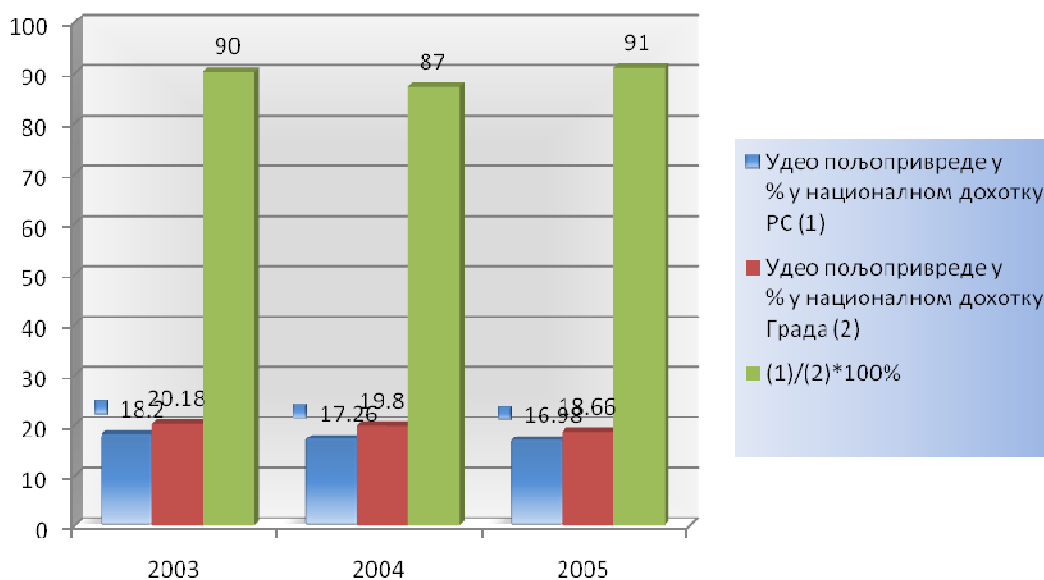
Коментар

Град Ваљево се налази у групи средње развијених градова у Републици Србији.
Национални доходак у граду Ваљеву има тренд раста у посматраном периоду.

Индикатор бр. 21
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Структура националног дохотка по делатностима

Година	Удео пољопривреде у % у националном дохотку		Удео рибарства у % у националном дохотку		Удео рударства у % у националном дохотку		Удео прерађивачке индустрије у % у националном дохотку		Удео трговине на велико и мало у % у националном дохотку		Удео других сектора у % у националном дохотку	
	РС	Град	РС	Град	РС	Град	РС	Град	РС	Град	РС	Град
2003.	18,20	20,18	0,04	0,01	2,58	0,94	28,55	24,54	25,07	20,69	25,56	33,64
2004.	17,26	19,80	0,03	0,00	3,01	1,15	26,18	24,76	24,74	20,16	28,78	34,13
2005.	16,98	18,66	0,04	0,00	4,95	0,81	27,00	31,17	24,70	16,78	26,33	32,58

Извор података :

Републички завод за статистику – Годишњак „Општине у Србији“, 2006. година

Коментар

Избор делатности је вршен првенствено имајући у виду оне које највише ушествују у структури народног дохотка на нивоу града Ваљева. У структури народног дохотка на нивоу града Ваљева највећи удео имају следеће делатности: прерађивачка индустрија, трговина, пољопривреда, саобраћај, складиштење и везе, грађевинарство и некретнине.

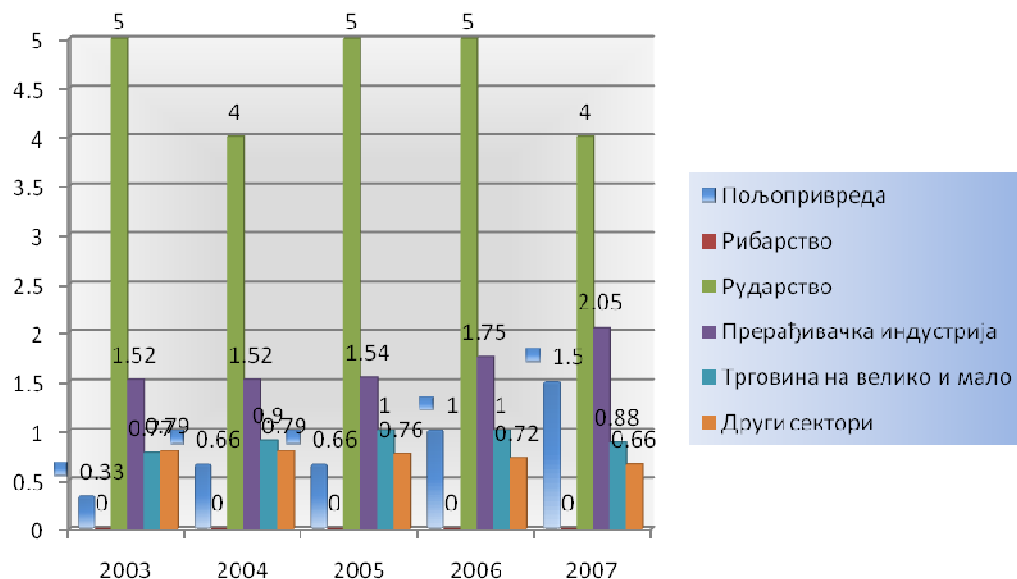
Наведене делатности у табели збирно учествују у структури народног дохотка града Ваљева са 83,2%. Наведене делатности чине највећу структуру народног дохотка и на нивоу Републике, односно представљају 90,7% народног дохотка Републике.

Интересантан је податак да само прерађивачка индустрија, трговина и пољопривреда представљају скоро 80% народног дохотка у Ваљеву. Такође интересантан податак је да прерађивачка индустрија представља преко 50% народног дохотка града Ваљева.

Индикатор бр. 22.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Локацијски коефицијент запошљавања

Локацијски квоцијент запошљавања / Година	Пољопривре да	Рибарство	Рударство	Прерађивач ка индустрија	Трговина на велико и мало	Други сектори
2003.	0,33	0	5	1,52	0,77	0,79
2004	0,66	0	4	1,52	0,9	0,79
2005	0,66	0	5	1,54	1	0,76
2006	1	0	5	1,75	1	0,72
2007	1,5	0	4	2,05	0,88	0,66

Извор података :Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији“, 2004-2008. године

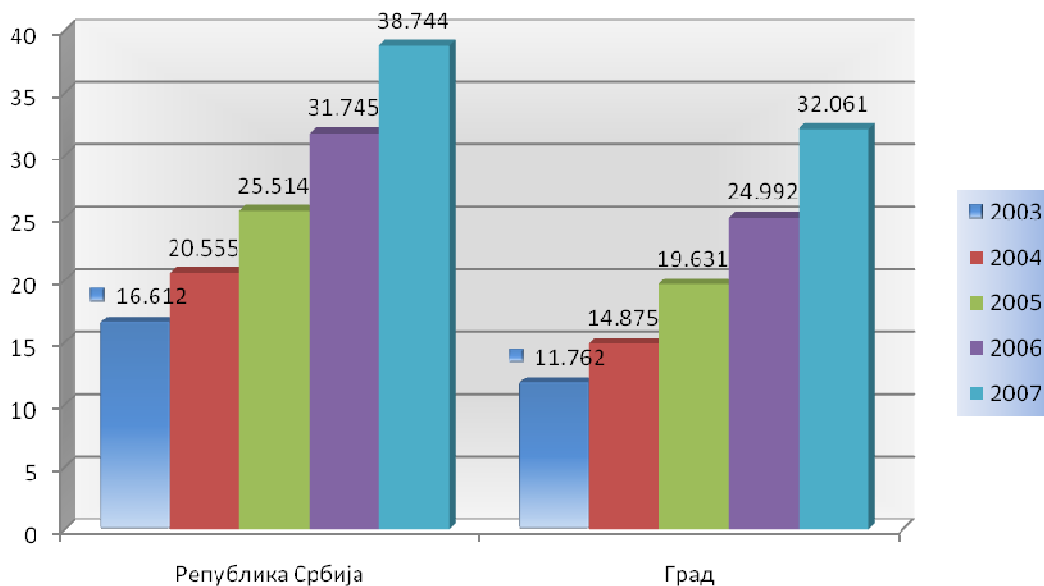
Коментар:

Из дијаграма се јасно види велико учешће рударства, прерађивачке индустрије, пољопривреде и зависност економског система града и општина од њих. Овако висок локацијски коефицијент запошљавања за област рударства, пољопривреде и прерађивачкој индустрији може се правдати великим бројем запослених, у односу на укупну запосленост на територији Колубарског округа. Запосленост у региону се односи на територију Колубарског округа.

Индикатор бр. 23.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Бруто зарада

Просечна бруто зарада, РСД	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Република Србија	16.612	20.555	25.514	31.745	38.744
Град	11.762	14.875	19.631	24.992	32.061

Извор података:

Републички завод за статистику – Годишњак, „Општине у Србији, 2004-2008. године

Коментар:

Вредност бруто зарада на територији Града Ваљева се повећава у периоду 2003-2007. године. Просечна бруто зарада се у граду Ваљевоу у периоду 2003-2007. године повећала са 11.762,00 на 32.061,00 РСД.

У посматраном периоду се бележе нешто веће бруто зараде на нивоу Републике у односу на град Ваљево. Све разлике су нешто значајније у 2006. и 2007. години.

Охрабрујући је, међутим, податак да се број незапослених лица (један од фактора који може утицати на промену износа бруто зараде) смањило у 2007. години, док је број запослених незнатно већи у односу на претходне године.

Индикатор бр. 24.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Површина пословног простора на 1000 становника изграђена претходне године

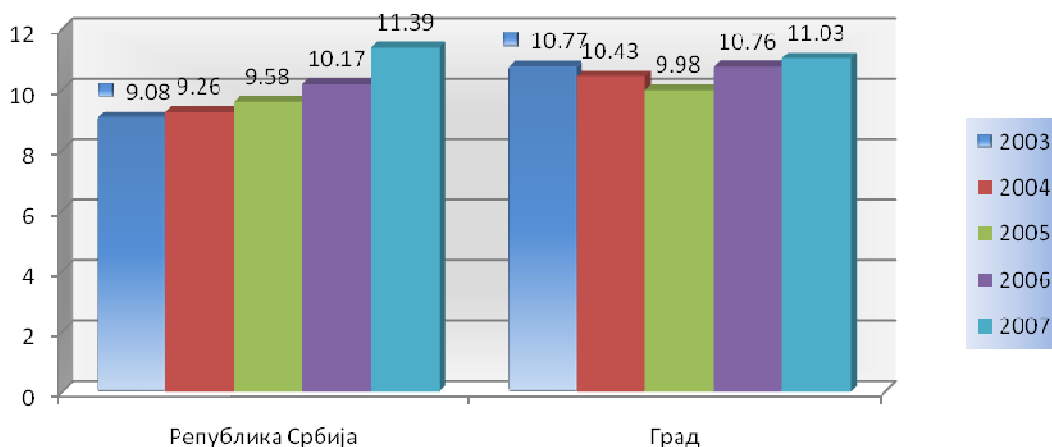
Коментар

Површина пословног простора се не води у званичној статистици Републике Србије, нити се налази у евиденцији Града тако да није могуће одредити вредност овог коефицијента.

Индикатор бр. 25.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Нето број нових предузећа на 1000 предузећа

Бр. регистрованих привредних субјеката на 1000 становника	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Република Србија	9,08	9,26	9,58	10,17	11,39
Град	10,77	10,43	9,98	10,76	11,03

Извор података: Подаци о броју предузећа у Граду Ваљеву су добијени од Одсека за локални економски развој, док су подаци о броју предузећа у Србији добијени од АПР.

Напомена: Податке о броју регистрованих привредних субјеката не води Градска Управа, нити се ови подаци приказују у званичној статистици Републике Србије већ у АПР.

Коментар:

Подаци о броју предузећа на територији града по датим годинама су добијени из базе података Одсека за локални економски развој. У обзир нису узимани предузетници, већ само привредна друштва.

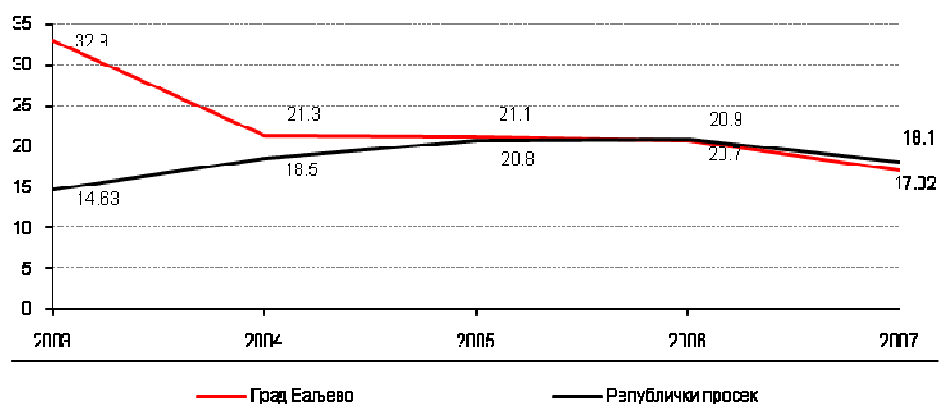
Подаци о броју предузећа у Републици Србији по датим годинама су пронађени на сајту Привредне коморе Србије. Дошло је до промене методологије евидентирања привредних субјеката 2006 године тако да се поставља питање упоредивости и валидности ових података.

Индикатор бр. 26.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Укупна активност, стопа запослености и незапослености

Стопа незапослености	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Република Србија	14,63	18,50	20,80	20,90	18,10
Град	32,90	21,30	21,10	20,7	17,02

Стопа незапослености

Извор података:

Републички завод за статистику-Годишњак „Општине у Србији“, 2004-2008. године

Напомене:

Број активног становништва и број становништва старог 15 и више година је узет по попису из 2002. године, незапослених лица је за сваку конкретну годину (2003., 2004., 2005., 2006., 2007.).

Стопа активности није урађена обзиром да се могу користити само подаци за 2002. годину.

Коментар:

На нивоу града Ваљева стопа незапослености је у континуитету, од 2003. до 2007. године, већа од стопе незапослености на републичком нивоу.

Највећа стопа незапослености се бележи у 2003. и 2004. години.

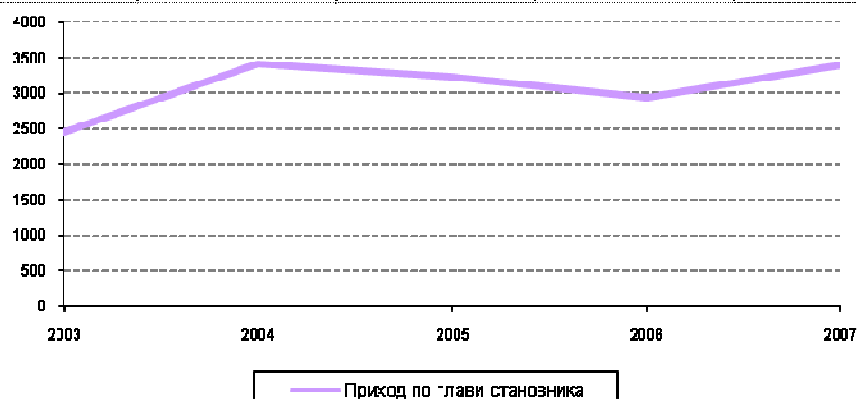
Стопа незапослености на нивоу града Ваљева је приметно опала у 2007. години (17.02) у поређењу са претходним годинама.

На нивоу града Ваљева стопа запослености је у континуитету, од 2003. – 2007. године, мања од стопе запослености на републичком нивоу. Највећа разлика у односу на Републички просек је установљена 2003. године и износила је 14.63 поена.

Индикатор бр. 27.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Фискални капацитет општине – Остварење изворних прихода (фискалних облика) по глави становника

		2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
1	Укупно остварење фискалних облика изворних прихода	236211729	330613380	312058568	284112305	328302886
2	Број становника	96761	96761	96761	96761	96761
3	Приход по глави становника (1/2)	2442	3416.80	3225	2936	3392.92

Извор података: Општинска Управа, Града Ваљево, 2009. година

Коментар:

Град Ваљево се карактерише релативно високим приходом и буџетом, који се у значајној мери остварује из сопствених изворних прихода.

Удео остварених сопствених прихода је знатно већи у односу на највећи број општина у Србији.

Фискални капацитет општине има тренд линеарног повећања у периоду 2003-2007. године.

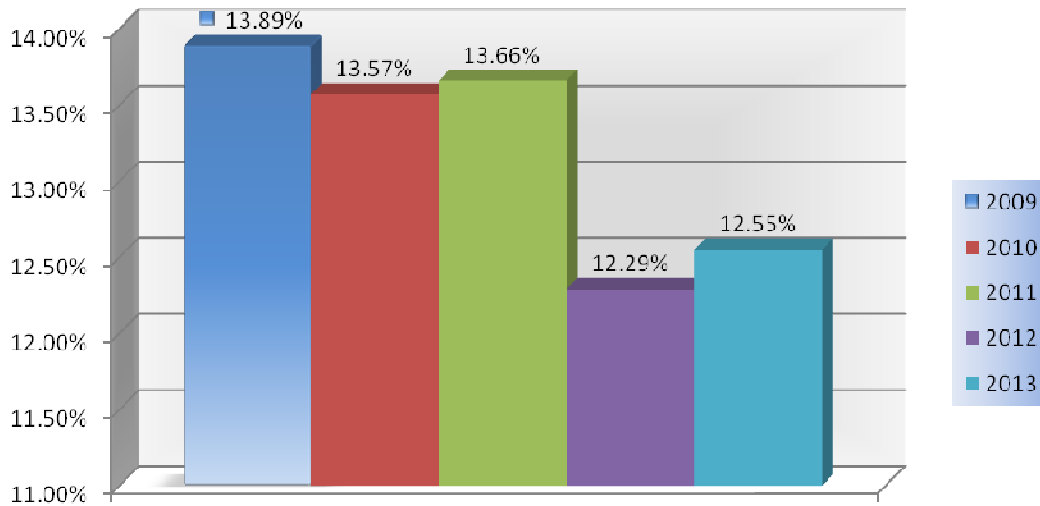
У периоду 2003-2007. године се приход по становнику повећао 8 пута.

Индикатор бр. 28.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Економски развој
ИНДИКАТОР: Степен задужености општине

		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
1	Остварење или процена остварења ТЕКУЋИХ прихода буџета за посматрану буџетску годину	1900000000	1746597338	1825194218	1907327957	1993157716
<p>Остварење или процена остварења ТЕКУЋИХ прихода буџета за посматрану буџетску годину</p>						
2.1	15% остварења или процене остварења текућих прихода буџета за посматрану буџетску годину (1 X 15 / 100)	285000000	261989600.70	273779132.70	286099193.55	298973657.40
2.2	Износ главнице и камате који доспева у посматраној години	21097439.52	25051898.60	24366915.10	51728028.29	48895720.63
2.3	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У АПСОЛУТНОМ ИЗНОСУ (2.1 – 2.2)	263902560.48	236937702.10	249412217.60	234371165.26	250077936.77

2.4	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У РЕЛАТИВНОМ ИЗНОСУ - % УКУПНИХ ТЕКУЋИХ ПРИХОДА БУЏЕТА (2.3 / 1 X 100)	13.89%	13.57%	13.66%	12.29%	12.55%
-----	--	--------	--------	--------	--------	--------

РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У РЕЛАТИВНОМ ИЗНОСУ - % УКУПНИХ ТЕКУЋИХ ПРИХОДА БУЏЕТА (2.3 / 1 X 100)

3.1	50% остварења или процене остварења текућих прихода буџета за посматрану буџетску годину (1 X 50 / 100)	950000000	848246770.40	888230193.90	901935950.21	947683137.37
3.2	Укупан износ неизмиреног дугорочног задужења буџета општине или града за капиталне инвестиционе расходе	285000000	261989600.70	273779132.70	286099193.55	298973657.40
3.3	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У АПСОЛУТНОМ ИЗНОСУ (3.1 – 3.2)	21097439.52	25051898.60	24366915.10	51728028.29	48895720.63

3.4	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У РЕЛАТИВНОМ ИЗНОСУ - % УКУПНИХ ТЕКУЋИХ ПРИХОДА БУЏЕТА (3.3 / 1 X 100)	263902560.48	236937702.10	249412217.60	234371165.26	250077936.77
-----	--	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Извор података:

План буџета Града Ваљева за 2009.
Градска Управа, Ваљево, 2009. година

Коментар:

Град није кредитно презадужен и не планира се задужење у будућем периоду.
Финансијска ситуација у Граду и пуњење буџета се одвија у планираним оквирима већ дужи низ година.
Депоноване буџетских средстава у банке се врши само по виђењу, да би могла да се “активирају” у зависности од хитности обављања појединих активности.

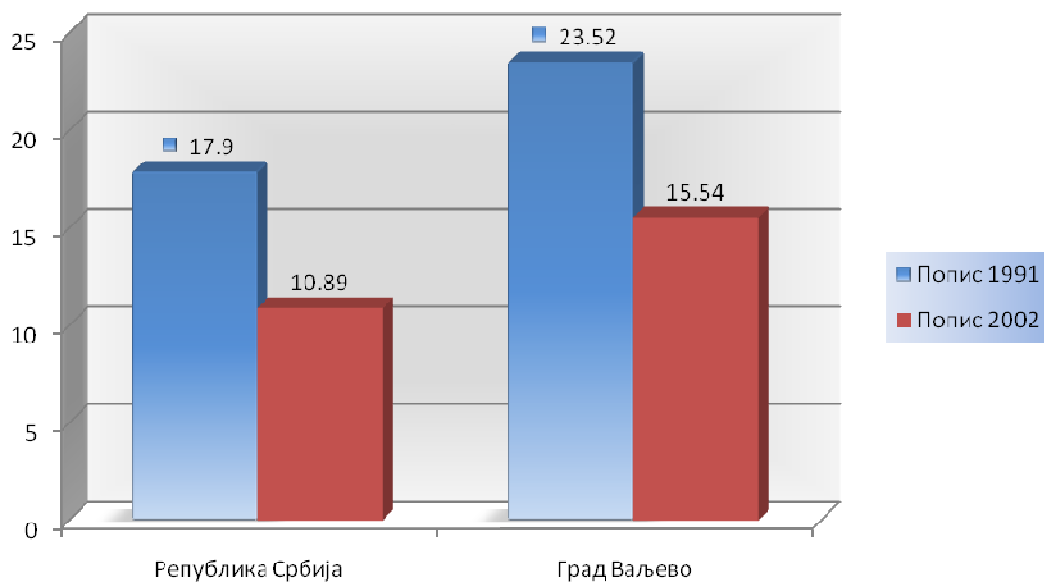

2.4. Додатни индикатори: Пољопривреда

Индикатор бр. 29.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Пољопривреда
ИНДИКАТОР: Процент пољопривредног становништва у односу на укупан број становника

Процент пољопривредног становништва у односу на укупан број становника	Попис 1991	Попис 2002
Република Србија	17.9	10.89
Град Ваљево	23.52	15.54

Извор

података: Републички завод за статистику

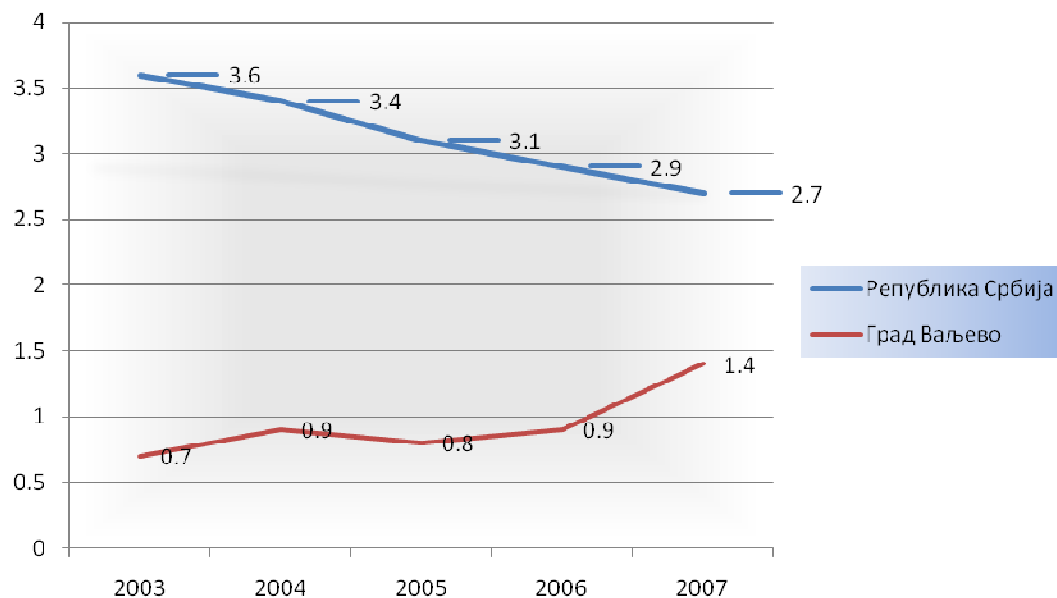
Коментар

По пописима из 1991. и 2002. године проценат пољопривредног становништва у односу на укупан број је у граду Ваљевоу изнад процента са државног нивоа и посебно је та разлика видљива из пописа 1991. године.

Индикатор бр. 30.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Пољопривреда
ИНДИКАТОР: Процент запослених у пољопривреди у односу
на укупну запосленост

Процент запослених у пољопривреди у односу на укупну запосленост	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	3.6	3.4	3.1	2.9	2.7
Град Ваљево	0.7	0.9	0.8	0.9	1.4

Извор података: Републички завод за статистику

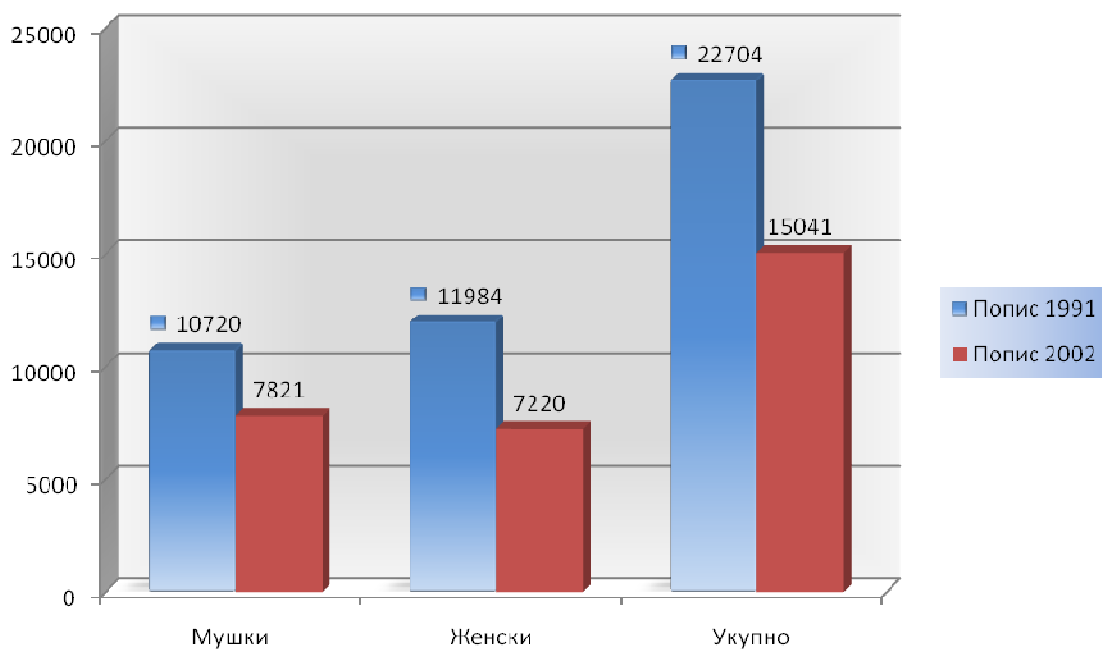
Коментар

Представљени подаци показују да број запослених са територије града Ваљева, у пољопривреди, у односу на укупну запосленост на територији града Ваљева приказују повећање запослености у пољопривреди и зависност становништва града од пољопривредне делатности. Посматрани државни проценат запослености у пољопривреди у односу на укупну запосленост видимо да се смањује.

Индикатор бр. 31.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Пољопривреда
ИНДИКАТОР: Пољопривредно становништво према полу

Пољопривредно становништво према полу	Попис 1991	Попис 2002	
		Мушки	Женски
Мушки	10720	7821	7220
Женски	11984	7220	7220
Укупно	22704	15041	7220

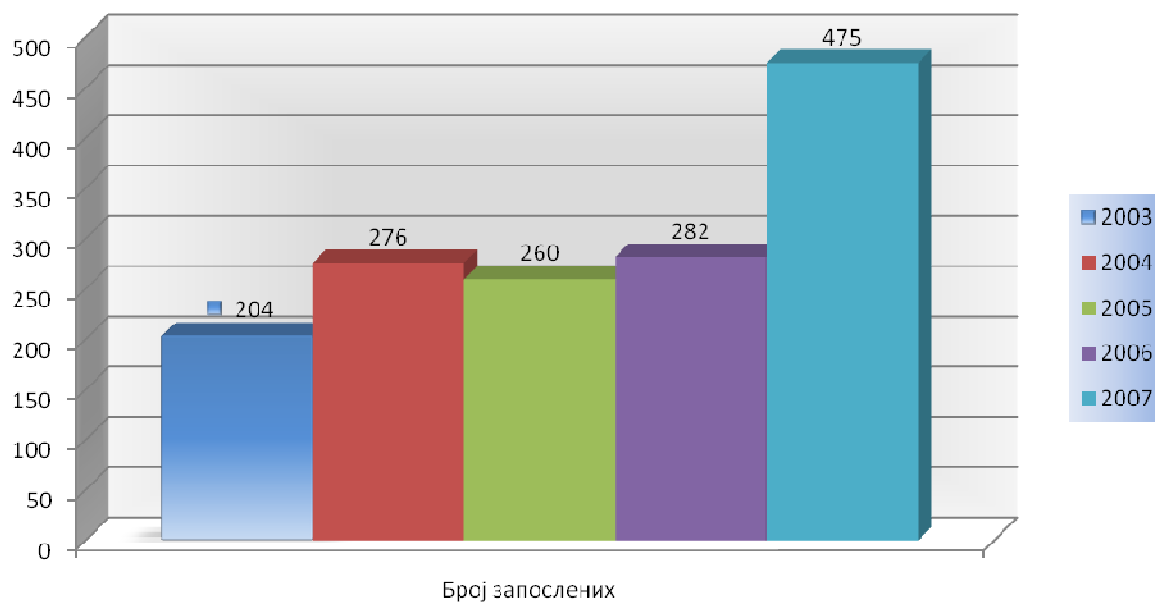
Извор података: Републички завод за статистику

Коментар

Индикатор бр. 32.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Пољопривреда
ИНДИКАТОР: Број запослених у пољопривреди

Број запослених у пољопривреди	2003	2004	2005	2006	2007
Број запослених	204	276	260	282	475

Извор података: Републички завод за статистику

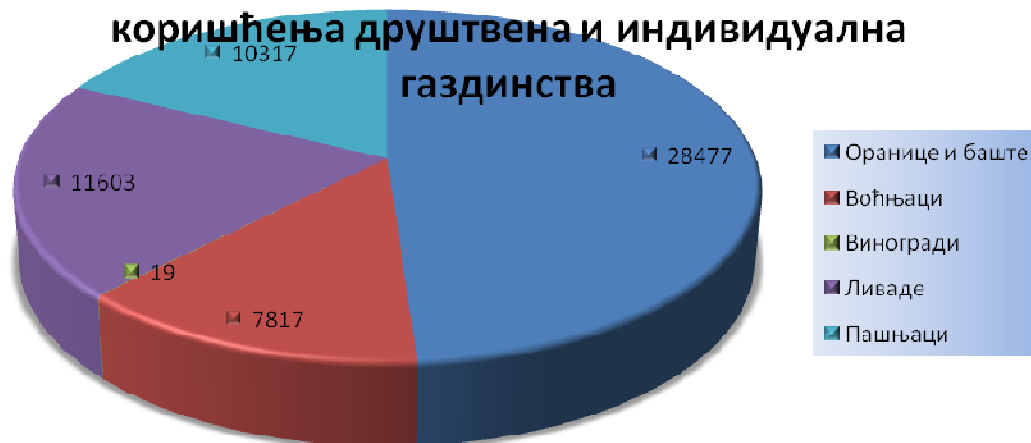
Коментар

Индикатор бр. 33.
Циљ бр.
Активност бр.

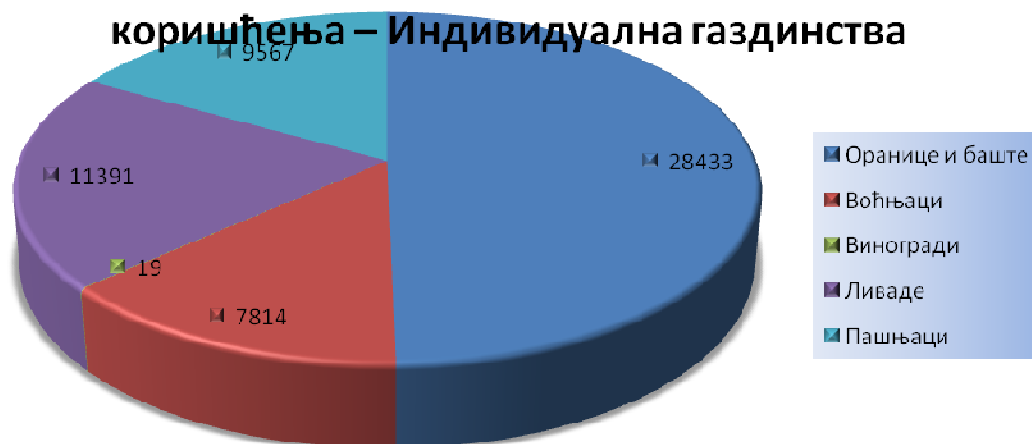
ТЕМА: Пољопривреда
ИНДИКАТОР: Пољопривредна површина према начину коришћења

Пољопривредна површина према начину коришћења	Пољопривредна површина према начину коришћења друштвена и индивидуална газдинства	Пољопривредна површина према начину коришћења – Индивидуална газдинства
Оранице и баште	28477	28433
Воћњаци	7817	7814
Виногради	19	19
Ливаде	11603	11391
Пашњаци	10317	9567

Пољопривредна површина према начину коришћења друштвена и индивидуална газдинства

Пољопривредна површина према начину коришћења – Индивидуална газдинства

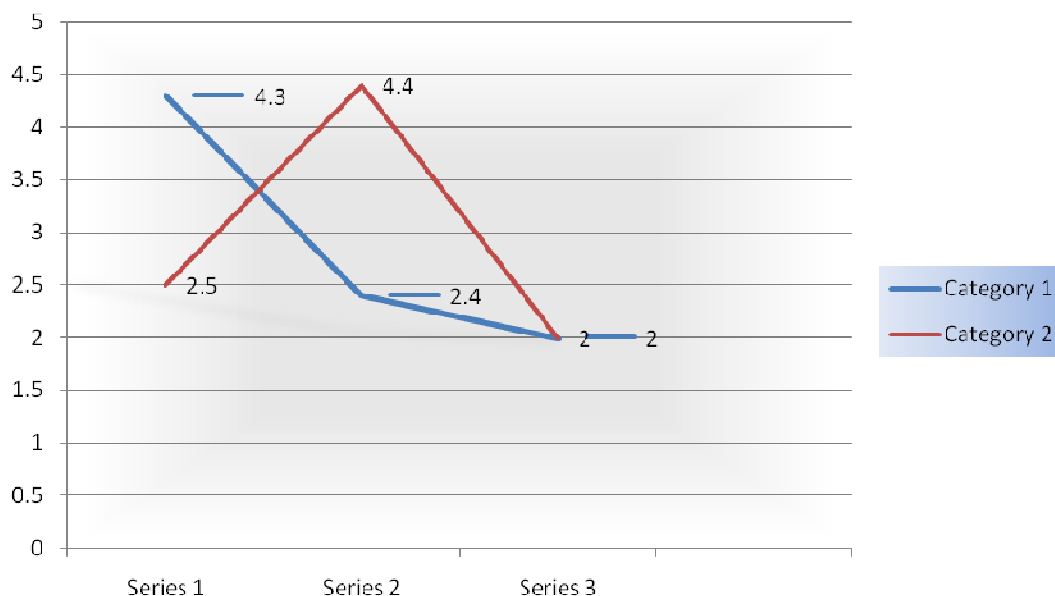
Извор података: Републички завод за статистику

Коментар

Индикатор бр. 34.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Пољопривреда
ИНДИКАТОР: Процент инвестиција у пољопривреди у односу на укупне инвестиције

Процент инвестиција у пољопривреди у односу на укупне инвестиције	2003	2004	2006	2007
Република Србија	27.66	2.39	3.81	2.92
Град Ваљево	0	0	0	0.51

Извор података: Републички завод за статистику

Коментар

У посматраном периоду од 2003 до 2007. године видимо да инвестиција у граду Ваљевоу у пољопривреди није било све до 2007. године. Посматрајући инвестиције у пољопривреди на Републичком нивоу видимо драстичан пад инвестиција у 2004. години.

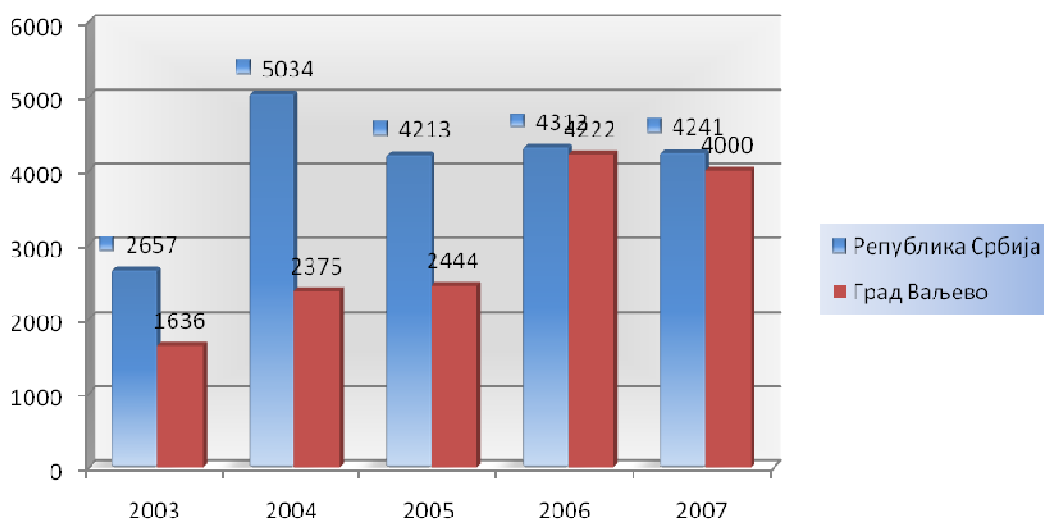

Индикатор бр. 35.
Циљ бр.
Активност бр.

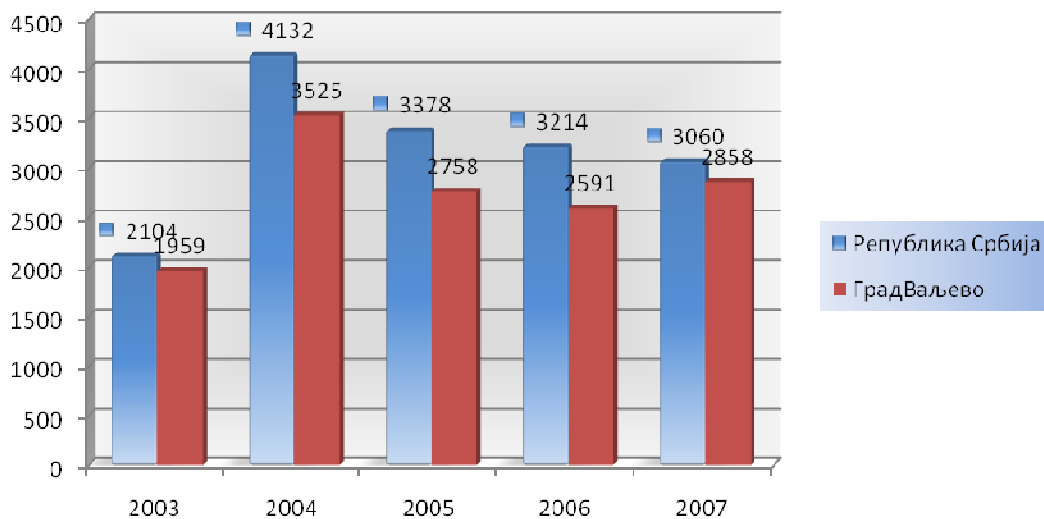
ИНДИКАТОР: Просечан принос, по кг, у производњи
пшенице и кукуруза

Производња пшенице, просечан принос, кг, предузећа и задруге					
	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	2657	5034	4213	4312	4241
Град Ваљево	1636	2375	2444	4222	4000
Производња пшенице, просечан принос, кг, приватна газдинства					
	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	2104	4132	3378	3214	3060
Град Ваљево	1959	3525	2758	2591	2858
Производња кукуруза, просечан принос, кг, предузећа и задруге					
	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	3801	6671	7216	6665	5117
Град Ваљево	4000	5000	5000	5000	4500
Производња кукуруза, просечан принос, кг, приватна газдинства					
	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	3117	5347	5651	4982	3037
Град Ваљево	2835	4753	4409	3769	2100

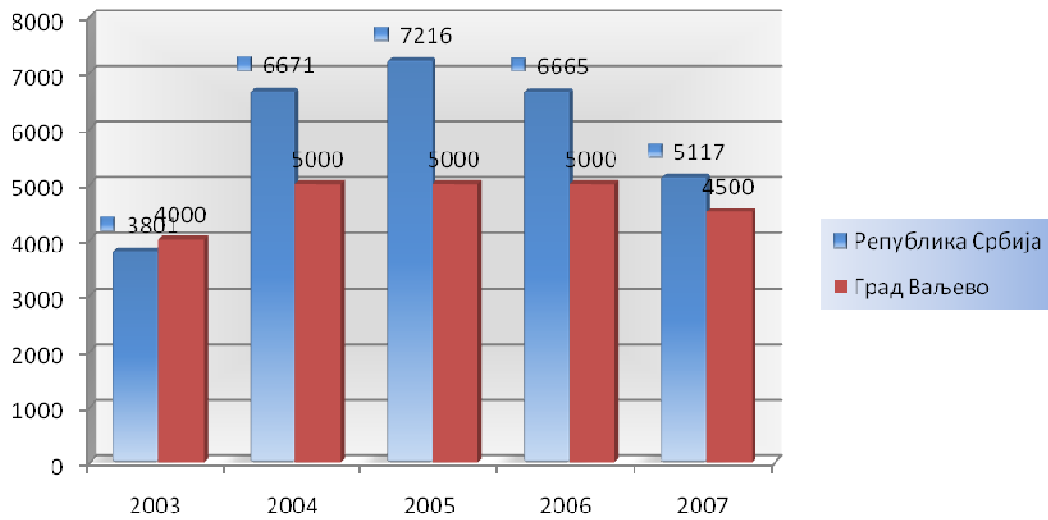
Производња пшенице,просечан принос,кг,предузећа и задруге

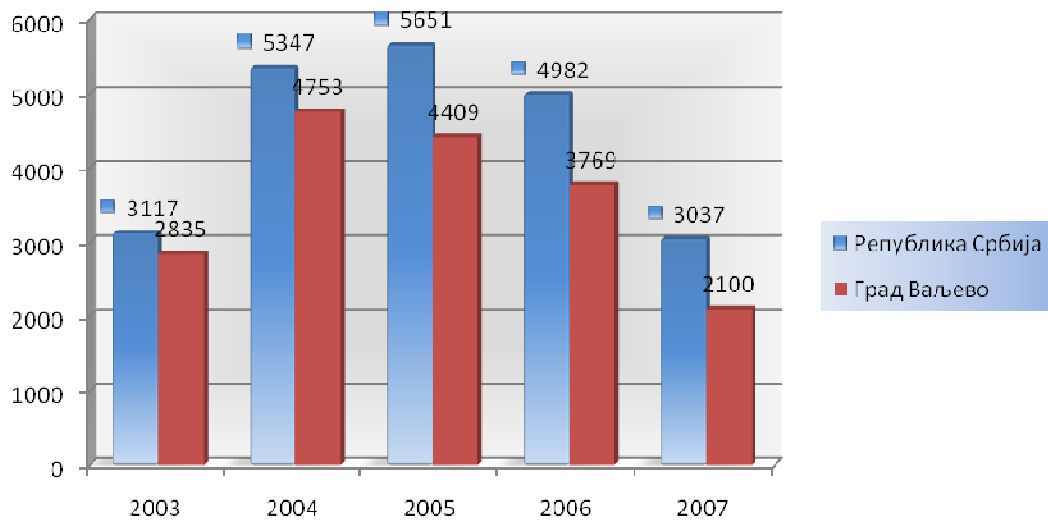
Производња пшенице,просечан принос,кг,приватна газдинства

Производња кукуруза,просечан принос,кг,предузећа и задруге

Производња кукуруза,просечан принос,кг, приватна газдинства

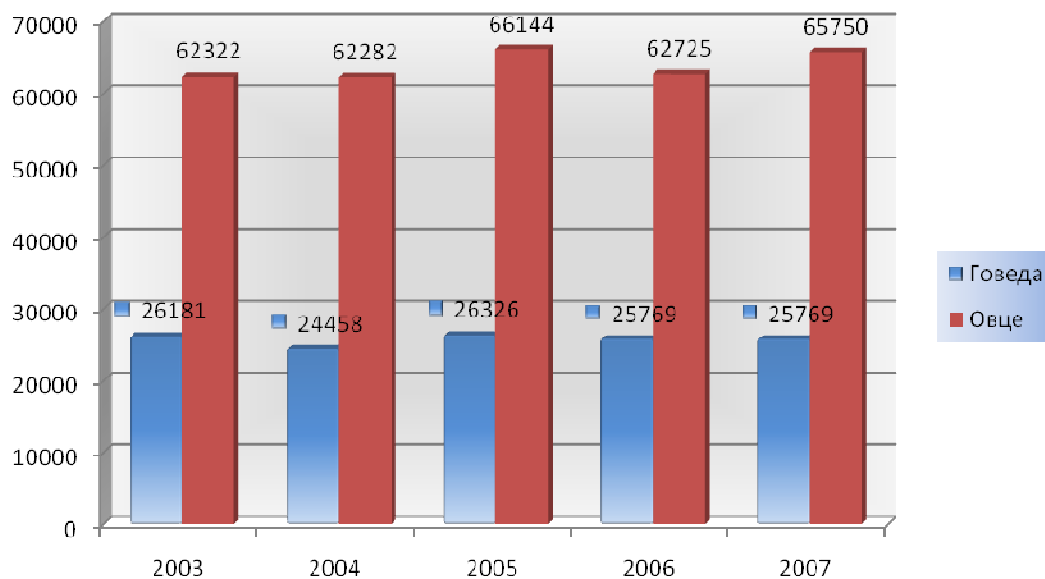
Извор података: Републички завод за статистику

Коментар

Индикатор бр. 36.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Пољопривреда
ИНДИКАТОР: Број стоке

Број стоке	2003	2004	2005	2006	2007
Говеда	26181	24458	26326	25769	25769
Овце	62322	62282	66144	62725	65750

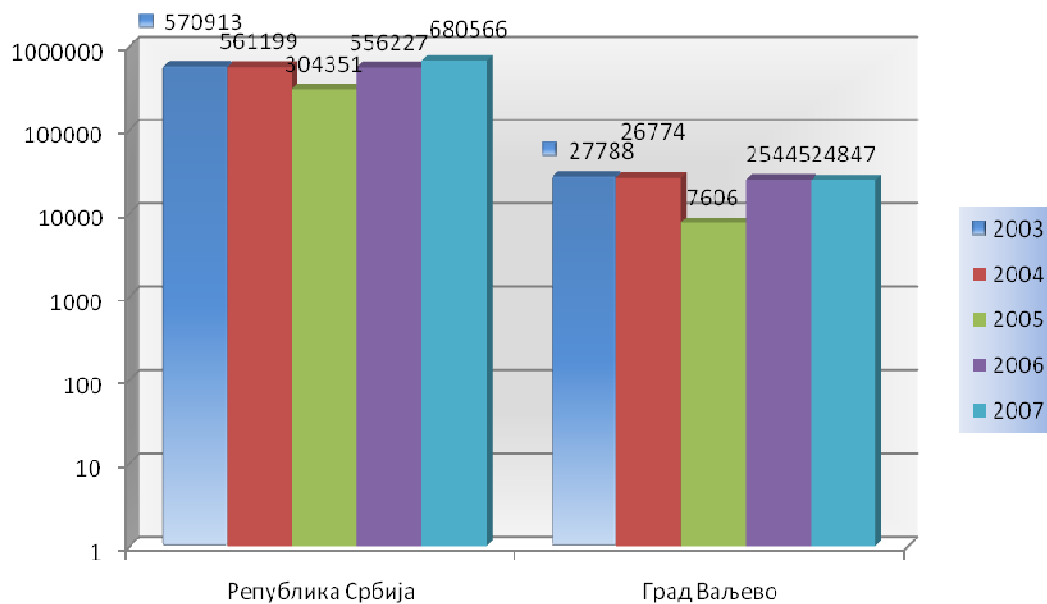
Извор података: Републички завод за статистику

Коментар

Индикатор бр. 37.
Циљ бр.
Активност бр.

ТЕМА: Пољопривреда
ИНДИКАТОР: Укупан принос шљива, тона

	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	570913	561199	304351	556227	680566
Град Ваљево	27788	26774	7606	25445	24847

Извор података: Републички завод за статистику

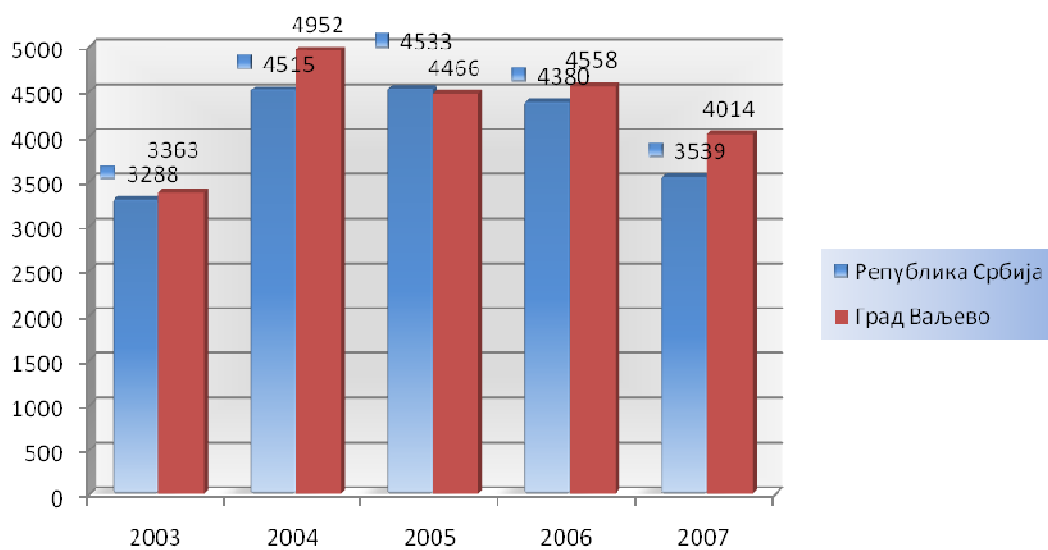
Коментар

Индикатор бр. 38.
Циљ бр.
Активност бр.

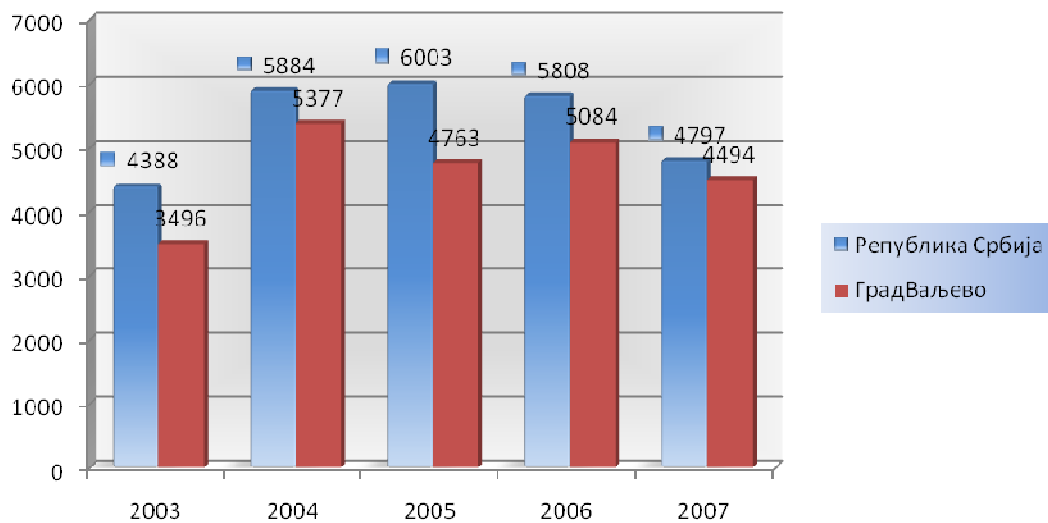
ТЕМА: Пољопривреда
ИНДИКАТОР: Просечан принос крмног биља, кг/хектару

Детелина, принос по хектару, кг					
	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	3288	4515	4533	4380	3539
Град Ваљево	3363	4952	4466	4558	4014
Луцерка, принос по хектару, кг					
	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	4388	5884	6003	5808	4797
Град Ваљево	3496	5377	4763	5084	4494
Ливада, принос по хектару, кг					
	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	1526	2009	1925	1896	1476
Град Ваљево	1907	2424	2205	1785	1831
Пашњаци, принос по хектару, кг					
	2003	2004	2005	2006	2007
Република Србија	414	562	584	592	487
Град Ваљево	950	1273	1163	964	1025

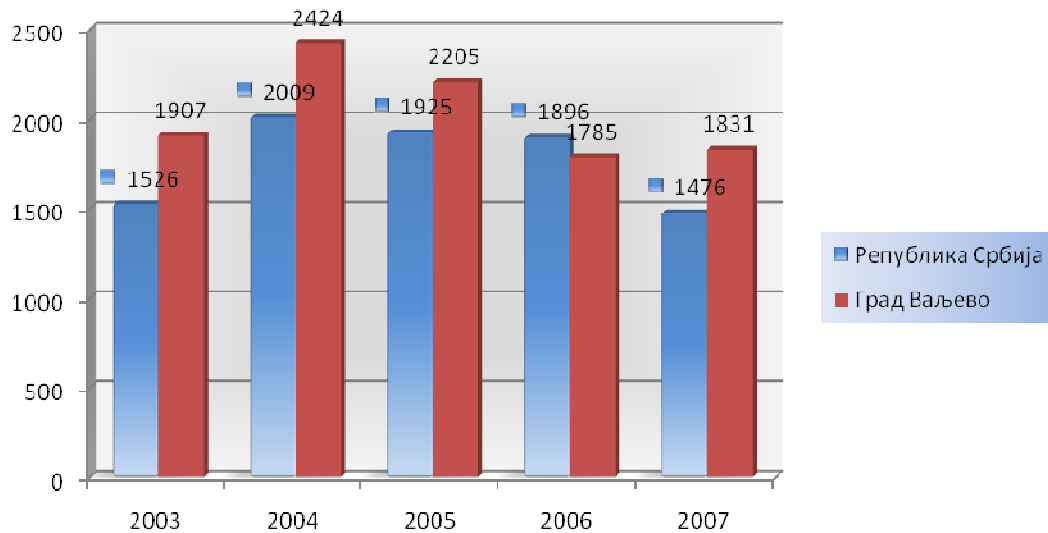
Детелина, принос по хектару, кг

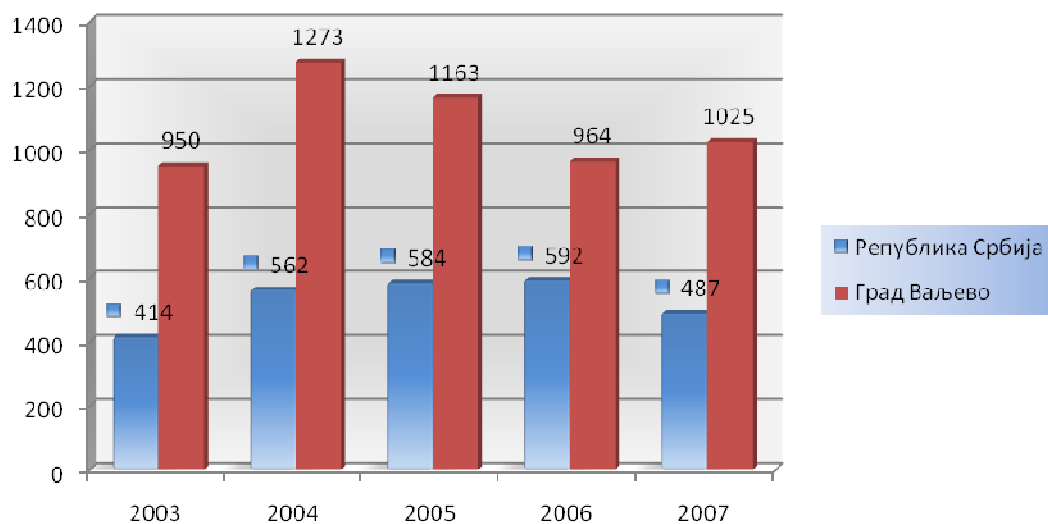
Луцерка, принос по хектару, кг

Ливада, принос по хектару, кг

Пашњаци, принос по хектару, кг

Извор података:

Републички завод за статистику

3. „SWOT“ анализа

3.1. Инфраструктура и просторно планирање

Снаге	Слабости
Релативно повољан географско-саобраћајни положај Ваљева	Лоша комунална инфраструктура која негативно утиче на квалитет живота
Развијена мрежа регионалних и локалних путева	Нерешени имовинско правни односи
Близина ауто-пута у изградњи Београд – Јужни Јадран	Недостатак правне регулативе у области комуналних услуга
Солидан квалитет магистралних путева	Недостатак финансијских средстава за решавање инфраструктурних проблема
Постојање природних ресурса за развој	Недовољна сарадња са осталим општинама у области инфраструктуре
Постојеће инвестиције	Неефикасно коришћење енергије
Уређеност центра града и старог града	Непостојање паркинга за теретна возила
Постојање Генералног Урбанистичког плана, планских докумената ГИС-а и ТИС-а	Саобраћајнице без употребне дозволе и нерешеног имовинског статуса
Уређеност центра града и старог града/урбанизованост града	Недостатак јавног грађевинског земљишта и индустријске зоне
Кроз Ваљево пролази међународна железничка пруга	Лоша путна мрежа
Градска зона се добро и уредно снабдева водом за пиће доброг квалитета	Категоризација локалних путева
Развијена канализациона мрежа	Железничка пруга није искоришћена за превоз путника и робе
Добро и уредно снабдевање електричном енергијом задовољавајућег напона	Проблем водоснабдевања у руралном подручју
Капацитети преносног система су задовољавајући	Проблем водоснабдевања Дивчибара
Кабловска мрежа је изграђена у градској зони	Проблем канализације и канализационе мреже на Дивчибарама
Мрежа далеководна је у добром стању	Део водоводне мреже у граду је потребно реконструисати
Просторни план града	Губици у водоводној мрежи су већи од технички прихватљивих
Генерални урбанистички план	Канализациона мрежа захтева реконструкцију
Планови детаљне регулације по градским зонама	Недовољан напон електричне енергије у неким селима
План генералне регулације са елементима	

<p>детаљне регулације Дивчибара</p> <p>Постојање топлане и топловода</p> <p>Развијена телекомуникациона мрежа</p> <p>Добар сигнал мобилне телефоније</p>	<p>Недостају три трафо станице 35/10</p> <p>На сеоским подручјима значајан део мреже ниског напона је на дрвеним стубовима</p> <p>Расвета није потпуно развучена у свим сеоским срединама</p> <p>Недостају планови детаљне регулације</p> <p>Недостају правила уређења за насеља (села)</p> <p>Недовољан број пешачких и бицикличких стаза на Дивчибарама</p> <p>Недостатак финансијски средстава за одржавање локалних, регионалних и магистралних путева</p>
Могућности	Претње
<p>Републички пројекти</p> <p>Регионални развојни пројекти (депонија и акумулација за водоснабдевање)</p> <p>Завршетак започетих инвестиција</p> <p>Едукација</p> <p>Истраживачко развојни центар у Ваљево</p> <p>Изградња ауто пута Београд Јужни Јадран</p> <p>Довршетак железничке пруге Ваљево - Лозница</p> <p>Боље одржавање регионалних путева</p> <p>Повећање дужине асфалтираних локалних путева</p> <p>Побољшање стања сеоских и некатегорисаних путева</p> <p>Активирање аеродрома Дивци и претварање у комерцијални</p> <p>Предприступна средства ЕУ</p> <p>Међународна сарадња и регионална</p> <p>Завршетак акумулације Ровни</p> <p>Донације</p>	<p>Локална самоуправа нема власништво над имовином</p> <p>Неравномеран регионални развој</p> <p>Мањак инвестиција</p> <p>Високи захтеви ЕУ</p> <p>Неуклађеност републичких и локалних прописа</p> <p>Климатски услови</p> <p>Конфигурација терена</p> <p>Клизишта</p> <p>Недостатак финансијских средстава</p> <p>Лимитиране надлежности општина</p> <p>Држава нема средстава за капиталне пројекте</p> <p>Предприступна средства ЕУ нису доступна</p> <p>Кредити нису доступни или су скупи</p> <p>Лоше стање железнице</p> <p>Разуђена села</p> <p>Миграције</p> <p>Непостојећи и/или нерегулисани законски оквир</p> <p>Непримењивање законске регулативе и обавеза</p>

Јавно приватно партнерство

Нерешени имовинско - правни односи

Самодоприноси

Поставка решења система канализационе мреже као приоритета у развоју Дивчибара

Недостатак и неусаглашеност прописа и надлежности

Изградња гасоводне инфраструктуре

Обнављање и увођење савремених система управљања саобраћајем

Недостатак инвестиционих средстава

Побољшање нивоа безбедности на путевима

Изградња нових трафостаница

Мреже ВН и НН су у великој мери на дрвеним стубовима

Обезбеђивање коридора за будућу мрежу гасовода као и вреловода

Рационално коришћење вода и заштита вода

3.2. Економски развој

Снаге	Слабости
<p>ПРИВРЕДА</p> <p>Постојеће инвестиције</p> <p>Људски капацитети(мотивисаност и образованост)</p> <p>Развијен сектор малих и средњих предузећа и развијен предузетнички дух</p> <p>Постојање ресурса у средњешколском образовању</p> <p>Развијена штампарска индустрија</p> <p>Умреженост привредника</p> <p>Постојање великог броја МСП (преко 1000)</p> <p>Постојање неколико великих инвестиција (Горење, Аустротерм, Вали)</p> <p>Постојећа материјална средства у Јавним предузећима</p> <p>Постојање Генералног Урбанистичког плана, планских докумената, као и ГИС-а и ТИС-а</p> <p>Канцеларија за локални економски развој</p> <p>ПОЉОПРИВРЕДА</p> <p>Постојање природних ресурса за развој</p> <p>Традиција и образовање</p> <p>Постојање ресурса у средњешколском образовању</p> <p>Центар у Србији за производњу воћа и шљива</p> <p>Јака, угледна и обучена домаћинства</p> <p>Позитивна воља града за израду стратегије, информисање, кредитирање и опште развој пољопривреде</p> <p>Постојање месних кацеларија у селима</p>	<p>ПРИВРЕДА</p> <p>Недостатак Стратегије развоја привреде</p> <p>Непостојање релевантне базе података радне снаге</p> <p>Некомпатибилност са остатком модерног света/трендовима</p> <p>Лоша приватизација</p> <p>Непостојање локалне банке</p> <p>Недостатак земљишта</p> <p>Велика незапосленост људи од 40-60 година</p> <p>Постојање сиве економије</p> <p>Застарела технологија</p> <p>Пословна клима у Локалној самоуправи</p> <p>Неефикасност институција</p> <p>Недовољна подршка институција</p> <p>Недостатак јавног грађевинског земљишта и индустријске зоне</p> <p>Недостатак финансијских средстава</p> <p>Недовољна извозна оријентисаност предузећа</p> <p>Неконкуретне цене у односу на окружење</p> <p>Диспропорција између образовања и потреба привреде (професионална оријентација)</p> <p>Дисконтинуитет у послу</p> <p>Недостатак развојних планова и њихове адекватне примене</p> <p>Непостојање истрживачко развојних центара</p> <p>ПОЉОПРИВРЕДА</p> <p>Недостатак локалне стратегије развоја пољопривреде и села</p> <p>Непостојање истрживачко развојних центара</p> <p>Непостојање индивидуалних капацитета за прераду воћа (финалних производа)</p> <p>Непоштовање постојећих прописа (дозвола)</p> <p>Недостатак управљачких капацитета</p> <p>Лоша путна мрежа</p> <p>Недостатак развојних планова и њихове адекватне примене</p>

ТУРИЗАМ

Постојање природних ресурса за развој
Природни ресурси – Дивчибаре, венац ваљевских планина
Уређеност центра града и старог града (Тешњар), урбанизованост града
Постојање БИД зоне
Очувана животна средина
Постојање Генералног урбанистичког плана, планских докумената, као и ГИС-а и ТИС-а.
Одсек за локални развој и привреду
Пословни факултет „Сингидунум“.
Туристичко информативни центар
Удружење сеоских домаћина
Добри климатски услови, Дивчибаре као ваздушна бања
Културна добра
Добри услови за ловни туризам
Добри услови за развој здравственог туризма
Близина Београда и Војводине
Аеродром Дивци
Венац ваљевских планина
Кула Ненадовића
Народни музеј
Дом културе
Завод за заштиту споменика културе
Тешњар
Постојање плана генералне регулације са елементима детаљне регулације Дивчибара
Заштићено природно добро Градац
ЕКОД Градац
Солидан број категорисаних објеката за бављење сеоским туризмом
Истраживачко друштво „Владимир Мандић – Манда“
Винарија Јелић
Петница

Недовољно искоришћени постојећи ресурси
Нерешени имовинско правни односи
Старење села
Тешкоће у заснивању породице на селу
Слаба инфраструктура на селу(путеви, вода, струја)
Непостојање задруга и непостојање иницијативе за оснивање нових
Недостатак стручности на терену
Непостојање припремљених пројеката које се односе на село
Уситњена сеоска газдинства
Мала преговарачка моћ произвођача у одређивању откупних цена
Сиромаштво израженије него у граду
Недоступност и кашњење информација
Непостојање кухиња у школама у селу
Нерегулисан статус Завода за пољопривреду
Непостојање рејонизације производње
Сваштарска производња
Непостојање увида у стање пољопривреде у Ваљевоу
Уситњена газдинства
Механизација (застарела; лоша структура)

ТУРИЗАМ

Неискоришћени капацитети реке Градац за рекреативни туризам
Боље коришћење железничке пруге за развој туризма у кањону Градца и селима
Лоша путна инфраструктура за развој туризма
Недовољно искоришћени постојећи ресурси
Недостатак смештајних капацитета
Лоша туристичка сигнализација
Законска регулатива
Локална самоуправа нема земљиште у свом власништву
Нерешени имовинско-правни односи
Високе цене пансионских и других услуга
Неискоришћеност потенцијала
Необједињеност субјеката који се баве туризмом
Недостатак планских докумената (Бранковина)
Непостојање стратегије развоја туризма
Недостатак јавних тоалета у граду

	<p>Недостатак туристичких садржаја на Дивчибарама</p> <p>Недовољна подршка републичких институција</p> <p>Лоша инфраструктура на Дивчибарама</p> <p>Недостатак финансијских средстава за важне инвестиције пре свега на Дивчибарама</p>
<p>Могућности</p>	<p>Претње</p>
<p>ПРИВРЕДА</p> <p>Коришћење нових технологија</p> <p>Географски и саобраћајни положај (М4 и Железница)</p> <p>Могућности за BROWNFIELD инвестиције</p> <p>Доношење закона</p> <p>Комерцијални аеродром</p> <p>Завршетак започетих инвестиција</p> <p>Регионално повезивање</p> <p>ЕУ фондови и инвестиције од стране Републичких и донаторских институција и организација</p> <p>Израда стратегије</p> <p>ПОЉОПРИВРЕДА</p> <p>Закон о наслеђивању пољопривредног земљишта</p> <p>Природни ресурси за органску, одрживу пољопривреду и рурални туризам</p> <p>Јака угледна и обучена домаћинства</p> <p>Омладина у појединим селима</p> <p>Позитивна воља града за израду стратегије, информисање, кредитирање и уопште развој пољопривреде</p> <p>Коришћење месних канцеларија у сврху помоћи</p> <p>Промоција села у граду</p> <p>Лобирање</p> <p>Велике површине необрађеног земљишта</p> <p>Аеродром</p> <p>Заштита пољопривредне производње (Држава)</p> <p>Организовање сеоских центара за</p>	<p>ПРИВРЕДА</p> <p>Монополизам</p> <p>Диспаритет у зарадама у привреди и ван привреде (веће плате у државној администрацији)</p> <p>Нема власништво над имовином/локална самоуправа</p> <p>Неуспешна приватизација</p> <p>Високе таксе и порези</p> <p>Недостатак великих предузећа</p> <p>Недостатак ланца малих предузећа</p> <p>Многе велике фирме, стожери развоја, угашени или у тешкој ситуацији</p> <p>Неправовремено усклађивање републичких и локалних прописа</p> <p>Неравномеран регионални развој</p> <p>Недовољан привредни раст</p> <p>Мањак инвестиција</p> <p>Нестабилно тржиште и пласман</p> <p>Конкуренција у извозу</p> <p>ПОЉОПРИВРЕДА</p> <p>Политизација друштвеног и јавног живота</p> <p>Миграција младих у велике градове</p> <p>Старосна структура пољопривредног становништва</p> <p>Смањење пољопривредног становништва</p> <p>Монополска позиција откупљивача</p> <p>Вирус шарке у шљиварству</p>

едукацију, помоћ

Повећање потрошње органских производа

Оснивање гарантног фонда у Ваљеву

Нема базе података о пољопривредним
произвођачима и земљишту

ТУРИЗАМ

Географски и саобраћајни положај (пут М4,
железничка пруга, аеродром Дивци)

Изградња хотела високе категорије

Здравствени туризам

Верски туризам (Лелић, Ћелије, Јовања,
Пустиња...)

Аеродром Дивци да се претвори у
комерцијални

Близина будућег ауто пута Београд – Јужни
Јадран

Велики број културно-уметничких и туристичких
манifestација

Културно-историјски комплекс у Бранковини

Производња органски здраве хране у сврху
развоја сеоског туризма

Јака, угледна и обучена домаћинства за
бављење сеоским туризмом

Израда Стратегије развоја туризма са Мастер
плановима

Природни ресурси за органску, одрживу
пољопривреду и рурални туризам

Астрономски туризам

Развој СКИ стаза на Дивчибарама

Интегрални програм развоја ваљевских
планина

ЕУ фондови и инвестиције од стране
Републичких и донаторских институција и
организација

Боље повезивање и сарадња општина на чијим
територијама се налази Дивчибаре и планина
Маљен

Проширење БИД зоне

Етно домаћинства

Алпинизам

Планински бициклизам

Лов и риболов

Ваљевске планине као Национални парк

Етно туризам

ТУРИЗАМ

Старосна структура сеоског становништва

Локална самоуправа нема власништво над
имовином

Питање исплативости улагања у развој Ски
центра

Високе таксе и порези

Неправовремено усклађивање републичких и
локалних прописа

Мањак инвестиција

Дивље депоније

Неплаћање боравишних такси

Избегавање плаћања обавеза према држави

Непријављивање гостију

Поједина сеоска домаћинства фиктивно
категорисана за бављење сеоским туризмом

Дивља градња и девастација простора

Развој бањског туризма – Паунска Бања

Боља промоција садржаја и потенцијала са којима располажемо

Обједињена понуда туристичких садржаја

Добра туристичка сигнализација

Авантуристички туризам (параглајдинг, пењање, кањони, водопади, активни одмор)

Бушотина код Здравственог центра погодна за затворен базен

Могућности ЗПД Клисуре реке Градац (прављење званичних плажа, уређених места за камповање, стаза за бицикле, стаза за „hiking“ и „trekking“ (пешачење по планинским и руралним пределима), ексклузивни риболовни туризам, ексклузивни ловни туризам, орнитолошки и фото сафари туризам, изградња устава плетара, рестаурација јазова и воденица, етно туризам, вашари)

Укључивање у регионалне, државне и међународне пројекте

3.3. Друштвени развој

Снаге	Слабости
Културна историја града	Бирократизација институција
Традиција	Негативна селекција кадрова
Постојеће институције културе	Недоступност и кашњење информација
Оснивање Културног центра	Недовољна искоришћеност постојећих капацитета у граду
Млади који су завршили уметничке факултете	Диспропорција између образовања и потреба привреде (професионална оријентација)
Добро развијене образовне институције	Неуважавање потреба образовања од локалне самоуправе
Брига Локалне самоуправе за образовање	Образовни систем није флексибилан/прилагодљив
Људски ресурси у образовању (наставни кадар и стручност)	Небрига о друштва о младим талентима
Адекватно усавршавање наставника	Недостатак мотивације младих за стицање знања
Мотивација наставника ка иновацијама	Неадекватне ваннаставне активности образовних институција
Рад Истраживачке станице Петница	Формална укљученост родитеља у школске одборе
Квалитетна сарадња локалне самоуправе са релевантним институцијама као и цивилним сектором	Непостојање истраживачко-развојних центара
Постојање Канцеларије за младе	Непостојање капацитета за укључивање особа са инвалидитетом у наставу (обуке, механизми, кадар)
У рад неких институција укључени и волонтери, као и ромска удружења, неке МЗ се укључују у рад институција	Непостојање специјализоване школе за особе са инвалидитетом
Постојеће невладине организације	Недовољни смештајни капацитети за боравак деце у предшколским установама
Постојећа сарадња ромских НВО са осталим НВО	Недовољно бриге за децу и младе осетљивих група, под ризиком и жртвама насиља, занемаривања и злоупотребе
Разумевање ЛС за потребе Ромске заједнице	Недовољно бриге о женама, њиховим правима као и о њиховом положају у друштву
	Недовољно бриге о сиромашном делу грађана Ваљева као и о старијој популацији, и бескућницима
	Предрасуде о психијатријским пацијентима као недовољна бриге локалне заједнице о њима
	Недовољно обданишта
	Запостављени стари
	Недостатак активизма младих
	Мали број НВО које се баве младима
	Недостатак дијалога са младима од стране институција/организација
	Не негује се волонтеризам-неадекватан систем награђивања

<p>Инклузија Рома</p> <p>Технички и кадровски развијене институције које представљају здравствену и социјалну политику у граду</p> <p>Делимично укључење села у здравствене програме</p> <p>Постојећи пројекти социјалног рада</p>	<p>Старење села</p> <p>Неразвијена инфраструктура на селу (путеви, вода, струја...)</p> <p>Непостојање кухиња у школама на селу</p> <p>Непостојање Саветовалишта за родитеље и младе</p> <p>Непостојање адекватног простора за рад са младима, за превентивни рад, рад са будућим мајкама, школе за труднице и родитеље.</p> <p>Неукљученост појединих ромских организација у рад институција које покривају здравство и социјалну политику</p> <p>Недостатак средстава за имплементацију мера за унапређење живота ромске популације</p> <p>Недефинисани културни ресурси</p> <p>Недовољна емпатија грађана према социјалним проблемима у граду</p> <p>Недовољна координација културних програма</p> <p>Не постоји анализа културних потреба</p> <p>Недовољан број потребних кадрова (струка) у култури</p> <p>Непостојање управљачких капацитета (менаџмент у култури)</p> <p>Непостојање Савета за културу</p> <p>Концепти у култури непримерени садашњим потребама</p> <p>Неразвијена културна јавност</p> <p>Недостатак културних садржаја за младе</p> <p>Недостатак простора за окупљана младих</p> <p>Лош утицај медија</p>
Могућности	Претње
<p>Децентрализација власти</p> <p>Регионално повезивање</p> <p>Ваљево регионални центар</p> <p>Умрежавање институција</p> <p>Имплементација постојећих стратегија и акционих планова</p> <p>Квалитетно одлучивање у складу са потребама грађана</p> <p>Постојећи извори финансирања (министарства и донатори)</p> <p>Буџетска издвајања</p> <p>ЕУ фондови / ИПА фондови</p> <p>Национални план интеграције у ЕУ</p> <p>Коришћење искустава градова у Србији и</p>	<p>Велика незапосленост</p> <p>Политизација друштвеног и јавног живота</p> <p>Централизација власти</p> <p>Неравномеран регионални развој</p> <p>Висок степен корупције</p> <p>Стереотипи и предрасуде</p> <p>Медији креирају искривљене вредности</p> <p>Централизован систем образовања</p> <p>Недовољна свест о значају образовања</p> <p>Потенцијално ширење болести узрокованих кризом у друштву</p> <p>Стереотипи о ромској популацији</p> <p>Небрига о потребама ромске популације</p>

Европи	Непостојање Закона о култури
Међународна сарадња на партнерским основама	Непостојање културне политике града
Коришћење нових технологија	Политичко кадровање у култури
Културна историја града	Недостатак публике за културне догађаје
Развој културног туризма	Нове технологије креирају неадекватне културне обрасце
Усклађивање социолошке слике града са савременим потребама	
Постојање Националне стратегије за младе	
Новоосновано Министарство омладине и спорта	
Председавање Србије Декадом Рома	
Развијена ромска култура	
Неформално образовање	
Децентрализација образовања	
Отварање огледних одељења и специјалних смерова средствима донатора	
Учење на даљину	
Примери добре праксе ЗЦ Ваљево	
Припрема за отварање центра за ментално здравље у заједници	
Центар за превенцију Дома здравља	

3.4. Заштита животне средине

Снаге	Слабости
<p>Географски положај – близина Београда</p> <p>Усвојен ЛЕАП</p> <p>Усвојен Просторни план општине Ваљево и Генерални план градског насеља Ваљево</p> <p>Организован јавни превоз</p> <p>Постоје институције невладине организације и људски капацитети</p> <p>Град издваја средства за заштиту животне средине</p> <p>Усвојен Општински план управљања отпадом и Регионални план управљања отпадом</p> <p>Врши се мониторинг квалитета ваздуха</p> <p>Започета изградња вреловода, са циљем прикључења већег дела града на градску топлану</p> <p>Очувана природа у непосредној близини града</p> <p>Изграђено постројење за пречишћавање отпадних вода града</p>	<p>Низак ниво еколошке свести</p> <p>Значајан део града није прикључен на вреловод</p> <p>Недовољно изграђена канализациона мрежа</p> <p>Не постоји санитарна градска депонија</p> <p>Недовољно зелених површина у ужем градском језгру</p> <p>Нерешено питање канализације на Дивчибарама</p> <p>Велики број дивљих депонија посебно у руралном подручју-нема вршења комуналних услуга</p> <p>Недостатак људских капацитета</p> <p>Не постоји база података о еколошким показатељима</p> <p>Неконтролисана и нерационалан потрошња разних видова енергије</p> <p>Недовољна искоришћеност медија за промовисање заштите животне средине</p>
Могућности	Претње
<p>Доношење нове и усаглашавање постојеће законске регулативе у области заштите животне средине са прописима ЕУ</p> <p>Завршетак топлификације града</p> <p>Укључивање у националне програме за повећање енергетске ефикасности и промовисање коришћења обновљивих извора енергије</p> <p>Приступ националним и међународним фондовима преко локалних пројеката</p>	<p>Загађење животне средине отпадним материјама</p> <p>Није успостављена равнотежа између експлоатације природних ресурса и заштите животне средине</p> <p>Неконтролисана градња на Дивчибарама</p> <p>Загађење земљишта, подземних вода и површинских водотока</p> <p>Недостатак људских капацитета и финансијских средстава</p>

Подизање нивоа еколошке свести грађана

Изградња регионалне депоније

Повезивање и сарадња са суседним
општинама

Подстицај фирмама које се баве рециклажом
отпада

Јавне акције чишћења дивљих депонија

Формирање фонда за екологију

Коришћење локалних медија у процесу
промоције заштите животне средине и
едукације становништва

Израда студије изводљивости искоришћавања
обновљивих извора енергије

Локална агенција за енергетску ефикасност

Израда студије изводљивости искоришћавања
обновљивих извора енергије

Уништавање и деградација шума

Предприступни фондови ЕУ нису доступни

Недостатак законске регулативе и недовољно
поштовање постојеће

Индустријска постројења са застарелим
технологијама

Повећање броја возила

Недозвољене активности у заштићеним подручјима

4. Стратешки документ

4.1. Визије, приоритети и циљеви

Редни број	Приоритет/визија	Стратешки циљеви	Специфични циљеви
1.	<p>Приоритет Инфраструктура и просторно планирање</p> <p><i>Визија</i> Ваљево је уређен град са развијеном и модерном инфраструктуром која обезбеђује стабилан привредни развој и висок квалитет живота.</p>	<p>1.1. Саобраћајна инфраструктура на подручју града обезбеђује квалитетну повезаност</p> <p>1.2. Подручје града Ваљева је покривено квалитетном водоводном и канализационом инфраструктуром</p> <p>1.3. Електроенергетска и енергетска инфраструктура је побољшана и развијена</p> <p>1.4. Ваљево је просторно и функционално уређен град</p>	<p>Виши ниво саобраћаја и саобраћајних веза на подручју града Ваљева</p> <p>Локални путеви су асфалтирани</p> <p>Ваљево је добро повезано са главним саобраћајним коридорима</p> <p>Даље ширење и реконструкција водоводне и канализационе мреже</p> <p>Завршетак изградње регионалног водопривредног система и пратеће инфраструктуре</p> <p>Реконструкција постојећих и изградња нових трафостаница, водова и далековада</p> <p>Проширење и успостављање ефикасног система даљинског грејања</p> <p>Изградња гасоводне инфраструктуре</p> <p>Потпуна планска документација за цело подручје града Ваљева</p> <p>Уређење и комунално опремање свих насеља на подручју града Ваљева и развој комуналне опреме</p> <p>Унапређење система управљања просторним развојем територије града</p> <p>Заштита и рационално коришћење пољопривредног,</p>

			шумског и водног земљишта
2.	<p>Приоритет Економски развој</p> <p><i>Визија Ваљево је важан и динамичан индустријски, пољопривредни и туристички центар овог дела Србије. Место подршке постојећој привреди, предузетништву и започињању нових послова, привлачан за инвеститоре. Пољопривреда је одрживи и профитабилни део привреде. Туризам је значајна грана ваљевске привреде и препознатљива туристичка дестинација која привлачи посетиоце из земље и света.</i></p>	<p>1.5. Развој и побољшање телекомуникација, поштанског саобраћаја и информационих технологија</p>	<p>Равномернија покривеност свих делова територије града телекомуникационом мрежом</p> <p>Проширење капацитета ПТТ објеката</p> <p>Повећање доступности Интернета</p> <p>Обучена и конкурентна радна снага</p> <p>Стварање повољних услова за инвестирање</p>
		<p>2.1. Јачање и одрживост локалне привреде</p> <p>2.2. Побољшање услова за рурални развој базиран на заштити и коришћењу пољопривредног земљишта, шума, шумског земљишта и ловишта</p>	<p>Ефикасна Градска управа –пружање услуга у области привреде и пољопривреде</p> <p>Подршка постојећој привреди и оснивање нових предузећа</p> <p>Одрживо коришћење и заштита пољопривредног земљишта</p> <p>Подела пољопривредног земљишта према квалитету – Агро-рејонизација</p> <p>Тржишна оријентација пољопривредних произвођача ради повећања конкурентности пољопривредних производа</p> <p>Реорганизација задругарства због бољег позоционирања произвођача на тржишту</p> <p>Повећање ефикасности производње, прераде и складиштења пољопривредних производа усклађених са стандардима</p> <p>Увођење сертификоване органске производње</p> <p>Смањити миграцију младих путем унапређења квалитета живота и развоја алтернативних видова руралне економије</p>

			<p>Унапређење стања постојећих шума и повећање степена шумовитости</p> <p>Повећање бројности, побољшање структуре, квалитета и заштита ситне и крупне дивљачи као и развој комерцијалних ловишта</p> <p>Институционална подршка развоју туризма</p> <p>Формирање обједињене и разноврсне туристичке понуде на нивоу града и региона</p> <p>Едукација кадрова у туризму</p> <p>Унапређење промоције туристичких потенцијала и ресурса</p> <p>Изградња, проширење и унапређење смештајних капацитета</p> <p>Изградња, унапређење и развој туристичке инфраструктуре</p>	
		2.3. Побољшање услова за развој и унапређење туризма		
3.	Приоритет Друштвени развој	<i>Визија: Стварање модерне локалне управе, ефикасних институција и амбијента за квалитетнији живот грађана</i>	3.1 Успостављање ефикасног система социјалне и дечје заштите јачањем превенције и борбе против сиромаштва и социјалне инклузије	<p>Повећан опсег корисника увођењем нових услуга социјалне заштите за 20 %</p> <p>Повећан квалитет социјалне заштите јачањем капацитета институција и унапређењем постојећих услуга за 20 %</p>
			3.2. Успостављање модерног и ефикасног система образовања	<p>Доступније основно и средње образовање за 10 %</p> <p>Унапређен квалитет образовања за 30%</p> <p>Подршка додатном и алтернативном образовању кроз систем подршке талентованим ученицима и студентима</p> <p>Унапређено перманентно образовање за 60 %</p> <p>Унапређење материјално-техничких услова и капацитета предшколског образовања</p>
			3.3. Унапређење културних активности града	<p>Дефинисање градске културне политике, реорганизовање и унапређење рада установа културе кроз повећање програма и активности као и посећености културних догађаја за 20%</p>

4.	<p>Приоритет Заштита животне средине</p> <p><i>Визија</i> Ваљево је Град очуване и унапређене животне средине</p>		<p>Унапређење очувања и промоције културне баштине за 50%</p> <p>Развој уметничког стваралаштва за 20%</p>
		<p>3.4. Развијање ефективне и ефикасне локалне управе управе кроз јачање учешћа грађана у процесу одлучивања и побољшању квалитета услуга локалне самоуправе и унапређење партнерстава приватног, цивилног и јавног сектора</p>	<p>Повећање учешћа грађана у животу локалне заједнице за 20%</p> <p>Увођење савремених технологија у рад локалне самоуправе</p> <p>Подизање капацитета за ефикасно и квалитетно пружање услуга грађанима</p>
		<p>3.5. Унапређење здравља локалне заједнице кроз превенцију и здраве стилове живота</p>	<p>Унапређење превенције болести за 20 %</p> <p>Здрави стилови живота</p>
		<p>3.6. Побољшање и увођење одговорне политике у области безбедности и заштите града и грађана</p>	<p>Побољшање рада и координације рада кључних институција</p> <p>Побољшање безбедности грађана у случају природних непогода</p> <p>Превенција еколошких ризика и удеса</p>
		<p>3.7. Унапређење услова за бављење спортом</p>	<p>Унапређење, реконструкција и изградња спортске инфраструктуре</p> <p>Унапређење услова за бављење школским спортом</p>
		<p>4.1. Висок ниво еколошке свести</p>	<p>Унапредити ниво јавне свести и еколошке културе грађана</p> <p>Унапредити учешће јавности у процесу доношења одлука од значаја за заштиту животне средине</p>
		<p>4.2. Унапређење стања у животној средини</p>	<p>Успоставити систем информисања о стању животне средине у граду</p> <p>Успоставити мониторинг индикатора стања у животној средини</p> <p>Смањити ниво загађења ваздуха</p> <p>Успостављање одрживог регионалног система</p>

	управљања отпадом
	Сарадња локалне заједнице, инспекцијских органа, стручних служби и потенцијалних загађивача на процесу очувања животне средине и спречавању загађења
4.3. Очувани природни ресурси	Очуван и унапређен биодиверзитет
	Решавање питања отпадних вода
	Очување заштићених природних добара
4.4. Развијен систем за спречавање негативних утицаја на животну средину	Усклађена стратешка планска документација
	Успостављен систем контроле потенцијалних загађивача
4.5. Оптимално коришћење и развој обновљивих извора енергије	Подстицање оптималног коришћења енергије сунца и ветра на територији града

4.2. Приоритети

4.2.1. Инфраструктура и просторно планирање

Визија: Ваљево је уређен град са развијеном и модерном инфраструктуром која обезбеђује стабилан привредни развој и висок квалитет живота.

Визија	Стратешки циљеви	Специфични циљеви	Кључне активности	Индикатори одрживости
<p>Ваљево је уређен град са развијеном и модерном инфраструктуром која обезбеђује стабилан привредни развој и висок квалитет живота.</p>	<p>1.1. Саобраћајна инфраструктура на подручју града обезбеђује квалитетну повезаност</p>	<p>Виши ниво саобраћаја и саобраћајних веза на подручју града Ваљева</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пројектовање и изградња Синђелићеве улице са раскрсницом и мостом • Пројектовање и изградња саобраћајнице кроз индустријску зону • Пројектовање и изградња подвожњака на „ИВЕРКУ“ • Пројектовање и изградња дела северне обилазнице са денivelисаном раскрсницом М21 са пругом • Пројектовање и изградња тунела на правцу М4 • Израда Саобраћајне студије за подручје ГУП-а • Пројекти техничког регулисања саобраћаја са сигнализацијом за вођење саобраћаја и туристичком сигнализацијом • Пројектовање и изградња тротоара на регионалним и магистралним правцима кроз насељена места • Санација и адаптација делова улица на правцима магистралних и регионалних путева 	<p>Индикатори одрживог развоја од броја 1 до броја 28</p>
		<p>Локални путеви су асфалтирани</p>	<p>Пројектовање, изградња и реконструкција локалних и некатегорисаних путева</p>	
		<p>Ваљево је добро повезано са главним саобраћајним коридорима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Израда претходне студије изводљивости за изградњу деонице пута М4 од Попучака до везе са будућим аутопутем • Планирање изградње деонице М4 од Попучака до везе са будућим аутопутем • Наставак изградње пута М 21 од укрштања са путем М4 (Горић) до пута за Шабац (Горња Грабовица) • Довршетак изградње пруге Ваљево – Лозница и пратеће инфраструктуре • Изградња комерцијалног аеродрома у Дивцима 	
	<p>1.2. Подручје града Ваљева је покривено</p>	<p>Даље ширење и реконструкција</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Реконструкција постројења за пречишћавање воде „Пећина“ • Даљински надзор и управљање системом ЈКП „Водовод Ваљево“ 	

	квалитетном водоводном и канализационом инфраструктуром	водоводне и канализационе мреже	<ul style="list-style-type: none"> Изградња водовода Дегурић-Драчић- Зарубе- Жабари; Дрочине; Рађево Село – Златарић; Бранковина; Царић; Драчић; Дивци Водоснабдевање туристичког места Дивчибаре Централни уређај за пречишћавање отпадних вода „Горић“ Канализација санитарних отпадних вода са централним уређајем за пречишћавање отпадних вода „Дивчибаре“ 	
		Завршетак изградње регионалног водопривредног система и пратеће инфраструктуре	<ul style="list-style-type: none"> Цевовод за транспорт сирове воде од бране «Ровни» до ППВ «Пећина» Регионални водоводни систем за снабдевање водом од ППВ «Пећина» до резервоара «Гајина» и до потрошача Регионални водопривредни систем «Ровни» - Уређење подбранског подручја 	
1.3. Електроенергетска и енергетска инфраструктура је побољшана и развијена		Реконструкција постојећих и изградња нових трафостаница, водова и далековода	<ul style="list-style-type: none"> Изградња трафостанице на Дивчибарама, далековода Осеченица – Дивчибаре, трафостанице Дивци, кабловских водова, далековода Осечина - Каменица 	Индикатори одрживог развоја од броја 1 до броја 28
		Проширење и успостављање ефикасног система даљинског грејања	<ul style="list-style-type: none"> Топлификација Града Ваљева Уградња делитеља топлоте и термостатских вентила Уградња мерно-регулационе опреме и балансирање секундарне инсталације Уградња Енергетски Ефикасних Пумпи 	
		Изградња гасоводне инфраструктуре	<ul style="list-style-type: none"> Изградња магистралног гасовода до Ваљева Изградња ГМРС И МРС на подручју града и асификација индустрије и широке потрошње на територији Града 	
1.4. Ваљево је просторно и функционално уређен град		Потпуна планска документација за цело подручје града Ваљева	<ul style="list-style-type: none"> Доношење (ПП) (ГУП) (ПГР) за подручје Ваљева Доношење измена и допуна постојећих ПГР и нових ПГР Доношење Плана детаљне регулације (ПДР) на основу ПГР-е као и ПДР-е за инфраструктурне коридоре 	
		Уређење и комунално опремање свих насеља на подручју града Ваљева и развој комуналне опреме	<ul style="list-style-type: none"> Израда Студије, пројеката и изградња система одводњавања површинских вода у оквиру ГУП-а и око значајнијих водотокова у оквиру ПП-а Измештање постојеће инфраструктуре у планиране јавне инфраструктурне коридоре Изградња тротоара и бицикличких стаза уз регионални правац до Спортског центра Петница Изградња мини пијаце у МЗ «Ново Насеље» и наткривање платоа и тераса на Градској пијаци 	

1.5. Развој и побољшање телекомуникација, поштанског саобраћаја и информационих технологија	Унапређење система управљања просторним развојем територије града	<ul style="list-style-type: none"> • Набавка опреме и унапређење ГИС-а 	Индикатори одрживог развоја од броја 1 до броја 28
	Заштита и рационално коришћење пољопривредног, шумског и водног земљишта	<ul style="list-style-type: none"> • Регулација Безименог потока и реке Бела Каменица – Дивчибаре • Регулација реке Колубаре у Ваљеву 	
	Равномернија покривеност свих делова територије града телекомуникационом мрежом	<ul style="list-style-type: none"> • Проширење телекомуникационих капацитета на територији града • Изградња нових оптичких каблова, комуникационих система и месних мрежа на територији Града. 	
	Проширење капацитета ПТТ објеката	<ul style="list-style-type: none"> • Проширивање постојећих ПТТ објеката и изградња нових на територији Града Ваљева 	
	Повећање доступности Интернета	<ul style="list-style-type: none"> • Ширење и унапређење широкопојасног Интернета на подручју урбане градске зоне и у руралном подручју 	

Коментар:

Инфраструктура представља основу свестраног развоја Града, па је Стратегија дефинисала стратешке и специфичне циљеве и кључне активности и пројекте усмерене на побољшање саобраћајне, комуналне, водоводне, енергетске, телекомуникационе, информационе и друге инфраструктуре.

Саобраћај и саобраћајна инфраструктура

На подручју Ваљева заступљена су три вида саобраћајних система - друмски, железнички и ваздушни. На овом простору укрштају се два значајна магистрална путна правца, а град је повезан са железничком мрежом Републике пругом Београд-Бар, али је превоз путника и робе у железничком саобраћају веома мали.

Потенцијал представља релативно добра покривеност простора основном путном мрежом, која се може доградити недостајућим краћим попречним везама. Резервисан је и сачуван простор за други колосек пруге Београд-Ваљево, планирану пругу Ваљево-Лозница и проширење спортског аеродрома у Дивцима. Важна инвестиција је и пројектовање и изградња дуплих трака од Попучака до Словца и повезивања са будућим аутопутем Београд-Јужни Јадран.

Ограничење за саобраћајно повезивање центара заједнице села и насеља са специфичном функцијом у северном, југозападном и јужном делу Града представља радијална путна мрежа са правцем пружања ка Ваљеву. И поред релативно добре изграђености путне мреже савременим коловозом, његово стање се не може оценити као задовољавајуће. Једно од основних ограничења су недовољна финансијска средства за одржавање постојеће саобраћајне инфраструктуре, као и застарелост опреме. Аеродром у Дивцима је запуштен, тако да је задржао спортску, уместо планиране опште намене.

Повећање капацитета и побољшање нивоа услуга путне мреже оствариће се реконструкцијом–доградњом постојеће магистралне и регионалне путне мреже, рехабилитацијом коловоза и појачаним одржавањем магистралних, регионалних и локалних путева и доградњом мреже локалних путева.

Кључне активности које се односе на саобраћајну инфраструктуру су:

Рехабилитација и изградња магистралних путева: доградња/наставак изградње другог коловоза на магистралном путу М-4 (претварање у четворотрачни пут) деонице Попучке-Дивци-Непричава (до везе са аутопутем Београд-Пожега у изградњи) и изградња североисточне деонице обилазнице са решењем денivelисаних веза путева, пројектовање и изградња тунела на правцу М4.

Пројектовање, изградња и реконструкција локалних и некатегорисаних путева на широј територији града који ће омогућити боље саобраћајно повезивање центара у мрежи насеља и туристичке понуде града.

Саобраћајнице и саобраћајна инфраструктура у градској зони: пројектовање и изградња Синђелићеве улице са раскрсницом и мостом (спајање са ул. Кнеза Михаила и ул. Мирка Обрадовића, пројектовање и изградња саобраћајнице кроз индустријску зону, реконструкција комплетне Карађорђевој улице у граду, пројектовање и изградња подводжњака на „Иверку“, пројектовање и изградња моста на реци Колубари са приступним саобраћајницама, реконструкција и рехабилитација градских улица.

Развој железничког саобраћаја и железничких пруга засниваће се на изградњи железничке пруге Ваљево-Лозница и наставку модернизације железничке пруге Београд–Бар, реконструкцији железничког чвора у Ваљеву и реконструкцији и проширењу железничке станице у Дивцима.

За развој ваздушног саобраћаја приоритет је фазна доградња и модернизација постојећег спортског у општини аеродром "Дивци", за пословно-туристичке и пољопривредне намене и отпрему/допрему одређених врста терета.

Електроенергетска и енергетска инфраструктура

С обзиром да на подручју Града нема лежишта угља, нафте и природног гаса, Ваљево је упућено на снабдевање електричном енергијом и горивом из енергетског система Србије.

Електропреносна и дистрибутивна мрежа је развијена и омогућава снабдевање скоро свих потрошача на подручју Града. Ваљево представља значајан електроенергетски чвор и регионални центар у Републици.

Постојећа ситуација у енергетици на подручју града Ваљева одликују следећа ограничења: велика и нерационална потрошња енергије; старост и технолошка застарелост већине изграђених производних капацитета, смањена поузданост и ефикасност њиховог рада; недовољна заштита животне средине и непостојање реалних цена и паритета енергије. Посебно ограничење се јавља због нереализованог гасовода до Ваљева, који би омогућио прикључивање подручја на постојећи гасоводни систем Републике.

Стратешка опредељења и кључне активности одрживог развоја енергетике Града су: повећање енергетске ефикасности код производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије, интензивирање истраживања свих енергетских потенцијала у циљу повећања и проналажења нових резерви и њиховог ефикасног коришћења, као и одржавање и побољшање квалитета рада и поузданости постојеће електропреносне и дистрибутивне мреже изградњом нових и реконструкцијом постојећих електроенергетских објеката ради њиховог довођења на максималну пројектовану снагу са циљем подржавања очекиване потрошње електричне енергије до 2020. године.

Кључна активност је и наставак топлификације града која ће се у наредном периоду реализовати у четири фазе, кроз даље ширење даљинског система грејања и примене мерења код потрошача ради штедње и рационалнијег коришћења енергије (уградња делитеља топлоте, мерно регулационе опреме и енергетски ефикасних пумпи) и заштита предвиђених коридора енергетске инфраструктуре.

За град је веома важно и питање изградње магистралног разводног гасовода до Ваљева из правца Београда и Лазаревца, и гасификација домаћинства и индустрије у Граду за шта је потребно обезбедити значајна средства са националног нивоа.

Просторно планирање

Ваљево има донет Генерални урбанистички план, и планове детаљне регулације. Због усклађивања са новим законом неопходно је донети већи број нових или ажурирати постојеће урбанистичке, просторне и регулационе планове. Имајући то у виду кључне активности и пројекти у наредном периоду односе се на: доношење новог Просторног плана града Ваљева (ПП), доношење Генералног урбанистичког плана Ваљева (ГУП), доношење планова Генералне регулације (ПГР) за подручје ГУП-а Ваљева и то: "Центар", "Крушик", Привредна зона, "Белашевац", "Колубара", "Ново Насеље", "Градац", "Југ", "Запад", "Север", "Колубара-Белашевац" као и доношење Плана детаљне регулације (ПДР) на основу ПГР-е, као и ПДР-е за инфраструктурне коридоре. У циљу унапређења система управљања просторним

развојем територије града неопходно је набавити одговарајућу опрему и радити на унапређењу Географско-информационог система. Такође, важно је и формирати информациони систем јавног стамбеног фонда града.

Водоводна и канализациона мрежа и регулација речних корита

Када је у питању водоводна и канализациона инфраструктура неопходно је ширити постојећу водоводну мрежу изградњом нових водовода нарочито у руралном подручју. Имајући у виду губитке у водоводној мрежи нарочито је важно успоставити даљински систем управљања и надзора над водоводном мрежом.

Кључне активности и пројекти развоја водоводне мреже у наредном периоду су:

Реконструкција постројења за пречишћавање воде „Пећина“ ;даљински надзор и управљање системом ЈКП„Водовод Ваљево“; реконструкција црпне станице „Градац“; изградња водовода Дегурић-Драчић-Зарубе-Жабари; водовод Дрочине; изградња водовода Рађево Село – Златарић; изградња водовода Бранковина, изградња водоводног система Дупљај; изградња водовода Царић; водовод Драчић; водовод Дивци; решавање снабдевања водом села Стубо и села Ровни, водоснабдевање и П.П.В. у Каменици, водоснабдевање туристичког места Дивчибаре.

Када је у питању канализациона мрежа приоритети су: реконструкција централног уређаја за пречишћавање отпадних вода „Горић“, завршетак радова на прикључењу канализационе цеви "Горић" на ППОВ "Горић", завршетак изградње канализације у МЗ Пети пук, канализациони колектор Попаре, изградња постројења за пречишћавање отпадних вода и канализационе мреже на Дивчибарама, кишна, фекална и водоводна мрежа по траси канала ЈАЗ.

Даљи развој регионалног водопривредног система Ровни условљен завршетком бране, чишћењем простора и пуњењем акумулације предвиђа следеће кључне пројекте у наредном периоду:

Цевовод за транспорт сирове воде од бране „Ровни“ до ППВ „Пећина“ у оквиру Регионалног водопривредног система „Ровни“ кроз две фазе - прва фаза: изградња цевовода од бране „Ровни“ до црпне станице „Пакље“ и друга фаза: изградња цевовода од црпне станице „Пакље“ до ППВ „Пећина“, затим, неопходно је изградити и цевовод за снабдевање водом од резервоара „Гајина“ до потрошача, а предвиђено је и уређење подбранског подручја.

Кључне активности када је у питању регулација река односе се на регулацију реке Колубаре у градској зони, затим, регулација реке Љубостиња од улице Војводе Мишића до извора, као и регулација Безименог потока и реке Бела Каменица у централном делу Дивчибара.

Комунална опремљеност

Комунална опремљеност на простору општине Ваљево може се оценити као неадекватна, посебно на сеоском подручју, док је ситуација нешто боља у Градском центру. Сахрањивање умрлих на подручју града Ваљева ће се убудуће обављати на Новом гробљу за које је потребно планирати даље проширење. Постојећа зелена и сточна пијаца у Ваљеву ће се задржати, уз одговарајућу модернизацију, побољшање услова за рад, наткривање и неопходно побољшање саобраћајног приступа. Предвиђено је и отварање мини зелене пијаце у МЗ Ново Насеље. Потребно је обезбедити услове и за формирање и адекватно

опремање зелене пијаце у секундарном центру Дивци. Формирање зелених пијаца у другим центрима у мрежи насеља усклађиваће се са развојем активности и потребама становника тих и њима гравитирајућих насеља.

Телекомуникације

Потенцијал представља мрежа магистралних оптичких каблова, као и локалних оптичких каблова. Основно ограничење је недовољна покривеност већег броја насеља фиксном и бежичном телефонском мрежом на брдско-планинском подручју. Неадекватно је решена мрежа за пренос података и интернет. Посебан проблем и ограничење су расположива финансијска средства.

Стратешка опредељења развоја телекомуникација на територији Града су у побољшање постојећег стања у фиксној телефонској мрежи, изградња нових оптичких каблова, комутационих система и месних мрежа, и то у области преноса података и интернета, у области мобилне телефоније и у области дифузије радио и ТВ сигнала

У циљу побољшања постојећег стања у поштанској мрежи, предвиђа се да минимално сваки центар у мрежи насеља, у првом реду центар заједнице села, буде опремљен одговарајућим бројем шалтера поштанске службе.

4.2.2. Економски развој

Визија: Ваљево је важан и динамичан индустријски, пољопривредни и туристички центар овог дела Србије. Место подршке постојећој привреди, предузетништву и започињању нових послова, привлачан за инвеститоре. Пољопривреда је одрживи и профитабилни део привреде. Туризам је значајна грана ваљевске привреде и препознатљива туристичка дестинација која привлачи посетиоце из земље и света.

Визија	Стратешки циљеви	Специфични циљеви	Кључне активности	Индикатори одрживости
<p>Индикатори одрживости – економски развој од броја 20 – 28</p> <p>Додатни индикатори из пољопривреде</p> <p>Ваљево је важан и динамичан индустријски, пољопривредни и туристички центар овог дела Србије.</p> <p>Место подршке постојећој привреди, предузетништву и</p>	<p>2.1. Јачање и одрживост локалне привреде</p>	<p>Обучена и конкурентна радна снага</p> <p>Стварање повољних услова за инвестирање</p>	<ul style="list-style-type: none"> Анализа постојеће привреде и потреба за радном снагом Анализа стања на тржишту рада Оснивање и рад тренинг центра Едукација незапослених лица, менаџера Програми едукације за МСП Формирање и уређење индустријске зоне Израда промо материјала КЛЕР-а Подстицање активности за привлачење СДИ Подршка повезивању и стварању кластера МСП Подстицање и промоција предузетничке културе Оснивање бизнис (виртуелног) инкубатора 	<p>Индикатори одрживости – економски развој од броја 20 – 28</p>

<p>започињању нових послова, привлачан за инвеститоре.</p> <p>Пољопривреда је одрживи и профитабилни део привреде.</p> <p>Туризам је значајна грана ваљевске привреде и препознатљива туристичка дестинација која привлачи посетиоце из земље и света.</p>		<p>Ефикасна Градска управа – пружање услуга у области привреде и пољопривреде</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ONE STOP SHOP шалтер • Додатно образовање запослених у ГУ • Локалне олакшице за постојећа и нова МСП и инвестиција • Субвенционисање постојеће привреде кроз програме запошљавања 	
		<p>Подршка постојећој привреди и оснивање нових предузећа</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Организовани наступи на сајмовима привреде у земљи и иностранству • Оснивање Бизнис иновативног центра • Нови БИД у Тешњару • Оснивање Градског Фонда за подстицај привреде • Помоћ постојећим предузећима у решавању комуналних и инфраструктурних проблема 	
		<p>Одрживо коришћење и заштита пољопривредног земљишта</p> <p>Подела пољопривредног земљишта према квалитету – агро-рејонизација</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Поправљање агрохемијских особина обрадивих земљишта • Мере антиерозивне заштите • Израда Карте бонитета земљишта 	

Индикатори одрживости – економски развој од броја 20 – 28

Додатни индикатори из пољопривреде

**шумског земљишта
и ловишта**

Тржишна оријентација
пољопривредних произвођача
ради повећања конкурентности
пољопривредних производа

- Модернизација и куповина нове опреме
- Удруживање пољопривредних произвођача
- Унапређење и повећање ефикасности сточарске, воћарске и ратарске производње
- Промоција органске производње
- Подизање нових засада и обнова дела пашњака

Реорганизација задругарства
због бољег позиционирања
произвођача на тржишту

- Подршка повезивању и стварању кластера пољопривредних произвођача
- Оснивање фонда за подршку пољопривреди
- Формирање центра за развој органске пољопривреде

Повећање ефикасности
производње, прераде и
складиштења пољопривредних
производа усклађених са
стандардима

- Изградња јавног складишта
- Добијање ознаке географског порекла и робне марке за ваљевску малину и шљиву

Увођење сертифициване
органске производње

- Органска производња у гајењу стоке, бильних производа
- Финансирање сертифициваних парцела за органску производњу

Смањити миграцију младих
путем унапређења квалитета
живота и развоја алтернативних
видова руралне економије и
руралног туризма

- Адаптација и реконструкција сеоских домова
- Подстицање сеоских домаћинстава за бављење руралним туризмом

Унапређење стања постојећих
шума и повећање степена
шумовитости

- Правилно коришћење шума и шумског простора
- Увећавање обраслости и примена интезивних мера и неге у шумама
-

2.3. Побољшање услова за развој и унапређење туризма	Повећање бројности, побољшање структуре, квалитета и заштита ситне и крупне дивљачи као и развој комерцијалних ловишта	<ul style="list-style-type: none"> Плански узгој племените, крупне и ситне дивљачи Развој комерцијалног ловишта 	Индикатори одрживости – економски развој од броја 20 – 28
	Институционална подршка развоју туризма	<ul style="list-style-type: none"> Креирање градског фонда за подстицај развоју туризма Израда Стратегије развоја туризма града Ваљева Израда базе података свих туристичких ресурса, капацитета и потенцијала Припрема секторских програма за развој и промоцију појединих видова туризма Формулисање програма подстицаја и субвенција за инвеститоре у туризму 	
	Формирање обједињене и развнорсне туристичке понуде на нивоу града и региона	<ul style="list-style-type: none"> Унапређење постојећих и организовање нових манифестација Заједнички наступ на сајмовима и заједнички сајт свих субјеката у туризму 	
	Едукација кадрова у туризму	<ul style="list-style-type: none"> Едукација запослених и радно ангажованих лица у туризму 	
	Унапређење промоције туристичких потенцијала и ресурса	<ul style="list-style-type: none"> Креирање маркетинг плана промоције потенцијала града Израда и постављање туристичке сигнализације 	
Изградња, проширење и реконструкција смештајних капацитета	<ul style="list-style-type: none"> Повећање смештајних капацитета у хотелима, домаћој радиности и сеоском туризму Завршетак изградње и опремање конгресног центра и завршетак радова на визиторском центру СПЦ Ревитализација Паунске бање Подизање нивоа квалитета смештајних капацитета 		

Изградња, унапређење и развој туристичке инфраструктуре

- Изградња улица, јавних паркинга и пратећих садржаја за потребе ски стаза на Дивчибарама
- Изградња аутобуске станице, објекта за туристичку организацију и полицијску станицу са јединицом противпожарне заштите на Дивчибарама
- Изградња пешачких стаза са пратећим садржајима уз обале реке Градац и уређење плажа и купалишта
- Изградња аква парка и затворених базена са пратећим садржајима
- Развој и унапређење туристичке и друге инфраструктуре у Бранковини
- Уређење Петничке пећине
- Изградња и уређење полигона за обуку планинара за развој екстремних спортова

Коментар:

ПРИВРЕДА

Привредни развој представља политику и програме путем којих је граду омогућено успешно прилагођавање привредним променама кроз побољшање конкурентности по питању кључних фактора производње: људских ресурса, информационе технологије, капитала и инфраструктуре.

Стварање позитивног имица града, реновирање централне трговачке зоне, побољшање регулативе за употребу земљишта, унапређење водовода, канализације и одлагање чврстог отпада и решавање стамбених проблема, отварање радних места кроз пружање подршке новим предузећима, стимулације развоја постојећих фирми и привлачења унутрашњих инвестиција приватних предузећа изван територије града, су основни предуслов привредног развоја Града.

Развој људских ресурса, односно, обучена и конкурентна радна снага са довољним бројем флексибилних, обучених и квалификованих радника који би задовољили потребе предузећа. Јавне и приватне образовне институције и предузећа морају радити заједно како би обезбедили потребну преквалификацију за постојећу радну снагу и обучили почетнике. Адекватна анализа стања и потреба за кадровима постојеће и нове привреде, перманентна едукација и креирање позитивног имица у циљу привлачења инвестиција и развоја МСП у циљу повећања степена запослених.

Стварање повољних услова за инвестирање уравнотеженм и здравом привредом у граду, обухвата мала (са мање од 50 запослених) и средња (мање од 250 запослених) предузећа, укључујући малопродајна, трговачка и услужна предузећа. Развој сектора услуга и дистрибуције и подржавање нових производних делатности је неопходан, да би искористиле предности индустрије и традиције производње. **Развој индустријских зоне**. Уколико интерна анализа покаже да постоје значајни изгледи за развој производње, план треба да садржи локације за индустријске зоне у заједници и околини. Расположивост локација је обично ограничавајући фактор индустријског развоја. **Пословни инкубатори**. Једна иницијатива која се концентрише директно на промовисање започетих пословних активности јесте пословни инкубатор који финансира град. То су радни простори који нуде канцеларијски простор и радионице на флексибилној основи, често по нижој од тржишне цене. Пословни инкубатори такође пружају саветодавне услуге потребне новим и МСП у развоју. Закупнина таквих објеката обично траје кратко, од једне до две године. Град мора да ради на стварању повољних услова за инвестирање и могућности за ширење постојећих бизниса.

Успешан привредни развој треба да се заснива на **позитивној пословној клими** која привлачи и стимулише инвестиције којима се стварају радна места, задржавају постојећа предузећа и подржава предузетништво. Повољна пословна клима одражава однос између градске власти и пословне заједнице као и подршку малим и средњим предузећима. Ефикасна Градска управа, јачањем капацитета запослених у институцијама које пружају услуге привреди, као и доношења локалних олакшица у циљу привлачења инвестиција су кључни у стварању повољне пословне климе.

Подршка постојећој привреди и оснивање нових предузећа, стварањем повољног пословног амбијента у Граду за отварање нових предузећа и стварање основних оредуслова за започињање бизниса – кредитна подршка, пословни инкубатор, Зоне унапређеног пословања, сајамски наступи у циљу промоције... Развој трговачких локација. Ефекти конкуренције која долази од новог развоја тржишта ће бити најоучљивији код трговине на мало, нешто мање у смислу услуга које се пружају корисницима. Потребно је обезбедити

расположивост одговарајућих објеката и добро припремљених локација за подршку малим и средњим предузећима, побољшање локалних услова за пословање.

Развој привреде и привлачење инвестиција као кључна област развоја

«Створити услове који ће омогућити граду развој постојећих и отварање нових предузећа и нова радна места за грађане».

ПОЉОПРИВРЕДА

У складу са природним, тржишним и инфраструктурним погодностима и ограничењима за развој пољопривредне производње, с једне стране и физичким, социо- економским и демографским обележијима руралних предела града Ваљева, с друге стране, подржавање раста пољопривредне производње и пољопривредних доходака, без угрожавања животне средине индетификован је стратешки циљ развоја града Ваљева у планском периоду. Полазећи од концепта одрживог пољопривредног и руралног развоја стратешки циљ је **Побољшање услова за рурални развој, базиран на заштити и коришћењу пољопривредног земљишта, шума, шумског земљишта и ловишта** обухвата следеће специфичне циљеве:

1. Одрживо коришћење и заштита пољопривредног земљишта

Овај специфични циљ ће се постићи преко неколико мера и активности поправљања агрохемијских особина обрадивих земљишта и најважније су – Фосфоризација и калцификација земљишта. У граду Ваљево већина земљишта су кисела и просечна рН вредност се креће од 3.5 до 5.5. Овај програм финансира МПШВ и ПСС (пољопривредна стручна служба) Ваљево која врши узорковање земљишта.

2. Подела пољопривредног земљишта према квалитету– Агро-рејонизација

Потребно је кроз овај специфични циљ израдити карте бонитета за равничарско- долински/ сточарско – ратарски рејон, ради заштите земљишта I до III класе и примене правила изградње и уређења простора. Израда и спровођење програма интегралног руралног развоја, ради отклањања инфраструктурних, техничко-технолошких и социо- економских ограничења за повећање тржишне конкурентности сеоских атара у производњи и пласману воћа и сточних производа. Такође израда и спровођење програма очувања пољопривредног земљишта у атарима рубне зоне Ваљева. Ефекат овог специфичног циља оствариће се кроз неколико мера и активности: Израда карте бонитета земљишта за равничарско- долински рејон од I до III бонитетне класе и примена правила изградње и уређења простора, Заштита земљишта од поплава, бујичних и нерегулисаних токова на територији Града, Заштита земљишта од ерозије на територији Града.

3. Тржишна оријентација пољопривредних произвођача ради повећања конкурентности пољопривредних производа

Тржишна оријентација пољопривредних произвођача ће се постићи преко неколико мера и активности као што су: Укрупњавање и техничко – технолошка модернизација породичних

газдинстава и Успостављање система контроле квалитета у свим фазама производње, прераде и промета пољопривредно-прехранбених производа у складу са нормативима и критеријумима који се примењују у ЕУ. Овај специфични циљ би довео до повећања конкурентности агарне понуде, унапређења производње, понуде и пласмана високо квалитетних локалних пољопривредно – прехранбених производа ради постизања тржишне конкурентности, модернизацијом прерађивачких потенцијала, усвајањем савремених стандарда квалитета хране и инвестирањем у развој потребне саобраћајне, хидротехничке, енергетске и тржишне инфраструктуре.

4. Реорганизација задругарства због бољег позиционирања произвођача на тржишту

Реорганизацијом задругарства постигло би се реструктурирање и унапређење људског и физичког потенцијала пољопривредног сектора. Повећање нивоа техничке опремљености земљишта и људског рада: заменом амортизованог тракторског парка; увођење подстицаја за набавку прикључних машина и специјализоване опреме, нарочито за осавремењавање технолошких процеса у сточарској и воћарској производњи; широм применом квалитетног сетвеног и садног материјала; побољшање расног састава стоке и рационалнијим коришћењем других савремених средстава за производњу;

Овај специфични циљ оствариће се преко неколико мера и активности а најзначајније су: Подршка повезивању и стварању кластера произвођача са циљем ефикаснијег пласмана производа и Формирање центра за развој органске пољопривреде у Ваљеву.

5. Повећање ефикасности производње, прераде и складиштења пољопривредних производа усклађених са стандардима

Овај специфични циљ даје подршку економском опоравку и технолошком иновирању локалне прехранбене индустрије, као једном од основних предуслова за ефикасно коришћење компаративних погодности ваљевске пољопривреде за производњу изузетно квалитетног воћа, јунећег и овчијег/јагњег меса, крављег млека и др. Ефекат овог циља постићиће се преко неколико мера и активности и то: Изградња мини хладњача за воће, Подршка и промоција осигурању производње, Добијање ознаке географског порекла и робне марке за ваљевску малину и шљиву.

6. Увођење сертифициване органске производње

Органска производња представља систем управљања производњом пољопривредних и других производа који унапређује и повећава биодиверзитет, на најбољи начин штити животну средину и примењује највише стандарде заштите здравља биља и животиња. Иначе, у систему еколошке пољопривредне производње остварују се већи економски ефекти, доприноси се заштити животне средине и у оквиру тога и биодиверзитета што је право национално благо земље. У таквим условима аграрна производња се заснива на критеријумима одрживог развоја који интегрише економске и еколошке интересе садашњих и будућих генерација са циљем да се произведе квалитетна и безбедна храна за сопствене потребе и извоз, оствари профит и заштити животна средина. То треба да постане и наш агробизнис. Ефекат овог специфичног циља оствариће се кроз неколико мера и активности: Финансирање сертификације парцела за органску пољопривреду, Органска производња воћа и других бильних производа, Органска производња у гајењу стоке. Циљеви органске пољопривреде су одржавање и повећање плодности земљишта, спречавање и сузбијање

ерозије земљишта, очување биодиверзитета, заштита природних ресурса од загађења, производња хране високе нутритивне вредности.

7. Смањити миграцију младих путем унапређења квалитета живота и развоја алтернативних видова руралне економије и руралног туризма

Демографски процеси у ваљевском крају на крају XX века, нарочито негативни демографски процеси, као што су пад укупног броја становника, последњих деценија смањење наталитета и природног прираштаја, неравномеран распоред становништва, прекомерно пражњење села, пораст удела старачких домаћинстава, пораст броја домаћинстава без наследника итд., указују на потребу интезивног праћења тих процеса, научно - истраживачки рад и слично, али изнад свега што брже предузимање конкретних осмишљених мера са циљем ублажавања негативних трендова, узимање у обзир целине простора и и скоришћавање компаративних предности које пружа прелепи, природно богати ваљевски крај, као и подизање квалитета живота на селу.

Да би људи остали, локална самоуправа треба да им обезбеди пристојне услове за живот, који осим путева, телефона, канализације, подразумевају и културне садржаје, како би по обављеном послу и они могли да се опусте и забаве попут оних који живе у граду. Такође треба укључити непољопривредне капацитете у извозно атрактивне програме сакупљања јестивих гљива, лековитог и ароматичног биља, оснивање фарми крзнаша, освајање производње биомасе у заштићеном простору и др. Овај циљ се може остварити кроз мере и активности као што су: Активности на подстицању сеоских домаћинстава да се баве руралним туризмом, Адаптација и реконструкција сеоских културних домова (интернет сала).

8. Унапређење стања постојећих шума и повећање степена шумовитости

Укупна површина шума и шумских култура у граду Ваљево износи 27285 ха. Степен шумовитости је 30% у односу на оптималан од 35% утврђен Просторним планом Републике Србије. Остварено је око 0.3 ха површине шума по становнику. У укупној површини државне шуме покривају 27% (7359 ха), а приватне 73% (19926 ха). У укупном дрвном фонду доминирају лишћари са учешћем у укупној запремини од 91.9% и учешћем у укупном запреминском прирасту од 89.4%. Од врста дрвећа најзаступљенија је буква чије се учешће у укупној запремини (63.7%) и запеминском прирасту (62.8%) може оценити доминантним. Неповољније стање по узгојном облику је у приватним шумама: високе шуме чине свега 10%, а доминирају изданачке шуме са 70% и зашикарене састојине 20%. Од укупне обрасле површине државних шума високе шуме чине 46.56%, културе четинара 15.25%, изданачке шуме 26.13%, багремове шуме 2.16%, шибљаци 2.40% и шикаре 7.50%.

Основни проблеми уређења и коришћења шума и шумских земљишта су:

- Унапређење стања шума
- Повећање површине под шумом

Овај циљ ће се остварити кроз мере и активности као што су: Пројекат коришћења шума и шумскопривредног простора, Пошумљавање земљишта слабијег производног потенцијала према динамици утврђеној посебним основама газдовања шумама, Превођење неуредних у пребирне шуме, Увећање обраслости и примена интезивних мера неге у шумама.

9. Повећање бројности, побољшање структуре, квалитета и заштита ситне и крупне дивљачи као и развој комерцијалних ловишта

Укупна површина града Ваљева подељена је у два ловишта - Маглеш и Јелова Бреза. Намењена су узгоју, заштити и коришћењу племените крупне и ситне дивљачи и то: срне, дивље свиње, зеца, фазана и пољске јаребице.

Полазећи од постојећег бројног стања и квалитета дивљачи основни проблеми ловног газдовања су:

- Неефикасна заштита неловне дивље фауне, као дела шумског екосистема,
- Постизање оптималне бројности популације,
- Постизање што вредних трофеја основних гајених врста,
- Организовање ловног туризма и др.

Повећање бројности, побољшање структуре, квалитета и заштите ситне и крупне дивљачи оствариће се кроз мере и активности као што су: Плански узгој племените крупне и ситне дивљачи, Редукција одстрела у односу на прираст и бројност фонда на годишњем и периодичном нивоу, Картирање биотопа ретких и угрожених врста дивљачи до 2014. године.

Одрживо коришћење пољопривредног земљишта као и развијене пољопривредне производње, ефикасно аганжовање људског потенцијала и повећање економске ефективности материјалних фактора развоја и других капацитета у производњи хране и аграрних сировина, условљено је издвајањем групе крупних произвођача, са предузетничким духом, способних за прилагађавање променама на тржишту и у социо – економском окружењу. Ради повећања тржишне конкурентности аграрне понуде потребно је стимулисање процеса концентracије земљишта, стоке и техничких средстава у економски и биолошки виталним сеоским домаћинствима, независно од њиховог садашњег социалног и економског статуса. Под условом обезбеђења подршке за спровођење Стратегије локалног одрживог развоја односно развоја пољопривреде, могуће је заустављање/успоравање негативних демографских тенденција на селу, праћено смањивањем броја пољопривредних газдинстава, с позитивним утицајем на повећање њихове просечне површине и побољшање других производно-економских перформанси. Упоредо са стимулисањем процеса укрупњавања пољопривредних газдинстава, обезбедиће се техничко-технолошко и организационо унапређивање пољопривреде применом следећих мера:

ТУРИЗАМ

Туризам на територији града Ваљева представља потенцијално врло значајну привредну и друштвену активност, првенствено због повољних природних услова, изузетних природних и културних вредности и близине београдског и војвођанског тржишта које броји око четири милиона људи.

Најзначајнији су следећи постојећи и планирани туристички центри, места, комплекси и пунктови на територији града Ваљева :

- градски туристички центар Ваљево;
- туристички центар Дивчибаре, чији квалитет туристичке понуде треба подићи на виши ниво;
- планинска викенд насеља – Мравињци, Дебело брдо и Медведник;
- значајнија туристичка насеља – Петница, Бранковина, Лелић, Ваљевска Каменица и Таор, с тежиштем на развоју домаћинског туризма;
- комплекс ски стадиона "Повлен" на Повлену;

- комплекс подбранског аква-ситија "Стубо-Ровни";
- природна и непокретна културна добра – клисура реке Градац, строги природни резерват Црна река, Петничка пећина, манастир Пустинја, манастир Ћелије, црква Св. Јована у Јовањи, црква брвнара у Миличиници и други споменици културе; и
- поједини центри у мрежи насеља, са специфичном туристичком функцијом – Поћута (Тубравић), Ставе (Бобова) и Доње Лесковице.

Предуслов за активирање зона и предеоних целина је њихово међусобно саобраћајно повезивање, уз максимално коришћење постојеће путне мреже и железничког саобраћаја за организовање кружног кретања у функцији обједињавања и презентације туристичке понуде града.

Подручје Ваљева потенцијално је значајан транзитни простор (правац север - југ Шабац - Ваљево - Ужице, правац запад - исток Београд – Ваљево – Лозница -Република Српска, железничка пруга Београд-Бар), посебно у летњој сезони због близине будућег аутопута, што с аспекта културолошког туризма (еколошки, споменички, научни, едукативни) може имати велики значај.

Највећи потенцијал за развој туризма има шири простор Ваљевских планина са туристичким центром Дивчибаре, уз активирање нове туристичке целине Повлен, интегрисане са будућом акумулацијом "Стубо-Ровни". Потенцијали за планински туризам и рекреацију су првенствено у морфометријским, климатским и биолошким погодностима за планинарење и излете, активну рекреацију и боравак у очуваној природи.

Потенцијале за развој туризма имају и Петница, као центар младих истраживача, с вредном природном и културном баштином, Бранковина с очуваним етно-вредностима, пределом и знаменитостима, Ваљевска Каменица с афирмисаним сеоским туризмом и значајни културно-историјски споменици на територији Града.

Бројне културно-историјске знаменитости на територији града, као и цркве и манастири ваљевског краја представљају својеврсне туристичке атракције, као и археолошки локалитети из различитих периода.

Актуелна туристичка и рекреативна понуда Ваљевских планина и већине осталих туристичких потенцијала града није довољно развијена и активирана. Посебан проблем представља недовољна доступност и развијеност саобраћајне, техничке и туристичке инфраструктуре за комплетирање и активирање туристичких центара и целина.

Туристички центар Дивчибаре

Дивчибаре као најразвијенија туристичка дестинација Ваљева има велике потенцијале за даљи развој породичног, дечјег, спортског, активног и здравственог туризма, али су Дивчибаре суочене са бројним инфраструктурним проблемима.

За Дивчибаре је приоритет решавање питања водоснабдевања, канализационе мреже, отпадних вода и комуналног отпада и побољшање прилазних путева. За развој Дивчибара као значајног туристичког центра посебно је важна и реконструкција и изградња путне мреже у самом месту и то: реконструкција пута кроз центар Дивчибара од БС до Видика која укључује проширење саобраћајнице, моста, израду тротоара и јавне расвете, реконструкција пута од БС до Водовода и изградња пута од Водовода до нове ски стазе, реконструкција пута од центра до новог конгресног центра и реконструкција пута од центра према Црном врху и пута према Љутом Кршу.

Када је у питању нова ски стаза неопходно је урадити добар прилазни пут и пратеће објекте поред стазе како би били испуњени неопходни услови за рад стазе пуним капацитетом и за већи број скијаша.

Поред базичне инфраструктуре, важно је радити на побољшању смештајних капацитета и унапређењу туристичких садржаја, а посебан подстицај даљем развоју Дивчибара и обогаћивању туристичке понуде и садржаја обезбедиће завршетак конгресног центра и његов почетак рада, а велики значај имаће и завршетак радова на визиторском центру и његово пуштање у функцију.

За креирање ванпансионског дела туристичког производа важна је заступљеност спортских, рекреативних и других садржаја који у туризму чине познати амалган туристичког производа. Разноврсном и орјентисаном понудом како на зимску тако и на летњу сезону формирали би се услови за реализацију културно спортских догађаја са великим бројем учесника и посетилаца.

Изградњом спортских терена обезбедили би се услови не само за рекреацију туриста, већ и за припреме професионалних клубова чиме би ова туристичка дестинација добила на атрактивности.

Обележавањем већ постојећих шумских путева и пешачких стаза које би се користиле као бициклическе стазе, стазе за јахање и трим стазе отвориле би се могућности приближавања Дивчибара светским туристичким трендовима (европске бициклическе руте).

Проширивањем садржаја туристичке понуде стекли би се услови како за отварања нових радних места, тако и за анимирањем сеоских домаћинстава у циљу њиховог укључивања у туристичку понуду Дивчибара.

Бранковина

Бранковина може да се позиционира на српском и иностраном туристичком тржишту специфичним туристичким производом заснованом на споју историје и традиције с природним атрактивностима и активностима у руралном окружењу. Међутим, за Бранковину је приоритет решавање питања водоснабдевања. Даљи развој културно-историјског комплекса подразумева израду урбанистичког плана, адекватан и уређен паркинг простор, отварање инфоцентра са сувенирницом, израду позорнице за одржавање културно-туристичких манифестација и стално место за трговинско-угоститељску понуду неопходну за прихват већег броја туриста. Такође, важно је урадити улично осветљење и осветљење унутар комплекса. Стварање нових садржаја омогућило би квалитетнији начин промовисања Бранковине.

Петница

Близна места Петница граду Ваљевоу, као и већ постојећи квалитети којима се одликује ово туристичко место су идеална основа за наградњу и позиционирање у сам врх туристичке понуде подручја града Ваљева. Полазећи од већ постојећих потенцијала (спортско-рекреативни центар, језеро, пећина, научна установа, културно наслеђе), да би се у потпуности туристички варолизованала ова дестинација треба учинити следеће: отварање туристичког-инфоцентра са сувенирницом, приступити чишћењу језера како би му се вратила основна функција у заштити од бујица, уређење приобалног појаса за спортско-рекреативне активности, уређење простора за камповање у близини језера, изградња затвореног базена, оспособљавање Петничке пећине за посете туриста, изградња смештајних капацитета за спортисте, развој сеоског туризма, креирање услова за ванпансионску потрошњу. У садејству већ постојећих и кроз стварање нових садржаја, могу се очекивати позитивни непосредни и посредни економски и социјални ефекти.

Посебно треба нагласити да због постојећих потенцијала и постојања планске документације ово туристичко место у садејству јавног и приватног капитала нуди могућност

да се уз мања улагања постигне најбољи ефекат у што краћем року. Овај туристички производ би имао функцију својеврсног покретача развоја што значи да би се ефекти његовог брзог и успешног комерцијализовања постепено ширили на друге, инвестиционо или технолошки захтевније производе.

Река Градац

Развојем потенцијала реке Градац обогатила би се туристичка понуда Града, имајући у виду близину реке. Неопходно је радити на развијању свести о здравом начину живота и могућностима које пружа активан одмор. За Градац је важно и питање регулисања саобраћаја. Даљи развој овог туристичког потенцијала подразумева уређење и обележавање већ постојећих пешачких и бициклических стаза у кањону реке, потпуније осветљење на већ уређеним пешачким стазама, прављење званичних и уређених плажа, прављење званичних и уређених места за камповање, прављење ЕКО села вајатског типа, изградњу устава плетара, рестаурацију јазова и воденица, прављење вежбалишта за екстремне спортове и организовање годишњих манифестација, анимирање домицилног становништва за обезбеђивање смештајних капацитета. Велики потенцијал ЗПД Градац може се искористити и кроз понуду риболовног и ексклузивног риболовног туризма, понуду ловног туризма у виду једне годишње манифестације, орнитолошког туризма, фото сафари и кроз понуду културно-историјског садржаја клисуре (црква базилика, стари град, римски пут...).

Применом горе изложеног развојног концепта овог туристичког потенцијала, привукла би се нова категорија туриста због великог и константног обима тражње релаксационог односно активног одмора. Имајући у виду близину великих градских центара (Београд, Нови Сад) као и потребу савременог човека да на квалитетан и активан начин проведе свој одмор, лепеза садржаја у кањону реке Градац која не нарушава природни амбијент испунила би ова очекивања. Оно што даје посебност овој дестинацији због постојања добре ресурсне основе је могућност бављења екстремним спортовима.

Ревитализација Паунске бање

У паунској бањи постоје три извора - сви лековити (и блато) и термални (доказано испитивањима из 1935. и 1992 год.). Активирањем бање кроз уређење простора и изградњу одговарајућих смештајних омогућило би се ново запошљавање, остајање младих на селу, јер ће бања отворити широк спектар за развој услужних и производних делатности (смештај у домаћинствима, народна радиност, ресторани, кафићи, и др.), развој сеоског и здравственог туризма, могућност коришћења алтернативних извора енергије.

Ваљевске планине

Ваљевске планине, од коришћених, али не и искоришћених Дивчибара, до пространстава Медведника и Повлена, али и будуће језеро Ровни пружају велике могућности за различите видове туризма, од рекреативног скијашког, преко сеоског, до разних видова спортског и авантуристичког (спелеологија, бициклизам, параглајдинг, лов, риболов...) туризма. Будућа акумулација „Стубо-Ровни“ заједно са планираним туристичким и скијашким садржајима на планини Повлен и његовом подножју омогућиће развој читавог тог краја.

Ваљевски крај је идеалан за реализовање авантуристичких активности. Трендови у туризму крећу се ка активном виду одмора, а пре свега авантуризму. У односу на остале регионе Србије, Ваљевске планине обилују ретким и веома привлачним природним дестинацијама за авантуристе (планине, стене, кањони, чисте реке, пећине, јаме). Активисти спортских

организација савеза, удружења која се баве екстремним спортовима, ваљевски крај сматрају далеко привлачнијим од многих других планина. За адекватну употребу ових потенцијала неопходно је сегментисати их у различите целине и минимално их уредити како би били приступачни и обичним туристима. Такође је важна и надоградња постојећих и осмишљавање нових авантуристичких манифестација које би се реализовале у Ваљевском крају.

Туристичка сигнализација

Посебно значајан пројекат када је у питању развој туризма је и израда и постављање туристичке сигнализације у самој градској зони, на Дивчибарама и на целој територији Града. Пројектом се решава обавештавање, односно упућивање корисника туристичких услуга до туристичких потенцијала и садржаја туристичке понуде које обухватају туристичка места. Тиме се поједностављује сналажење посетилаца у простору и омогућава квалитетнији боравак у нашем Граду и околини. Културна добра од изузетног значаја изван Града означена туристичком сигнализацијом биће подстицај за посете широког круга корисника туристичких услуга.

Манастири

Када је у питању верски туризам, сигурно је да Ваљево са својим манастирима Лелић, Ћелије, Пустиња и Јовања представља један од центара тог вида туризма у нашој земљи. Да би се искористили сви потенцијали које пружа овај вид туризма неопходно је наставити улагања у одржавање и рехабилитацију приступних путева и још бољу промоцију. Битно је и подстицати туристичке аранжмане који би поред посете манастирима омогућили туристима посете и самом граду, његовим културно-историјским објектима и другим садржајима, као и посете другим туристички значајним дестинацијама на територији града.

Остале кључне активности које се могу планирати када је у питању развој туризма на територији града Ваљева односе се на: креирање градског фонда за подстицај развоју туризма, израду стратегије развоја туризма града Ваљева, израду базе података свих туристичких ресурса, капацитета и потенцијала, доношење одговарајућих регулационих планова појединих туристичких дестинација и туристички атрактивних простора, припрему одговарајућих студија изводљивости за све кључне туристичке дестинације, припрему секторских програма за развој и промоцију појединих видова туризма, формулисање програма подршке постојећим предузећима и туристичким предузетницима, формулисање програма подстицаја и субвенција за инвеститоре у туризму, унапређење постојећих и организовање нових манифестација које ће побољшати понуду и посећеност, заједнички наступ на сајмовима свих туристичких субјеката, подстицање удруживања и организовања кроз туристичке кластере, едукацију запослених и радно ангажованих лица у туризму, креирање маркетинг плана промоције потенцијала града Ваљева.

4.2.3. ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

Визија: *Стварање модерне локалне управе, ефикасних институција и амбијента за квалитетнији живот грађана*

Визија	Стратешки циљеви	Специфични циљеви	Кључне активности	Индикатори одрживости
Стварање модерне локалне управе, ефикасних институција и амбијента за квалитетнији живот грађана	Успостављање ефикасног система социјалне и дечје заштите јачањем превенције и борбе против сиромаштва и социјалне инклузије	Повећан опсег корисника увођењем нових услуга социјалне заштите за 20 %	<ul style="list-style-type: none"> Отварање Дома за бескућнике (за округ) СОС телефон и сигурна кућа за жене и децу жртве Стварање мреже волонтера за пружање помоћи свим грађанима са посебним потребама и другим осетљивим групама Организовање Саветовалишта за децу и младе под ризиком и њихове родитеље Организовање програма за младе у сукобу са законом Клуб и дневни центар за децу и младе под ризиком 	Индикатори одрживости – друштвени развој од 11- 20
		Повећан квалитет социјалне заштите јачањем капацитета институција и унапређењем постојећих услуга за 20 %	<ul style="list-style-type: none"> Организовање кућне неге за старе у градском и руралном подручју Континуирана едукација, кампање и координација запослених у социјалној заштити и партнерских организација Оснивање и рад комисије за родну равноправност Израда и ажурирање базе података о социјално осетљивим групама 	
	Успостављање модерног и ефективног система образовања	Доступније основно и средње образовање за 10 %	<ul style="list-style-type: none"> Обезбеђивање превоза за ученике Подстицање на даље школовање изграђеним системом материјалне подршке посебним групама ученика и студената Оснивање "школа по мери детета" (за специфичне групе - мањинску –ромску, сеоске, децу са тешкоћама у развоју, децу на болничком лечењу) 	Индикатори одрживости – друштвени развој од броја 11 до 20

		Унапређен квалитет образовања за 30%	<ul style="list-style-type: none"> • Увођење педагошких асистената пројекти – мали ресурс центри (библиотеке, играчке, биле, здрава храна, ресурс центар за ромски језик, информатику за родитеље) • Центри за обуку наставника и организовање центара за рад са талентованим ученицима као и организовање центара за стручно усавршавање запослених у образовању • Завршетак изградње и опремање нове основне школе Милован Глишић 	
		Подршка додатном и алтернативном образовању кроз систем подршке талентованим ученицима и студентима	<ul style="list-style-type: none"> • Јачање Фондације за талентоване ученике и студенте кроз сарадњу са привредом и меценама 	
		Унапређено перманентно образовање за 60 %	<ul style="list-style-type: none"> • Оснивање Тренинг центра за перманентно образовање, преквалификацију и стицање додатних пословних вештина на подручју Града Ваљева • Оснивање центра за развој и учење страног пословног језика 	
		Унапређење материјално-техничких услова и капацитета предшколског образовања	<ul style="list-style-type: none"> • Замена фасадне столарије, адаптација школских простора, набавка мобилијара и аудио-визуелних средстава и комби возила, као и увођење видео надзора у градским вртићима • Доградња и надградња обданишта Звончић 	
Унапређење културних активности града	Дефинисање градске културне политике, реорганизовање и унапређење рада установа културе кроз повећање програма и активности као и посећености културних догађаја за 20%	<ul style="list-style-type: none"> • Израда Стратегије развоја културе Ваљева • Реконструкција сцене и других делова објекта Центра за културу • Обезбеђивање приступачности Центра за културу за инвалиде • Реконструкција биоскопа и реконструкција Галерије “34” • Проширење капацитета Народног музеја Ваљево и повећање броја програма Народног музеја Ваљево 	Индикатори одрживости од 11-20	

Стварање модерне локалне управе, ефикасних институција и	Развијање ефективне и ефикасне локалне управе кроз јачање учешће грађана у процесу одлучивања и побољшању квалитета услуга локалне самоуправе и унапређење партнерстава приватног, цивилног и јавног сектора		<ul style="list-style-type: none"> • Изградња нове библиотеке • Оснивање градског оркестра • Оснивање Клуба љубитеља филма • Стратегија развоја Тешњара • ДУП за Тешњар 	Индикатори одрживости од 11-20
		Унапређење очувања и промоције културне баштине за 50%	<ul style="list-style-type: none"> • Оснивање Фонда за ревитализацију Тешњара и реконструкција објеката у Тешњару • Реконструкција Дома војске • Уређење екстеријера Куле Ненадовић • Ревитализација Бебића луке • Израда ДУП Бранковине 	
		Развој уметничког стваралаштва за 20%	<ul style="list-style-type: none"> • Уметничка школа за старе занате • Промоција и презентација локалних културних вредности • Оснивање професионалне позоришне сцене • Фестивал савременог уметничког стваралаштва младих • Јесењи салон уметности 	
		Повећање учешћа и утицаја грађана у животу локалне заједнице за 20%	<ul style="list-style-type: none"> • Промоција и спровођење принципа Агенде 21 (Форум партнера, Савет за развој, трибине и консултације са грађанима) • Градски омбудсман • Оснивање Комисије за борбу против корупције 	
		Увођење савремених технологија у раду локалне управе	<ul style="list-style-type: none"> • Увођење е-управе 	
		Подизање капацитета за ефикасно и квалитетно пружање услуга грађанима	<ul style="list-style-type: none"> • Израда програма обука запослених у локалној самоуправи као и њихово континуирано спровођење 	
Стварање модерне локалне управе, ефикасних институција и	Унапређење здравља локалне заједнице кроз превенцију и здраве стилове живота	Унапређење превенције болести за 20%	<ul style="list-style-type: none"> • Едукација грађана и превенција обољења • Унапређење рада школе за труднице и родитељство • Превенција болести зависности 	

амбијента за квалитетнији живот грађана		Здрави стилови живота	<ul style="list-style-type: none"> • Едукација о штетности пушења и дуванског дима • Спортска амбуланта 	
	Побољшање и увођење одговорне политике у области безбедности и заштите града и грађана	Побољшање рада и координације рада кључних институција	<ul style="list-style-type: none"> • Регулисање осветљења и видео надзора у граду • Упознавање јавности о могућностима решавања проблема безбедности • Континуирани едукативни програми о безбедности за децу, родитеље и наставнике • Обележавање дана безбедности у саобраћају 	Индикатори одрживости – друштвени развој од 11-20
		Побољшање безбедности грађана у случају природних непогода	<ul style="list-style-type: none"> • Обука спасилачких јединица и јединица цивилне заштите • Регулисање простора за обуку 	
		Превенција еколошких ризика и удеса	<ul style="list-style-type: none"> • Процена еколошке и здравствене безбедности • Подизање капацитет стручних служби за случајеве технолошко-техничких несрећа 	
	Унапређење услова за бављење спортом	Унапређење, реконструкција и изградња спортске инфраструктуре	<ul style="list-style-type: none"> • Изградња затвореног базена, нове хале спортова и мини спортских терена 	
Унапређење услова за бављење школским спортом		<ul style="list-style-type: none"> • Реконструкција, асфалтирање и изградња школских спортских терена, фискултурних сала. 		

Коментар

Успостављање ефикасног система социјалне и дечје заштите јачањем превенције и борбе против сиромаштва и социјалне инклузије. Грађани и кључне институције препознају актуелне проблеме који се односе на социјалну политику града. То су углавном проблеми везани за жене, децу и младе под ризиком (деца без родитељског старања, деца из породица са дисфункционалним породичним обрасцима, деца са посебним потребама, деца са поремећајима у понашању и сукобу са законом), децу и младе осетљивих група (мањине, избеглице, расељени, материјално угрожени) и децу жртве насиља, занемаривања, злоупотребе; старе, сиромашне, бескућнике и психијатријске пацијенте. Зато се дефинисани стратешки и специфични циљеви за социјалну инклузију управо односе на ту популацију, а предложени пројекти би требало да покрију већи део поменуте групе становништва и градског и руралног дела Града Ваљева. Решавање ове проблематике итекако би смањило предрасуде, стереотипије, али и подигло на виши ниво њихов положај (друштвени, економски), као и ниво свести грађана Ваљева о важности решавања ових проблема.

Успостављање модерног и ефективног система образовања. Град Ваљево има добру мрежу основних и средњих школа, са објектима који углавном задовољавају потребе за квалитетно одржавање наставе и ваннаставних активности. Неопходно је завршити основну школу у месној заједници Брђани, што је предвиђено Стратегијом развоја у области Инфраструктура. Лошија ситуација је објектима за дечју заштиту и предшколско образовање, тако да је у том делу друштвеног развоја предвиђена санација и доградња постојећих, као и изградња нових капацитета, пре свега обданишта у Месној заједници Градац. Постоји простор за унапређење квалитета наставе, што би се постигло стручним усавршавањем наставника и стварањем бољих услова за рад, као и већом бригом о талентованим ученицима. Стратегија развоја у овој области инсистира на доступности образовања посебним групама деце и младих. Транзиција, тржишна економија и висока незапосленост намећу потребу образовања одраслих, преквалификације и стицања додатних вештина, тако да се пројектује значајан раст перманентног образовања у планском периоду, који се реално може реализовати сарадњом високошколских установа, Националне службе запошљавања, Града Ваљева и привреде.

Унапређење културних активности града. Ваљево је град који се поноси својом историјом, традицијом, културом и духовношћу. Ваљево има велики број установа културе којима је оснивач и које коректно испуњавају основну делатност, а неке су препознатљиве и ван своје средине - Народни музеј, Модерна галерија (стална поставка академика Љубе Поповића) и Међународни уметнички студио "Радован Трнавац Мића". Ваљево има и традицију градских манифестација, међу којима су најпознатије Тешњарске вечери и Џез фестивал који трају четврт века. Култура је област у којој Ваљево има велики потенцијал, добро искуство и солидну инфраструктуру, коју треба ревитализовати и појачати, а све то умрежити дефинисаном културном политиком, односно израдом Стратегије развоја културе Ваљева. Зато су специфичним циљевима наглашене потребе ревитализације постојећих установа, проширење културних садржаја и јачање уметничке сцене, поготово омладинске. Део јавности дуже време инсистира на новој згради Градске библиотеке, галерији која није специјализована и у којој би могли да излажу ваљевски уметници, а највише на оснивању професионалног позоришта с обзиром на изузетно велики број академских и аматерских глумца, редитеља, сниматеља, продуцената и других професионалаца у овој области. С обзиром на искуства других градова сличне величине, као и могућности буџета, привреде и грађана, професионално позориште једино је одрживо по "принципу пројеката", како је документом и предвиђено.

Велики проблем културе у Ваљева у ширем смислу, пре свега односа према споменицима културе, али и културног концепта који би се ту применио, представља неуређеност Тешњара, који је једна од ретких сачуваних српских чаршија с краја 18. века. Коначно решење затварања саобраћаја, одржавања, садржаја итд, један је од највећих императива Ваљева у домену културе и заштите културне баштине. Другим специфичним циљем

предвиђене су активности за коначно решавање тог проблема, али и за стављање у употребну функцију других познатих споменика културе града Ваљева.

Развијање ефективне и ефикасне локалне управе управе кроз јачање учешћа грађана у процесу одлучивања и побољшању квалитета услуга локалне самоуправе и унапређење партнерстава приватног, цивилног и јавног сектора. Локална самоуправа треба да развија вредности ефективности и ефикасности, да брзо, квалитетно и економично обавља послове и задатке, да је отворена за праћење и контролу у свим сегментима функционисања. Потребно је радити на унапређењу квалитета услуга и увођењу савремених технологија у рад локалне самоуправе. У Ваљеву постоји значајан број активних невладиних организација и удружења. Последњих година, захваљујући различитим пројектима у којима су учествовали заједно са локалном управом, развила се добра међусобна сарадња. За одрживи развој Ваљева потребно је да локална управа има сталне консултације са грађанима, организацијама цивилног сектора, предузетницима и привредницима. То је уједно и начин да се мења свест грађана о њиховој улози у процесу одлучивања као и креирања квалитета њиховог живота. Управо у том правцу су ишле идеје овог стратешког циља - партиципација грађана, улога цивилног сектора, волонтера, као и развој корпоративне одговорности.

Унапређење здравља локалне заједнице кроз превенцију, здраве стилове живота и заштиту животне средине. Предуслов економског напретка локалне заједнице јесу здрави грађани. Начин живота, еколошки и санитарни услови, епидемија кардиоваскуларних и других обољења са снижавањем доње границе за њихову појаву, намећу потребу планирања превенције и заштите задрвља становништва. Обезбеђење здраве животне средине, подстицање здравих стилова живота (шетња, рекреација, спорт, начин исхране), превенција најчешћих болести и болести зависности, боља информисаност и јачање свести о свему томе - кључни су циљеви развоја и деловања за овај стратешки циљ.

Побољшање и увођење одговорне политике у области безбедности и заштите града и грађана. Стратегија за безбедност је усвојена 2008. и средства за акционе планове су одређена градским буџетом. Основан Савет за локалну безбедност има периодичне састанке и покушава да имплементира стратегију. Предложени приоритети су допуна већ постојећим дефинисаним приоритетима у стратегији и на тај начин употпуњују концепт безбедности.

Унапређење услова за бављење спортом. Неопходно је унапредити и развијати спортску инфраструктуру. Међу најважнијим пројектима спортске инфраструктуре неопходно је истаћи изградњу нове хале спортова, као и затвореног базена који ће у великој мери помоћи даљи развој спорта у граду и повећати квалитет живота грађана Ваљева. Поред тога неопходно је реконструисати велики број школских спортских објеката и терена.

4.2.4. Заштита животне средине

Визија: Ваљево је град унапређене и очуване животне средине

Визија	Стратешки циљеви	Специфични циљеви	Кључне активности	Индикатори одрживости
Ваљево је град унапређене и очуване животне средине	Висок ниво еколошке свести	Унапредити ниво јавне свести и еколошке културе грађана	<ul style="list-style-type: none"> Едукација и информисање различитих категорија становништва уз помоћ локалних медија; организација стручних скупова и трибина; формирање центара (регионалних и локалних) у којима ће се вршити обука заинтересованих за даље промовисање заштите животне средине и активности везаних за то 	Индикатори одрживости – Заштита животне средине од броја 1 до 10
		Унапредити учешће јавности у процесу доношења одлука од значаја за заштиту животне средине	<ul style="list-style-type: none"> Едукација и информисање јавности о важности учешћа у процесу доношења одлука од значаја за животну средину 	
		Успоставити систем информисања о стању животне средине у граду	<ul style="list-style-type: none"> Израда електронске базе података о стању животне средине; припрема редовног извештаја о стању животне средине; редовно објављивање информација на сајту града 	
	Унапређење стања у животној средини	Успостављен мониторинг индикатора стања у животној средини	<ul style="list-style-type: none"> Унапређење система мониторинга квалитета ваздуха, воде, земљишта и буке. Изградња метеоролошке станице на Дивчибарама 	
		Смањити ниво загађења ваздуха	<ul style="list-style-type: none"> Израда програма контроле квалитета ваздуха Израда интегралног катастра загађивача 	
		Успостављање одрживог регионалног система управљања отпадом	<ul style="list-style-type: none"> Израдити локални план управљања отпадом Изградња регионалне депоније и трансфер станице Претоварна станица и рециклажно двориште Проширење комуналних услуга на целокупно подручје града укључујући и сва села Развој примарне селекције комуналног отпада 	

		Сарадња локалне заједнице, инспекцијских органа, стручних служби и потенцијалних загађивача на процесу очувања животне средине и спречавању загађења	<ul style="list-style-type: none"> • Организовање скупова и састанака са представницима потенцијалних загађивача
Ваљево је град унапређене и очуване животне средине	Очувани природни ресурси	Очуван и унапређен биодиверзитет	<ul style="list-style-type: none"> • Еколошко зонирање и вредновање простора
		Решавање питања отпадних вода	<ul style="list-style-type: none"> • Изградња канализације и постројења за пречишћавање отпадних вода на Дивчибарама
		Очување заштићених природних добара	<ul style="list-style-type: none"> • Израда и примена програма и пројеката заштите и унапређења стања дивљих врста биљака и животиња, њихових заједница и станишта на простору ЗПД "Клисура реке Градац" • Унапређење природних станишта у сарадњи са НВО (ловачка и роболовачка удружења, планинари, љубитељи природе)
	Развијен систем за спречавање негативних утицаја на животну средину	Усклађена стратешка планска документација	<ul style="list-style-type: none"> • Израда акционих планова заштите животне средине • Акустичко зонирање града
		Успостављен систем контроле потенцијалних загађивача	<ul style="list-style-type: none"> • Израда студије о могућим зонама и тачкама еколошких акцидентата као и планова за реаговање • Израда краткорочних акционих планова квалитета ваздуха
	Оптimalно коришћење и развој обновљивих извора енергије	Подстицање оптималног коришћења енергије сунца и ветра на територији града	<ul style="list-style-type: none"> • Израда катастра и плана коришћења расположивих природних ресурса • Стимулисање развоја и пројеката везаних за коришћење обновљивих извора енергије и пројеката везаних за побољшање енергетске ефикасности • Активности на подстицању коришћења енергије сунца и ветра
		Повећање енергетске ефикасности	<ul style="list-style-type: none"> • Унапређење енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије у објектима јавне намене • Израда стратегије енергетске ефикасности града Ваљева

Коментар:

Ваљево је културни, привредни и саобраћајни центар регије. За град Ваљево важи мишљење да спада у крајеве са релативно очуваном и здравом животном средином. Ипак Ваљево има значајних проблема у области заштите животне средине, од којих су неки препознати и обухваћени Локалним еколошким акционим планом усвојеним у фебруару 2005. године, као и новим ЛЕАП-ом који је усвојен 2010. године.

За решавање питања из домена заштите животне средине и унапређивања услова живота и економског развоја, од кључне је важности информисаност грађана о најширем спектру ових питања и њихова заинтересованост и спремност да се директно или кроз институције друштва ангажују на њиховом решавању. Зато се јачање еколошке свести, са посебним акцентом на децу школског узраста, унапређивање еколошког образовања и подизање квалитета и интензитета информисања најшире јавности мора посматрати јединствено, као целовит задатак који гарантује далекосежност и трајност подухвата у домену заштите животне средине.

Као последица људске активности у простору јављају се и негативни утицаји на животну средину. У процесу заштите животне средине значајно место заузимају контрола и праћење загађења. Да би се као друштво могли развијати и истовремено будућим покољенима оставити здраву основу за њихов развој, нужна је сарадња свих субјеката друштва у циљу смањења загађења животне средине и његовог довођења у прихватљиве границе.

Очување природних ресурса намеће се као један од приоритетних задатака у домену заштите животне средине.

Коришћење природних ресурса на неадекватан и несразмеран начин проузрокује ненадокнадиве штете у животној средини. Због тога је значајно утврдити којим и коликим природним ресурсима располаже град Ваљево и на основу тога сачинити план њихове експлоатације уз обавезне мере заштите животне средине и рекултивацију простора. Само тако можемо се развијати на одржив начин, што је један од императива кад је заштита животне средине у питању.

Циљ нам је да успемо да развијемо систем на начин да делујемо превентивно, чиме ћемо енергију и материјална средства које би утрошили за санирање последица, моћи да уложимо у даљи развој и тиме их утрошимо далеко продуктивније. Како до неких нежељених последица ипак може доћи, да би се ефикасније ублажиле, потребно је развити механизме деловања ако до истих дође. Тако ће град Ваљево постати место на које су поносни они који у њему живе, а они што дођу, пожелеле да остану.

5. Ресурси / буџет

Средства за реализацију ове Стратегије обезбеђиваће се из градског Буџета, буџета Републике Србије преко надлежних Министарстава, инвестицијама Јавних предузећа Републике Србије, из предприступних фондова Европске Уније, кроз јавно-приватна партнерства, делом из донаторских буџета за која ће се конкурисати преко пројеката који ће се развити из овог стратешког плана, као и из других доступних извора.

Град Ваљево ће у наредном периоду у складу са својим могућностима настојати да финансира што већи број капиталних и других пројеката у складу са приоритетима. При одабиру пројеката који ће се финансирати из буџета Града и других извора наведених у Акционом плану узимаће се у обзир њихов утицај на целокупни развој града.

Приликом имплементације ове Стратегије, веома је важно узети у обзир економску евалуацију пројеката повезаних са испуњењем стратешких циљева, специфичних циљева и активности.

Стратешки развој Града Ваљева захтева значајне финансијске ресурсе за реализацију активности предвиђених Акционим планом. Због тога ће Град морати да ојача своје напоре да стимулише потенцијалне инвеститоре на локалном нивоу, и мораће да тражи екстерне изворе финансирања на националном и међународном нивоу.

6. Акциони планови

6.1. Акциони планови по приоритетима

6.1.1. Инфраструктура и просторно планирање

ПРИОРИТЕТ

Инфраструктура и просторно планирање

ВИЗИЈА

Ваљево је уређен град са развијеном и модерном инфраструктуром која обезбеђује стабилан привредни развој и висок квалитет живота.

Стратешки циљ 1.1.

Саобраћајна инфраструктура на подручју града обезбеђује квалитетну повезаност

р. б.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Виши ниво саобраћаја и саобраћајних веза на подручју града Ваљева	Пројектовање и изградња Синђелићеве улице са раскрсницом и мостом (спајање са ул. Кнеза Михаила и ул. Мирка Обрадовића	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам... », Министарства	2012.	20.000.000 дин. Градски буџет Министарство за инфраструктуру Конкурси	Побољшање безбедности и стављање у функцију изграђеног моста и за теретни и аутобуски саобраћај
		Пројектовање и изградња саобраћајнице кроз индустријску зону	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам... », Министарства	2011-2013	40.000.000 дин Градски буџет Министарства Фондови ЕУ Остало	Изграђена саобраћајница кроз планирану Дужина путева у км по км ²
		Реконструкција комплетне Карађорђевог улице у Ваљеву	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2014.	220.000.000 динара Градски буџет Министарства	Дужина путева у км по км ² Реконструисана улица

	Министарства		Фондови ЕУ Остало	
Изградња продужетка улице Јакова Ненадовића	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2011.-2012	19.185.000 динара Градски буџет Министарства Фондови ЕУ Остало	Дужина путева у км по км ² Изграђена улица
Мајевичка улица	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2011.-2013	Градски буџет Министарства Фондови ЕУ	Дужина путева у км по км ² Реконструисана улица
Улица Остоје Стојановића	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2011.-2013	Градски буџет Министарства Фондови ЕУ	Дужина путева у км по км ² Реконструисана улица
Улица Чеде Вујића	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2011.-2013	Градски буџет Министарства Фондови ЕУ	Дужина путева у км по км ² Реконструисана улица
Пројектовање и изградња подводжњака на „ИВЕРКУ“	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...», Министарства	2013-2014	10.000.000 дин Градски буџет Министарства Фондови ЕУ	Повезивање индустријске зоне и за теретна возила са магистралним путем у функцији безбедности саобраћаја
Пројектовање и изградња дела северне обилазнице са денивелисаном раскрсницом М21 са пругом	Град Ваљево, Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2013-2015	300.000.000 дин Градски буџет Министарство инфраструктуре Фондови ЕУ Остало	Безбедност саобраћаја на пружном прелазу Законски пропис Дужина путева у км по км ²
Пројектовање и изградња тунела на правцу М4	Град Ваљево, Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2012-2015	150.000.000 дин Градски буџет Министарство инфраструктуре Фондови ЕУ Остало	Безбедност саобраћаја, укидање транзитног и теретног саобраћаја кроз Центар града и «Парк пећина» мањи утицај на животну средину

2.	Локални путеви су асфалтирани	Пројектовање и изградња моста на реци Колубари са приступним саобраћајницама	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...», Министарства	2011-2015	Градски буџет Министарство инфраструктуре Фондови ЕУ Остало	Мањи саобраћај кроз центар, повезивање центра са МЗ «Градац», мањи утицај на животну средину,
		Израда Саобраћајне студије за подручје ГУП-а	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...», Стручне куће	2011-2012	5.000.000 дин Градски буџет	Провера планских решења ради оправданости изградње са одређивањем приоритета у изградњи
		Пројекти техничког регулисања саобраћаја са сигнализацијом за вођење саобраћаја и туристичком сигнализацијом	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2011-2013	4.000.000 дин Градски буџет	Безбедност саобраћаја уз саобраћајну сигнализацију на правом месту у потребном броју
		Пројектовање и изградња тротоара на регионалним и магистралним правцима кроз насељена места	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2012-2014.	30.000.000 дин Градски буџет Министарство инфраструктуре	Безбедност пешака, Законски пропис
		Пројектовање, изградња и реконструкција локалних и некатегорисаних путева и инфраструктуре на следећим правцима:	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2011.-2016.	Укупна вредност доле наведених деоница износи: 300.000.000.дин Градски буџет Министарство инфраструктуре Фондови ЕУ Остало	Приступачност сеоског подручја са центром Ваљева као основни предуслов за уједначен развој на целокупној територији Града Дужина путева у км по км ²
		Пут Л 1002 Дивци – Кланица – Караула Деоница: Кланица – Караула Дужина 6,84 км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
		Пут Л 1004 Горња Грабовица (М21) Горња Забрдица Л 1005	Град Ваљево Министарство за	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за	Дужина путева у км по км ²

Деоница: Крстивојевићи – Л 1005 Дужина: 0,80км	инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,		инфраструктуру Министарство за НИП Остало	
Л 1006 Бранковина – Бабина Лука – Караула (Р 270) Дужина: 4,3км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1007 Ваљево Д.Буковица Г. Буковица – Л 1014 Деоница: Горња Буковица – Трчиполе (Л 1014) Дужина:	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1009 Ваљево Рађево Село – Котешица (Л 1010) Деоница: Рађево Село – Котешица (Л 1010 Дивље брдо – Царић) Дужина: 0,5км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1010 Дивље брдо – Царић Дужина: 3 км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1011 Балиновић (Р 111) – Причевић (М4) Деоница: Балиновић-Тупанци Дужина: 1 км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1014 Царић (Р 206 а)- Оглађеновац – Гаража (Р 207) Деоница:Оглађеновац - Гаража (Р 207) Дужина: 4км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²

Л 1016 Ставе (Р 113) – Ситарнице – Совач (Р111) Деоница: Ситарнице – Совач (Р111) Дужина: 6,10 км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1017 Ставе (Р 113) – Дренајић – Љубовија (Зелени вир) Деоница: Дренајић – Зелени вир Дужина: 11,7 км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1019 Тубравић (Р 111) – Брезовице – Милавац-Мојићи-Вујиновача (Р 111) Деоница: Мојићи – Вујиновача (Р 111) Дужина: 4 км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1021 Стубо (Р 111) – Лелић (Р 213) Деоница: Стубо-Радојичићи Дужина: 4,35 км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1024 Горње Лесковице – Бачевци (Ластра М21) Деоница: Горње Лесковице – Бачевци (Ластра М21) Дужина: 5,5 км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
Л 1025 Повленска коса (Р 213) – Доњи Таор – Сијање Деоница: Повленска коса – Доњи таор Дужина: 6,5км	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²

		Пут у Млађеву	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
		Пут Каменица -засеок Крстић	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
		Пут Јаућански вис -Гола Глава	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
		Пут у Белошевцу	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
		Пут Електроисток -Забрдица	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
		Некатегорисани пут Пакље Р 111 - Пакље	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²

		Пут у Јасеници	Град Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2011.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
3.	Ваљево је добро повезано са главним саобраћајним коридорима	Израда претходне студије изводљивости за изградњу деонице пута М4 од Попучака до везе са будућим аутопутем	Дирекција за путеве Републике Србије Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу Ваљево, Градска управа Ваљево	2011.-2012	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Израђена студија изводљивости
		Изградња деонице М4 од Попучака до везе са будућим аутопутем Дужина 10 -12 км	Дирекција за путеве Републике Србије Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу Ваљево, Град Ваљево	2013.-2016.	Буџет Града Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Остало	Дужина путева у км по км ²
		Наставак изградње пута М 21 од укрштања са путем М4 (Горић) до пута за Шабац (Горња Грабовица) Дужина 4 км	Дирекција за путеве Републике Србије Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу Ваљево, Град Ваљево	2013. - 2017.	НИП Министарство за инфраструктуру Буџет града	Дужина путева у км по км ²
		Довршетак изградње пруге Ваљево – Лозница и пратеће инфраструктуре	Република Србија Министарство за инфраструктуру ЈП „Железнице Србије“ Град Ваљево	2011. и до завршетка	220.000.000 евра Буџет Републике Србије	Дужина путева у км по км ² Дужина изграђеног железничког колосека

Изградња комерцијалног аеродрома у Дивцима

Град Ваљево
Јавно приватно партнерство
Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу Ваљево
Заинтересоване приватне компаније

2013.-2016.

Страни и домаћи инвеститори
Министарство инфраструктуре
Град Ваљево
Јавно приватно партнерство

Број домаћих и страних путника

Количина превезеног терета

Стратешки циљ 1.2.

Подручје града Ваљева је покривено квалитетном водоводном и канализационом инфраструктуром

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Даље ширење и реконструкција водоводне и канализационе мреже	Реконструкција постројења за пречишћавање воде „Пећина“	ЈКП „Водовод“ Ваљево Град Ваљево Министарства	2011.-2016	190.000.000 дин. ЈКП „Водовод“ Град Ваљево Министарства Донације Фондови	број домаћинстава са сигурним приступом води за пиће број центара надзора – број објеката
		Даљински надзор и управљање системом ЈКП „Водовод Ваљево“	ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016	45.000.000 дин. ЈКП „Водовод“ Град Ваљево Министарства Донације Фондови	број домаћинстава са сигурним приступом води за пиће број центара надзора – број објеката
		Изградња водовода Дегурић, Драчић, Зарубе, Жабари	ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016	104.000.000 дин ЈКП „Водовод“ Град Ваљево Министарства Донације	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање

Фондови

Реконструкција црпне станице „Градац“	ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2010.-2011	60.000.000 дин ЈП Србија воде ЈКП „Водовод“	Број домаћинстава са сигурним приступом води за пиће
Изградња водовода „Дрочине“	ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016	57.000.000 дин ЈКП „Водовод“ Министарства Донације Фондови	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
Изградња водовода Рађево Село - Златарић	ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016	48.000.000 дин ЈКП „Водовод“ Министарства Донације Фондови	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
			91.000.000 дин	
Изградња водовода Бранковина	ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016	ЈКП „Водовод“ Министарства Донације Фондови	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
Водоводни систем Дупљај	ЈКП „Водовод“ Ваљево Град Ваљево Надлежна министарства	2011.-2016.	9.086.000 дин. Град Ваљево Донатори Министарство за НИП	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
			47.000.000 дин	
Изградња водовода Царић	ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016.	ЈКП „Водовод“ Министарства Донације Фондови	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
Изградња водовода Драчић	ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016.	35.000.000 дин ЈКП „Водовод“ Министарства Донације Фондови	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
Изградња водовода Дивци	ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016.	36.000.000 дин ЈКП „Водовод“ Министарства	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање

			Донације Фондови	
Снабдевање водом села Стубо	ЈКП „Водовод“ Ваљево Град Ваљево Надлежна министарства	2011.-2016.	14.250.000 дин. Град Ваљево Донатори Министарство за НИП	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
Снабдевање водом села Ровни	ЈКП „Водовод“ Ваљево Град Ваљево Министарства	2011.-2016.	36.500.000 дин. Град Ваљево Донатори Министарство за НИП	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
Водоснабдевање и П.П.В. у Каменици	Град Ваљево ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016.	17.000.000 дин. Буџет града ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства Фондови ЕУ	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
Водоснабдевање туристичког места Дивчибаре	Град Ваљево ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016.	250.000.000 дин Буџет града ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства Фондови ЕУ	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање
Реконструкција централног уређаја за пречишћавање отпадних вода „Горић“	Град Ваљево ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016.	400.000.000 дин Буџет града ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства Фондови ЕУ	Управљање отпадним водама Квалитет површинских вода Број изграђених објеката канализационе инфраструктуре/год
Завршетак радова на прикључењу канализационе цеви "Горић" на ППОВ "Горић"	Град Ваљево ЈКП "Водовод" Ваљево Министарства	2011.-2016.	100.000.000 дин. Буџет града ЈКП "Водовод" донације	Број домаћинстава прикључених на систем пречишћавања
Ревизија и комплетирање постојеће пројектне документације и завршетак изградње	Град Ваљево ЈКП "Водовод" Ваљево	2011.-2016.	100.000.000 дин Буџет града ЈКП "Водовод" Донације Министарства	Изграђена канализација Број домаћинстава прикључених на систем канализације

	канализације у МЗ Пети пук			Донације Фондови	
	Канализациони колектор Попаре	Град Ваљево ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства	2011.-2016.	ЈКП Водовод Ваљево Министарства Фондови ЕУ Донатори	Управљање отпадним водама Квалитет површинских вода Број изграђених објеката канализационе инфраструктуре/год
	Кишна, фекална и водоводна мрежа по траси канала ЈАЗ (санација Јаза – друга фаза)	Град Ваљево ЈКП „Водовод“ Ваљево Министарства ЈП „Србија воде“	2011.-2016.	47.000.000 дин ЈКП Водовод Ваљево ЈП „Србија воде“ Министарства Фондови ЕУ Донатори	Управљање отпадним водама Квалитет површинских вода Број изграђених објеката канализационе инфраструктуре/год
2.	Завршетак изградње регионалног водопривредног система и пратеће инфраструктуре	Цевовод за транспорт сирове воде од бране «Ровни» до ППВ «Пећина» у оквиру Регионалног водопривредног система «Ровни» прва фаза: изградња цевовода од бране «Ровни» до црпне станице «Пакље»	2011.-2016.	ЈП „Колубара“ Министарства Град Ваљево Донације Фондови ЕУ	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање Број предузећа којима се решава снабдевање
		Цевовод за транспорт сирове воде од бране «Ровни» до ППВ «Пећина» у оквиру Регионалног водопривредног система «Ровни» друга фаза: изградња цевовода од црпне станице «Пакље» до ППВ «Пећина»			ЈП „Колубара“ Министарства

Регионални водоводни систем за снабдевање водом од ППВ «Пећина» до резервоара «Гајина»	ЈП «Колубара» Министарства	2011.-2016.	ЈП „Колубара“ Министарства Град Ваљево Донације Фондови ЕУ	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање Број предузећа којима се решава снабдевање
Регионални водоводни систем за снабдевање водом од резервоара «Гајина» до потрошача	ЈП «Колубара» Министарства	2011.-2016.	ЈП „Колубара“ Министарства Град Ваљево Донације Фондови ЕУ	Број домаћинстава којима се решава водоснабдевање Број предузећа којима се решава снабдевање
Регионални водопривредни систем «Ровни» - Уређење подбранског подручја	ЈП «Колубара» Министарства	2011.-2016.	ЈП „Колубара“ Министарства Град Ваљево Донације Фондови ЕУ	Број м2 уређеног земљишта

Стратешки циљ 1.3.

Електроенергетска и енергетска инфраструктура је побољшана и развијена

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Реконструкција постојећих и изградња нових трафостаница, водова и далековода	Далековод 35кв и 10кв „Осеченица – Дивчибаре“	Електро-дистрибуција Ваљево Град Ваљево	2011-2012.	54.947.114 дин ЕПС Надлежна министарства	Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива Капацитет у трафостаницама ВН/СН
		Кабловски Вод 35кв „Дивчибаре“	Електро-дистрибуција Ваљево Град Ваљево	2011.-2012	10.300.000 дин ЕПС Надлежна министарства	Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива Капацитет у трафостаницама ВН/СН
		Далековод 35кв од ТС 110/35кв „Осечина“ до ТС 35/10кв“Каменица“	Електро-дистрибуција Ваљево Град Ваљево	2011-2012.	36.000.000 дин ЕПС Надлежна министарства	Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива Капацитет у трафостаницама ВН/СН
		ТС 35/10КВ “ДИВЦИ“ са уклапањем у 35кв Мрежу	Електро-дистрибуција Ваљево Град Ваљево	2011-2012.	52.625.000 дин ЕПС Надлежна министарства	Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива Капацитет у трафостаницама ВН/СН
		Кабловски Вод 35КВ за запајање ТС 35/10КВ“ВАЉЕВО 11“	Електро-дистрибуција Ваљево Град Ваљево	2011-2012.	10.312.500 дин ЕПС Надлежна министарства	Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива Капацитет у трафостаницама ВН/СН
		Изградња ТС 35 kV са објектом за смештај опреме на	Град Ваљево и Електро-дистрибуција		70.000.000 дин. ЕПС Надлежна	Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива

		Дивчибарама за одржавање електроенергетске мреже и објеката	Град Ваљево	2011-2012	министарства	Капацитет у трафостаницама ВН/СН
		Наставак топлификације Града Ваљева у 4 фазе	ЈКП Топлана Ваљево Министарства	2011-2016	1.094.000.000 дин. Град Ваљево Министарства ЕУ фондови Донације	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Изграђено мреже у односу на комплетну мрежу Број дана са лошим квалитетом ваздуха
2.	Проширење топоводне мреже и успостављање ефикасног система грејања	Уградња делитеља топлоте и термостатских вентила	ЈП „Топлана“ Министарства	2011-2015.	45.220.000 дин Град Ваљево, Министарство енергетике	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Број уграђених делитеља топлоте и термостатских вентила
		Уградња мерно-регулационе опреме и балансирање секундарне инсталације	ЈП „Топлана“ Министарства	2011-2015.	11.820.000 дин ЈП „Топлана“ Град Ваљево	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива
		Уградња Енергетски Ефикасних Пумпи	ЈП „Топлана“ Министарства	2011.-2015	3.840.000 дин ЈП Топлана Град Ваљево, Министарство енергетике	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Број уграђених енергетски ефикасних пумпи
		Изградња магистралног гасовода до Ваљева	Србија Министарство рударства и енергетике Министарство за инфраструктуру Град Ваљево	2012. и до завршетка	Министарство рударства и енергетике Србијагас	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Број дана са лошим квалитетом ваздуха Број изграђених ДГМ

3.	Развој гасоводне инфраструктуре	Изградња ГМРС и МРС на подручју града	Србијагас Град Ваљево Надлежна министарства	2016.	Министарство рударства и енергетике Србијагас Град Ваљево	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива
		Гасификација индустрије и широке потрошње на територији Града Ваљева	Град Ваљево Србијагас Министарство рударства и енергетике	2016. и до завршетка гасификације	Министарство рударства и енергетике Министарство за НИП Град Ваљево	Укупна потрошња енергије подељена по врстама горива Број дана са лошим квалитетом ваздуха Број изграђених ДГМ

Стратешки циљ 1.4.

Ваљево је просторно и функционално уређен град

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Потпуна планска документација за цело подручје града Ваљева	Доношење Просторног плана града Ваљева (ПП)	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу Ваљева», Стручне куће	2011-2012	2.500.000 дин. Градски буџет	Густина насељености Усвојен просторни план
		Доношење Генералног урбанистичког плана Ваљева (ГУП)	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам... », ИАУС Београд	2011-2012	3.000.000 дин. Градски буџет	Густина насељености Усвојен Генерални урбанистички план
		Доношење планова Генералне регулације (ПГР) за подручје ГУП-а Ваљева и то: «Центар», «Крушик», Привредна зона, «Белошевац», «Колубара», «Ново Насеље», «Градац», «Југ», «Запад», «Север», «Колубара-Белошевац»,	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам... », Стручне куће, Министарство животне средине и просторног планирања РС	2011-2012	61.000.000 дин. Градски буџет Министарство животне средине и просторног планирања	Густина насељености Број донетих урбанистичких планова
		Доношење измена и допуна постојећих ПГР и нових ПГР чија израда је предвиђена Просторним планом града Ваљева	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам... », Стручне куће, Министарство животне средине и просторног планирања РС	2011-2012	25.000.000 дин. Градски буџет Министарство животне средине и просторног планирања	Густина насељености Број донетих урбанистичких планова

		Доношење Плана детаљне регулације (ПДР) на основу ПГР-е као и ПДР-е за инфраструктурне коридоре	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...», Стручне куће, Министарство животне средине и просторног планирања РС	2011-2012	5.000.000 дин. Градски буџет, инвеститори	Густина насељености Број донетих планова Детаљне регулације
		Израда пројеката и активности у циљу спровођења планских докумената	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...», Стручне куће, Министарство животне средине и просторног планирања РС	2011. и континуирано	800.000 дин./год. Градски буџет Инвеститори	Број израђених пројеката Број реализованих планских докумената
		План генералне регулације за инфраструктурни коридор од бране „Ровни“ до резервоара „Гајина“	Град Ваљево ЈП „Колубара-Ровни“ Надлежна министарства	2011.-2012.	9.500.000 дин. Град Ваљево ЈП Колубара-Ровни Министарство за НИП	Број донетих урбанистичких планова
2.	Унапређење система управљања просторним развојем територије града	Набавка опреме и унапређење ГИС-а	Град Ваљево, Јавна предузећа, надлежна Министарства	2011-2012	5.000.000 дин. Градски буџет Надлежна министарства	% Напуштеног и загађеног земљишта Функционалан ГИС
		Формирати информациони систем јавног стамбеног фонда града	ЈП ОСА Министарства	2010-2011	Градски буџет Министарства Фондови Програми	Формиран информациони систем
3.	Уређење и комунално опремање свих насеља и развој комуналне опреме на подручју града Ваљева	Израда Студије, пројеката и изградња система одводњавања површинских вода у оквиру ГУП-а и око значајнијих водотокова у оквиру ПП-а	Град Ваљево	2011. и до завршетка	160.000.000 дин. Градски буџет Надлежна министарства	Број израђених студија и пројеката Квалитет површинских вода

Активности на планирању реконструкције насеља „Обрена Николића“	ЈП ОСА Дирекција за урбанизам... Град Ваљево	2010-2012	Градски буџет Министарства Фондови	Урађена планска и пројектна документација
Измештање војних комплекса (Боричевац, Белошевац, и др.) из изграђених подручја	Град Ваљево Министарства	2012. и до завршетка	Градски буџет Министарство одбране Фондови Донације	Војни комплекси су измештени Број слободних ха земљишта
Изградња тротоара и бициклистичких стаза уз регионални правац до Спортског центра Петница	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2012.-2015.	10.000.000 дин. Градски буџет Министарства Фондови Донације	Дужина тротоара Дужина бициклистичких стаза
Изградња мобилијара и јавних тоалета у централној градској зони	Град Ваљево ЈП „ВИДРАК“ ЈП «Дирекција за урбанизам... »,	2011.-2016	Градски буџет ЈП „Видрак“ ЈП «Дирекција за урбанизам... », Надлежна министарства Фондови ЕУ	Изграђени мобилијари и јавни тоалет
Изградња мини пијаци у МЗ «Ново Насеље»	ЈП «Полет» Ваљево	2011.-2012	ЈП «Полет» Ваљево Град Ваљево	Број нових корисника пијачних услуга Квалитет ваздуха
Наткривање пијачног платоа између објеката број 5 и 8 на Градској пијаци у Ваљеву	ЈП «Полет» Ваљево	2011.-2012	ЈП «Полет» Ваљево	Квалитет пружених услуга Квалитет ваздуха
Наткривање тераса која повезује објекте бр.4,5 и 8 на Градској пијаци у Ваљеву	ЈП «Полет» Ваљево	2011.-2012	ЈП «Полет» Ваљево	Квалитет пружених услуга Квалитет ваздуха

4.	Заштита и рационално коришћење пољопривредног, шумског и водног земљишта	Изградња пословног објекта бр.7 на Градској пијаци у Ваљеву	ЈП «Полет» Ваљево	2011.	ЈП «Полет» Ваљево	Број нових корисника Квалитет ваздуха
		Наткривање пијачног платоа између објеката бр. 6, 7 и 8 на Градској пијаци у Ваљеву	ЈП «Полет» Ваљево	2011.	ЈП «Полет» Ваљево	Квалитет пружених услуга Квалитет ваздуха
		Откуп и уређење нових парцела за проширење Новог градског гробља	Град Ваљево ЈКП Видрак Ветеринарска служба	2011. континуирано	ЈКП Видрак Ваљево Град Ваљево	Проширени капацитети
		Регулација Безименог потока и реке Бела Каменица - Дивчибаре	Град Ваљево Министарства ЈП „Србија воде“	2012. и до завршетка	Град Ваљево Министарство за пољопривреду и водопривреду Министарство за инфраструктуру	Дужина регулисаних токова Квалитет површинских вода Површине плавног земљишта, ха
		Регулација реке Колубаре у Ваљеву	Град Ваљево Министарства ЈП „Србија воде“	2011.-2014	Град Ваљево Министарство за пољопривреду и водопривреду Министарство за инфраструктуру	Дужина регулисаног тока реке Колубаре Квалитет површинских вода Површине плавног земљишта, ха
		Израда пројектне документације за регулацију реке Љубостиње и регулација корита од улице Војводе Мишића до извора	ЈП Србија воде Град Ваљево ЈП „Србија воде“	2011.-2014	ЈП Србија воде Град Ваљево Надлежна министарства	Израђена пројектна документација Дужина регулисаног тока реке Љубостиње

Стратешки циљ 1.5.

Развој и побољшање телекомуникација, поштанског саобраћаја и информационих технологија

1.	Равномернија покривеност свих делова територије града телекомуникационом мрежом	Проширење телекомуникационих капацитета на подручју Града	Телеком Србија Други оператери	2011. континуирано	Телеком Србија и други оператери	Проширени телекомуникациони капацитети
		Изградња нових оптичких каблова, комуникационих система и месних мрежа на територији Града	Телеком Србија	2011. и до завршетка	Телеком Србија	Изграђени оптички кабови, комуникациони системи и месне мреже
2.	Проширење капацитета ПТТ мреже	Проширивање постојећих ПТТ објеката и изградња нових на територији Града Ваљева	ПТТ Србија	2012. континуирано	ПТТ Србија	Изграђени ПТТ објекти
3.	Повећање доступности Интернета	Ширење и унапређење широкопојасног Интернета на подручју урбане градске зоне	Јавно-приватно партнерство	2011. континуирано	Јавно-приватно партнерство	Број провајдера, број корисника
		Ширење широкопојасног Интернета у руралном подручју	Јавно-приватно партнерство	2011. континуирано	Јавно-приватно партнерство	Број провајдера, број корисника

6.1.2. Економски развој

ПРИОРИТЕТ

Економски развој – развој локалне привреде, пољопривреде и туризма

ВИЗИЈА

Ваљево је важан и динамичан индустријски, пољопривредни и туристички центар овог дела Србије.

Место подршке постојећој привреди, предузетништву и започињању нових послова, привлачан за инвеститоре.

Пољопривреда је одрживи и профитабилни део привреде.

Туризам је значајна грана ваљевске привреде, а Ваљево препознатљива туристичка дестинација која привлачи посетиоце из земље и света.

Стратешки циљ 1.2.1.

Јачање и одрживост локалне привреде

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Обучена и конкурентна радна снага	Анализа постојеће привреде, анкетање постојећих предузећа ради сагледавања капацитета и могућности за побољшање	Одсек за локални развој и привреду Национална служба за запошљавање - филијала Ваљево Регионална привредна комора Ваљево Постојећа предузећа	2011. – 2012.	Градски буџет	Површина пословног простора на 1000 становника изграђена претходне године Број регистрованих привредних субјеката на 1000 становника Нето број нових предузећа на 1000 предузећа Резултати анализе сагледавања потенцијала постојећих предузећа
		Анализа стања на тржишту рада и потреба за радном снагом	Одсек за локални развој и привреду Национална служба за запошљавање - филијала Ваљево	2011. – 2012.	Градски буџет Привредници Града Ваљева Предприступни фондови Пројекти	Локацијски коефицијент запошљавања Стопа запослености
		Оснивање и рад тренинг центра	Одсек за локални развој и привреду Национална служба за запошљавање - филијала Ваљево	2011.-2012	Национална служба за запошљавање Градски буџет Привредници града Ваљева	Локацијски коефицијент запошљавања Основан тренинг центар Удео становника са завршеном средњом, вишом

			Стална конференција градова и општина МЕГА		Предприступни фондови Пројекти	и високом школом
	Едукације незапослених лица	Национална служба за запошљавање - филијала Ваљево Одсек за локални развој и привреду ВИПОС		2011.	Градски буџет Национална служба за запошљавање Конкурси	Локацијски коефицијент запошљавања Стопа запослености Број едукованих незапослених лица Број запослених по завршетку обуке
	Едукације менаџера	Национална служба за запошљавање - филијала Ваљево Одсек за локални развој и привреду Економски Факултет		2012.	Градски буџет Национална служба за запошљавање предприступни Фондови Привредници Града Ваљева	Број едукованих менаџера Да ли је повећана успешност предузећа користећи услуге едукованих менаџера
	Програми едукације за МСП	Одсек за локални развој и привреду ВИПОС Регионална привредна комора		2011.	Национална служба за запошљавање Градски буџет Конкурси	Број едукованих МСП Структура националног дохотка по делатностима
2.	Стварање повољних услова за инвестирање и могућности за ширење постојећих бизниса	Изградња и уређење индустријске зоне града	Град Ваљево ЈП «Дирекција за урбанизам... », Одсек за локални развој и привреду	2010.-2011.	200.000.000 дин Градски буџет	Обим унутрашњих страних инвестиција по глави становника Коефицијент запослености
		Израда промо материјала Одсека за локални развој и привреду	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду	2011. континуирано	Градски буџет	Обим унутрашњих страних инвестиција по глави становника Количина и квалитет промотивног материјала,

						Број учешћа на сајмовима
		Подстицање активности за привлачење СДИ за улагања у локалне индустријске капацитете и мали бизнис	Град Ваљево Инвеститори Регионална привредна комора	2011. континуирано	Градски буџет	Укупан број и вредност СДИ на год. нивоу Нето број нових предузећа на 1000 предузећа Локацијски коефицијент запошљавања
		Подршка повезивању и стварању кластера малих и средњих предузећа	Град Ваљево Регионална привредна комора Одсек за локални развој и привреду	2011.	Градски буџет Фондови ЕУ	Број основаних кластера у текућој години
		Подстицање промоције предузетничке културе	Град Ваљево Привредни Савет Одсек за локални развој и привреду	2011.	Градски буџет	Број кампања и прилога у медијима
		Стварање услова за организацију сајма привреде града и округа	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду Привредни Савет	2011.-2012.	Градски буџет Конкурс Министарства Привредници града Ваљева	Организован сајам Обим унутрашњих страних инвестиција по глави становника Коефицијент запослености

		Оснивање Бизнис инкубатора (Виртуелног)	Град Ваљево Привредни савет ВИПОС Одсек за локални развој и привреду	2011.-2012	Градски буџет Министарства Фондови	Број регистрованих привредних субјеката на 1000 становника Нето број нових предузећа на 1000 предузећа Број предузећа у инкубатору(годишње)
3.	Ефикасна градска управа	One - stop shop шалтер	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду	2011.-2012	3.000.000 дин Градски буџет Конкурси	Број корисника услуга Број решених предмета
		Додатно Образовање запослених у Градској Управи	Град Ваљево ВИПОС Одсек за локални развој и привреду	2012	2.000.000 дин. Градски буџет Конкурси	Број учесника на стручним усавршавањима, (годишње) Задовољство грађана услугама ЈС (анонимне анкете грађана)
		Локалне олакшице за постојећа и нова МСП и инвеститоре	Град Ваљево Одељење за финансије Привредници града Ваљева Одсек за локални развој и привреду	2010.-2011.	Градски буџет	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Нето број нових предузећа на 1000 предузећа Фискални капацитет општине – Остварење изворних прихода (фискалних облика) по глави становника
		Субвенционисање постојеће привреде кроз програме запошљавања	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду Национална служба за запошљавање - филијала	2011.-2015	10.000.000 дин./год. 100% градски буџет	Коефицијент запослености Број новостворених радних места кроз наведене програме запошљавања

Ваљево

4.	Подршка постојећој привреди и оснивање нових предузећа	Активирање и јачање удружења приватних предузетника Града Ваљево	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду Регионална привредна комора	2011.	1.000.000 дин Градски буџет Конкурси Министарства Фондови	Број удружења приватних предузетника Коефицијент запослености
		Организовани наступи на сајмовима привреде у земљи и иностранству	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду Регионална привредна комора Привредници Града Ваљева	2011.-2016.	2.000.000 дин/год. Градски буџет Конкурс Привредници града Ваљева	Број наступа на сајмовима
		Оснивање бизнис иновативног центра	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду Регионална привредна комора Привредници Града Ваљева	2013.	Градски буџет Фондови	Основао бизнис иновативни центар
		Проширење БИД зоне на Тешњар	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду Привредници Града Ваљева	2011.	12.000.000 дин Градски буџет Конкурси Министарства	Проширена БИД зона Коефицијент запослености

Оснивање градског фонда за подстицај привреди	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду Привредници Града Ваљева	2012.-2016	10.000.000 дин./год. Градски буџет	Основа фонд
Помоћ постојећим предузећима у решавању комуналних и инфраструктурних проблема	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду Привредници Града Ваљева	2011.	Градски буџет	Број новостворених радних места кроз помоћ постојећој привреди
Упознавање заинтересованих локалних предузећа са локалним и регионалним пројектима које финансира и реализује град Ваљево	Град Ваљево Одсек за локални развој и привреду Привредници Града Ваљева	2011.	Градски буџет	Број одржаних састанака Обим унутрашњих страних инвестиција по глави становника

Стратешки циљ 1.2.

Побољшање руралног развоја базираног на заштити и коришћењу пољопривредног земљишта, шума, шумског земљишта и ловишта

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Одрживо коришћење и заштита пољопривредног земљишта	Поправљање агрохемијских особина обрадивих земљишта – Фосфоризација земљишта	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Пољопривредна стручна служба	2011. – континуирана активност	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Град Ваљево (финансирање од промене намене земљишта из пољопривредног у грађевинско)	Површина земљишта побољшаног квалитета
		Поправљање агрохемијских особина обрадивих земљишта - Калцификација земљишта	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Пољопривредна стручна служба	2012. – континуирана активност	Град Ваљево Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	Површина земљишта побољшаног квалитета
		Заштита земљишта од загађења (хемијски, чврсти, течни и аеро отпад)	Пољопривредна стручна служба Завод за јавно здравље	2012.- континуирана активност	Град Ваљево Министарство екологије и просторног планирања Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	Број извршених анализа Напуштено и загађено земљиште(индикатор бр.5)

	<p>Затрављавање субмаргиналних ораница, посебно на нагибима изнад 18⁰ и на другим еродибилним локацијама</p>	<p>Пољопривредна стручна служба</p> <p>Дирекција за пољопривреду и робне резерве</p>	<p>2013. - континуирана активност</p>	<p>Град Ваљево</p> <p>Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде</p> <p>Министарство екологије и просторног планирања</p>	<p>Пољопривредна површина према начину коришћења (индикатор бр.33)</p> <p>Површина затрављених ораница</p>
	<p>Сарадња, активности и међусобно усаглашење планова деловања и са суседним општинама у вези амброзије и мерама за њено сузбијање и искорењавање</p>	<p>Дирекција за пољопривреду и робне резерве</p> <p>Пољопривредна стручна служба НВО</p> <p>Завод за јавно здравље Дом здравља</p> <p>Пољопривредна школа Министарство здравља</p> <p>Полицијска управа</p>	<p>2011.</p>	<p>Град Ваљево</p> <p>Министарство Здравља – по конкурс Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде</p> <p>Министарство екологије и просторног планирања Фондови</p>	<p>Успостављена сарадња са суседним општинама</p> <p>Усаглашени планови деловања у вези амброзије</p>
	<p>Територијални информациони систем (ТИС) за управљање у квалитету и заштити пољопривредног земљишта</p>	<p>Град Ваљево</p> <p>Пољопривредна стручна служба</p> <p>Дирекција за пољопривреду и робне резерве</p> <p>Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу</p> <p>НВО</p>	<p>2014.</p>	<p>Град Ваљево</p> <p>Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде</p> <p>Конкурси</p>	<p>Успостављен територијални информациони систем</p>

ТИС за рано упозоравање у промени структуре земљишта	Град Ваљево Пољопривредна стручна служба Дирекција за пољопривреду и робне резерве Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу НВО	2014.	Град Ваљево Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Конкурси	Успостављен територијални информациони систем
ТИС за праћење клизишта и подземних вода	Град Ваљево Пољопривредна стручна служба Дирекција за пољопривреду и робне резерве Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу НВО	2014.	Град Ваљево Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Конкурси	Успостављен територијални информациони систем
Подизање нових и обнова дела амортизованих воћних засада, који су по сортименту усклађени с трендовима тражње на домаћем и светском тржишту	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Пољопривредна стручна служба	2011.	Град Ваљево	Површине под воћним засадима Укупан принос шљива, тона (индикатор бр.37)
Израда и спровођење посебних програма обнове пашњачког сточарења и успостављања биолошког система овчарске производње, првенствено у функцији очувања и проградације	Дирекција за робне резерве и пољопривреду Пољопривредна стручна служба	2012.	Град Ваљево Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Фондови	Урађен и спроведен програм Број стоке (индикатор бр.36)

		природних травњака у брдско планинским пределима				
2.	Подела пољопривредног земљишта према квалитету – агро-рејонизација	Израда карте бонитета земљишта за равничарско- долињски рејон од I до III бонитетне класе и примена правила изградње и уређења простора	Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу Пољопривредна стручна служба Дирекција за пољопривреду и робне резерве	2012.	Град Ваљево Министарство екологије и просторног планирања Фондови	Израђена карта бонитета
		Заштита земљишта од ерозије на територији Града	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу	2012.	Град Ваљево Локално становништво Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	Површине ерозивног земљишта Санирана земљишта од ерозије Спроведени програми заштите од ерозивног земљишта
		Заштита земљишта од поплава, бујичних и нерегулисаних токова на територији Града	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу Месне Заједнице Јавно предузеће Србија воде	2010. континуирана активност	Град Ваљево Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Министарство екологије и просторног планирања Фондови Конкурси	Површине земљишта које су изложене плављењима Спроведене мере на заштити од поплава
	Тржишна оријентација пољопривредних произвођача ради	Едукација пољопривредника и упознавање са искуствима ЕУ	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Пољопривредна	2011. континуирано	Град Ваљево Конкурси Министарство пољопривреде, шумарства	Број организованих семинара Број кампања и прилога у

3.	повећања конкурентности пољопривредних производа		стручна служба Привредна комора Ваљево		ва и водопривреде	медијима
		Укрупњавање и техничко – технолошка модернизација породичних газдинстава	Пољопривредна стручна служба Град Ваљево Дирекција за пољопривреду и робне резерве	2013.	Град Ваљево Министарство економије и регионалног развоја Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Фондови	Пољопривредна површина према начину коришћења (Индикатор бр. 33.) Број домаћинстава у програму укрупњавања и модернизације
		Успостављање система контроле квалитета у свим фазама производње, прераде и промета пољопривредно-прехранбених производа у складу са нормативима и критеријумима који се примењују у ЕУ	Пољопривредна стручна служба Завод за Јавно Здравље Дирекција за пољопривреду и робне резерве Привредна комора Ваљево Министарство здравља Привредни субјекти (кланице, млекарне, трговински ланци) Пољопривредни факултет	2013.	Конкурси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Фондови и програми ЕУ	Број добијених сертификата о контроли квалитета
		Подстицање производње и сакупљања лековитог биља на подручју Ваљево и производња контејнерских садница лековитог биља	Институт Јосиф Панчић Пољопривредна стручна служба Малина-импекс д.о.о. Ваљево Пољопривредни факултет Фармацеутски факултет	2012.-2014.	Град Ваљево Малина-импекс д.о.о. Ваљево Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Конкурси	Површине које су засејане под лековитим биљем

		Финансирање набавке опреме за израду пластеника и полица неопходних у производњи печурка	Пољопривредна стручна служба Фармацеутски факултет Фармацеутске фабрике за производњу лекова	2013.	Град Ваљево Екорурал доо Конкурси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Фондови	Број финансираних пластеника и опреме у производњи печурке шитакe
		Производња конзумне рибе на рибњаку	Пољопривредни факултет Пољопривредна стручна служба Регистрована пољопривредна газдинства	2014.	Конкурси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Регистрована пољопривредна газдинства Фондови	Повећан број конзумне рибе
		Повећање производње и пласмана меда и производња контејнерских садница медоносних врста	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Пољопривредна стручна служба Привредна комора Ваљево	2011.-2013.	Конкурси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Фондови и програми ЕУ	Повећан број пчелињих друштава Сертификована производња меда
4.	Реорганизација задругарства због бољег позиционирања произвођача на тржишту	Формирање центра за развој органске пољопривреде у Ваљевоу	Пољопривредна школа Пољопривредни факултет Пољопривредна стручна служба Дирекција за пољопривреду и робне резерве	2012.-2013.	Град Ваљево Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Фондови	Формиран научно истраживачки центар
		Оснивање фонда за подршку пољопривреде	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Пољопривредна стручна служба Привредна комора Ваљево	2012.-2013.	Град Ваљево	Основао фонд за пољопривреду

		Пројекат умрежавања месних канцеларија	Град Ваљево Пољопривредна стручна служба	2012. -2013.	Град Ваљево Министарство пољопривреде,шумарства и водопривреде Министарство локалне самоуправе и државне управе	Завршен пројекат умрежавања месних канцеларија
		Израда стратегије пољопривреде Града Ваљева	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Пољопривредна стручна служба	2011.	Град Ваљево Конкурси	Завршена и усвојена стратегија Имплементација донешене стратегије
		Подршка повезивању и стварању кластера произвођача са циљем ефикаснијег пласмана производа	Привредна комора Ваљево Дирекција за пољопривреду и робне резерве Регистровани пољопривредни произвођачи	2011.	Град Ваљево Министарство пољопривреде,шумарства и водопривреде Конкурси	Број кластера Повећан пласман производа
		Едукација за менаџмент задруге	НВО Школе Дирекција за пољопривреду и робне резерве	2012.	Град Ваљево Конкурси	Број организованих семинара
	Повећање ефикасности производње, прераде и	Пројекат изградње јавног складишта	Дирекција за урбанизам и изградњу града Ваљева Дирекција за робне резерве и пољопривреду	2013.	Град Ваљево Фондови Конкурси	Израђено јавно складиште

5.	складиштења пољопривредних производа усклађених са стандардима	Изградња мини хладњача за воће	Привредна комора Пољопривредна стручна служба	2013.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Конкурси Град Ваљево	Број изграђених мини хладњача
		Подршка и промоција осигурању производње	Дирекција за робне резерве и пољопривре Пољопривредна стручна служба Осигуравајуће куће	2011.	Град Ваљево Конкурси	Број осигураних газдинстава Број кампања и прилога у медијима
		Добијање ознаке географског порекла и робне марке за ваљевску малину	Пољопривредна стручна служба Привредна комора Пољопривредни факултет	2012.	Град Ваљево Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Конкурси	Добијена ознака географског порекла и робна марка за малину
		Добијање ознаке географског порекла и робне марке за ваљевску шљиву	Пољопривредна стручна служба Привредна комора Пољопривредни факултет	2012.	Град Ваљево Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Конкурси	Добијена ознака географског порекла и робна марка за шљиву
		Мере безбедности и последице приликом употребе пољопривредне	Пољопривредна стручна служба Институт за ратарство и повртарство Нови	2011.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Град Ваљево	Смањен број повреда у руковању са пољопривредним

	механизације	Сад Дирекција за пољопривреду и робне резерве		Конкурси	машинама Број кампања и прилога у медијима Број одржаних семинара
	Оживљавање и реконструкција товилишта за јунад	Пољопривредна стручна служба Дирекција за пољопривреду и робне резерве	2012.	Град Ваљево Пољопривредна удружења Конкурси и програми	Број објеката за тов јунади Број стоке (Индикатор бр. 36.) Извоз јунећег меса
	Изградња просторно изолованог објекта типа "мрежаник" за пропагацију невирусног- сертификованог садног материјала воћака	Дирекција за пољопривреду и робне резерве Пољопривредна стручна служба Крушик - ИРЦ	2013.	Министарство пољопривреде, шумарст ва и водопривреде Крушик - ИРЦ Фондови	Изграђен објекат за пропагацију невирусног- сертификованог садног материјала воћака Површине под воћњаком
	Изградња мини фарми за узгој домаћих животиња	Пољопривредна стручна служба Пољопривредни факултет	2013.	Министарство пољопривреде, шумарст ва и водопривреде Конкурси Фондови	Број стоке (Индикатор бр. 36.) Број изграђених мини фарми
	Изградња мини капацитета за прераду млека и меса на газдинствима	Пољопривредна стручна служба Пољопривредни факултет	2013.	Министарство пољопривреде, шумарст ва и водопривреде Конкурси Фондови	Број мини објеката капацитета за прераду млека и меса на газдинствима
	Фабрика за производњу и дехидрираних	Дирекција за пољопривреду и робне	2013.	Конкурси Фондови	Урађена фабрика

		сврзнутих јаја са фармама кока носилга	резерве Екорурал доо Привредна комора		Град Ваљево	
6.	Увођење сертифициване органске производње	Финансирање сертификације парцела за органску пољопривреду	Пољопривредни факултет Пољопривредна стручна служба Дирекција за пољопривреду и робне резерве	2012.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Конкурси Град Ваљево	Број сертифициваних парцела
		Опремање мини кланице и сушаре за прераду органског свињског меса	Дирекција за робне резерве и пољопривреду Екорурал доо Пољопривредна стручна служба	2012.-2013.	Град Ваљево Конкурси Екорурал доо	Број кланица и сушара за прераду органског меса
		Органска производња воћа и других биљних производа	Дирекција за робне резерве и пољопривреду Пољопривредна стручна служба Пољопривредни факултет	2011.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Град Ваљево Конкурси	Повећање површине земљишта под воћњацима и биљним културама у органској производњи
		Органска производња у гајењу стоке	Дирекција за робне резерве и пољопривреду Пољопривредна стручна служба Пољопривредни факултет	2011.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Град Ваљево Конкурси	Повећање броја грла стоке гајене у органској производњи
7.	Смањити миграцију младих путем унапређења квалитета живота и развоја алтернативних видова руралне економије и	Активности на подстицању сеоских домаћинстава да се баве руралним туризмом	Туристичка организација Град Ваљево	2011. континуирана активност	Министарство економије и регионалног развоја Град Ваљево Конкурси	Села инфраструктурно уређена Смањен одлив становника са села Побољшан квалитет живота на селу

8.	руралног туризма	Адаптација и реконструкција сеоских културних домова (интернет сала)	Дирекција за урбанизам и изградњу града Ваљево Град Ваљево	2012.-2016.	Град Ваљево Конкурси Фондови	Број адаптираних Сеоских домова
		Пројекат коришћења шума и шумскопривредног простора	Дирекција за робне резерве и пољопривреду ЈП Србија шуме	2011.	Министарство пољопривреде,шумарства и водопривреде Град Ваљево Фондови	Површине које налазе под шумама Искоришћеност шумско привредног простора
		Увећање обраслости и примена интезивних мера неге у шумама	Дирекција за робне резерве и пољопривреду ЈП Србија шуме	2011.	Министарство пољопривреде,шумарства и водопривреде Град Ваљево Фондови	Површине које налазе под шумама % обраслости и % интезивних мера неге у шумама
		ТИС за праћење промена шумског земљишта	Град Ваљево Пољопривредна стручна служба Дирекција за робне резерве и пољопривреду НВО	2012.-2013.	Град Ваљево Министарство пољопривреде,шумарства и водопривреде Конкурси	Успостављен територијални информациони систем
		Превођење неуредних у пребирне шуме	Дирекција за робне резерве и пољопривреду ЈП Србија шуме	2012.	Министарство пољопривреде,шумарства и водопривреде Град Ваљево Фондови	Површине преведених неуредних у пребирне шуме
		Пошумљавање у оквиру биолошких антиерозивних радова	Дирекција за робне резерве и пољопривреду ЈП Србија шуме	2011. континуирано	Министарство пољопривреде,шумарства и водопривреде Град Ваљево Фондови	Површине ерозивног земљишта % пошумљавања
		Пошумљавање земљишта слабијег производног потенцијала према динамици утврђеној посебним основама	Дирекција за робне резерве и пољопривреду ЈП Србија шуме	2011.континуирано	Министарство пољопривреде,шумарства и водопривреде Град Ваљево Фондови	% пошумљавања

9.		гаждовања шумама					
		Резервисање компезационих површина шума и шумског земљишта за развој туристичко – рекреативне инфраструктуре у односу на површине за друге потребе	Дирекција за робне резерве и пољопривреду ЈП Србија шуме	2012.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Град Ваљево Фондови	Површине које налазе под шумама Број туристичких дестинација	
		Повећање склопљености, обраслости уз повољније учешће аутохтоних, одабраних врста, а тиме и повећање биолошке стабилности	Дирекција за робне резерве и пољопривреду ЈП Србија шуме	2011.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Град Ваљево Фондови	% склопљености, обраслости уз повољније учешће аутохтоних, одабраних врста	
	Повећање бројности, побољшање структуре, квалитета и заштита ситне и крупне дивљачи као и развој комерцијалних ловишта	Редукција одстрела у односу на прираст и бројност фонда на годишњем и периодичном нивоу	Ловачка удружења ЈП Србија шуме Град Ваљево	2011. континуирано	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Град Ваљево Конкурси	Укупан број дивљачи	
		Плански узгој племените крупне и ситне дивљачи	Ловачка удружења ЈП Србија шуме Град Ваљево	2011. континуирано	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Град Ваљево Конкурси	Број дивљачи Испуњење плана узгоја крупне и ситне дивљачи	
		Картирање биотопа ретких и угрожених врста дивљачи до 2014. године	Ловачка удружења ЈП Србија шуме Град Ваљево	2011 – 2014.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Град Ваљево Конкурси	Урађена карта биотопа ретких и угрожених врста дивљачи	
		Развој комерцијалног ловишта Маглеш	Ловачка удружења ЈП Србија шуме	2012.-2015.	Министарство пољопривреде,	Ловни туризам	

Град Ваљево

шумарства и
водопривреде
Град Ваљево
Конкурси

Комерцијално ловиште

Стратешки циљ 1.3.

Побољшање услова за развој и унапређење туризма

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1	Институционална подршка развоју туризма	Креирање градског фонда за подстицај развоју туризма	Град Ваљево Туристичка удружења Туристички посленици Заинтересована правна и физичка лица	2012.-2013	Град Ваљево Министарство економије и регионалног развоја ЕУ фондови Донатори	Основао градски фонд за развој туризма
		Израда Стратегије развоја туризма града Ваљева	Град Ваљево Пословни факултет Ваљево Економски факултет Београд Министарство економије и регионалног развоја	2011.-2012.	Град Ваљево Пословни факултет Ваљево Министарство економије и регионалног развоја ЕУ фондови Донатори	Израђена стратегија развоја туризма
		Израда базе података свих туристичких ресурса, капацитета и потенцијала	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Удружење Ваљево за вас Туристичке агенције Туристичка удружења Туристички посленици Заинтересована правна и физичка лица	2011.	Град Ваљево Министарство економије и регионалног развоја ЕУ фондови Донатори	Израђена база података
		Доношење одговарајућих регулационих планова појединих туристичких дестинација или туристички атрактивних простора: Градац, Петница, Ваљевске	Град Ваљево Дирекција за урбанизам, грађ. земљиште, путеве и изградњу Ваљева Министарства	2011. и до доношења планова	Град Ваљево Министарства ЕУ фондови Донатори	Донети регулациони планови

планине - Повлен, Рејон акумулације Ровни, Бранковина...				
Припрема одговарајућих студија изводљивости за све кључне туристичке дестинације	Град Ваљево Висошколске установе Министарства	2011-2016	Град Ваљево Министарства ЕУ фондови Донатори	Број израђених студија за поједине туристичке дестинације
Припрема секторских програма за развој и промоцију појединих видова туризма (авантуристичког, верског, спортско-рекреативног, културног, сеоског, ловног, здравственог, спелеолошког, астрономског...)	Град Ваљево Висошколске установе Министарства	2011.-2016	Град Ваљево Министарства ЕУ фондови Донатори	Број израђених секторских програма
Формулисање програма подршке постојећим предузећима и туристичким предузетницима да ускладе своју понуду са потребама и повећају попуњеност капацитета	Град Ваљево Министарства	2011-2016	Град Ваљево Министарство економије и регионалног развоја	Донет програм подстицаја подршке туризму

		Формулисање програма подстицаја и субвенција за инвеститоре у туризму (ослобађање од плаћање комуналних дажбина, олакшице у зависности од броја нових радних места...)	Град Ваљево Министарства	2011.	Град Ваљево Министарство економије и регионалног развоја	Донет програм подстицаја за инвеститоре у туризму
		Подршка представљању туристичке понуде Града на домаћим и међународним сајмовима и манифестацијама	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка и културна удружења Туристичке агенције	2011. континуирана активност	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Министарства	
2	Формирање обједињене и разнорсне туристичке понуде на нивоу града и региона	Унапређење постојећих и организовање нових манифестација које ће побољшати понуду и посећеност	Град Ваљево, Ваљево турист, Туристичка и друга удружења Спортска друштва, Греенбике, Спонзори	2011. континуирана активност	Град Ваљево Министарства Јавно приватно партнерство Сви заинтересовани	Број нових посетилаца Коефицијент запослености ЕМДИ индекс
		Формирање нових туристичких аранжмана	ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Туристичке агенције Хотелијери, угоститељи, туристички предузетници... ТОС	2011. континуирана активност	ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Туристичке агенције Хотелијери, угоститељи, туристички предузетници... Министарство економије и регионалног развоја ТОС	Број нових туристичких аранжмана
		Обликовање специјализованих производа, активности и искустава за туристе	ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Туристичке агенције Хотелијери, угоститељи,	2011. континуирана активност	ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Туристичке агенције Хотелијери, угоститељи, туристички	Фискални капацитет општине Број нових туриста

			туристички предузетници... ТОС		предузетници... Министарство економије и регионалног развоја ТОС	
		Подстицање пласмана органске, здраве хране кроз туристичку понуду	Град Ваљево Туристичка и друга удружења Министарства	2011 - континуирано	Град Ваљево Туристичка и друга удружења Министарства Фондови ЕУ Пројекти	Фискални капацитет општине
		Заједнички наступ на сајмовима свих туристичких субјеката	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Туристичке агенције Туристички предузетници, хотелијери и угоститељи	2011. континуирано	Остали извори финансирања: Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства и фондови Пројекти ТОС Коморе и регионалне развојне агенције Партиципација учесника	Просечна бруто зарада Број заједничких наступа/година
		Заједнички сајт свих субјеката у туризму	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Туристичке агенције Туристички предузетници, хотелијери и угоститељи	2011.-2012 година	Јавно приватно партнерство	Фискални капацитет општине Формиран веб сајт
		Подстицање удруживања и организовања кроз туристичке кластере	Град Ваљево Заинтересована правна и физичка лица	2011. континуирано	Народни Музеј Културни Центар, Ваљево-турист, Удружење домаћина Ваљево, Туристичке агенције	Кластер је проширен

					Локална Самоуправа	
		Формирање туристичког кластера „Дивчибаре“	Град Ваљево Општине које гравитирају Дивчибарама Заинтересована правна и физичка лица	2011.-2012	Град Ваљево Заинтересоване општине Туристичка удружења, предузетници, Надлежна Министарства Фондови ЕУ Пројекти	Формиран кластер
		Формирање кластера Ваљевско-подрињске планине и активности на интегралном развоју ваљевских планина	Град Ваљево и општине на којима се простиру ваљевске планине Истраживачко развојни центар Футура Лутра група Надлежна министарства	2012.-2013	Град Ваљево и општине на којима се простиру ваљевске планине Лутра група Надлежна министарства Пројекти Фондови ЕУ	Формиран кластер
		Учешће на регионалним туристичким пројектима	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Туристичке агенције Надлежна министарства	2011 - 2016.	Град Ваљево Претприступна средства ЕУ Надлежна министарства и фондови Пројекти ТОС	Степен развијености општине – ЕМДИ индекс Просечна бруто зарада Број заједничких, регионалних пројеката
3	Едукација кадрова у туризму	Обука локалних туристичких водича	Пословни факултет Ваљево	2010 – 2016 Напомена: пројектне активности реализоваће се на годишњем нивоу)	Буџет на годишњем нивоу: 14.400 € (2 x 7.200 €) Извори финансирања: Пословни факултет Ваљево Град Ваљево	Већа стопа раста туристичке привреде Града Ваљева. Садржајнија и квалитетнија туристичка понуда Града Ваљева. 1. 30 полазника са добијеним сертификатом за локалне туристичке

						<p>2. Обука за разумевање и презентацију културних добара на подручју Града Ваљева</p> <p>Вeћа стопа раста туристичке привреде Града Ваљева.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегија развоја еколошки одрживог туризма за Град Ваљево 2. Обука за примену савремених метода менаџмента у туризму 3. Обука за носиоце развоја сеоског туризма 4. Конференција о примени концепта еколошки одрживог туризма у Србији која ће се одржати у Ваљевоу 5. Град Ваљево – огледни центар за развој еколошки одрживог туризма у Републици Србији
		<p>Центар за развој еколошки одрживог туризма – обуке за туристичке предузетнике</p>	<p>Пословни факултет Ваљево / Универзитет Сингидунум (Београд)</p>	<p>2010 – 2016 (Напомена: пројектне активности реализоваће се на годишњем нивоу)</p>	<p>Буџет на годишњем нивоу: 15.400 € (2 x 7.200 € + 1.000 €) Извори финансирања: Пословни факултет Ваљево Град Ваљево</p>	
		<p>Едукација запослених и радно ангажованих лица у туризму</p>	<p>Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења</p>	<p>2011. стална годишња активност</p>	<p>Град Ваљево Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства и фондови Приватни сектор</p>	<p>Локацијски коефицијент запошљавања Коефицијент запослености Број корисника који је прошао едукације Број одржаних едукација/година</p>
4	Унапређење	<p>Креирање маркетинг плана промоције</p>	<p>Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“</p>	<p>2012-2013</p>	<p>Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“</p>	<p>Креиран маркетинг план промоције</p>

**промоције
туристичких
потенцијала и
ресурса**

потенцијала града Ваљева и туристичког центра Дивчибаре	Високошколске установе		Министарство економије и регионалног развоја Фондови Донатори	Број наступа у медијима/година Број учешћа на сајмовима/година
Позиционирање Ваљева на туристичкој мапи Србије и Европе кроз брендирање и маркетинг и израду серије промотивних употребних предмета са градским симболима	Град Ваљево Графичке и маркетинг радионице Туристичка удружења и организације	2011. континуирано	Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ Јавно приватно партнерство	- осмишљен и промовисан симбол Града Ваљева (не грб) - брендирање Града Ваљева (специфичност и препознатљивост) - Град има колекцију промотивних, употребних и рекламних предмета репрезентативне за госте и туристе
Израда нових промотивних материјала -туристичке карте града, публикације, проспекти, пропагандни листићи, заставице, беџеви, разгледнице...	ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Град Ваљево	2011. стална годишња активност	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Пројекти Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства и фондови	Коефицијент запослености Урађених промотивних материјала/година
Израда и постављање туристичке сигнализације у градској зони, Дивчибарама и на целој територији Града	Град Ваљево ЈП Ваљево турист Дирекција за урбанизам Надлежна министарства	2011 . година и до завршетка пројекта	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Дирекција за урбанизам Надлежна министарства и фондови, пројекти, предприступна средства	Коефицијент запослености ЕМДИ индекс Број постављених ознака/година
Успостављање booking система резервација на интернету	ЈП „Ваљево-турист“ Туристичке агенције Туристичка удружења	2011.-2012	ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Туристички	Успостављен систем

		Туристички предузетници и хотелијери Сва заинтересована правна и физичка лица		предузетници и хотелијери Сва заинтересована правна и физичка лица		
		Коришћење интернет технологија, портала и сервиса у циљу квалитетније промоције туристичких потенцијала	ЈП „Ваљево-турист“ Туристичке агенције Туристичка удружења Туристички предузетници и хотелијери Сва заинтересована правна и физичка лица	2011. континуирана активност	ЈП „Ваљево-турист“ Туристичка удружења Туристички предузетници и хотелијери Сва заинтересована правна и физичка лица	Број нових туриста
		Повећање смештајних капацитета у хотелима, домаћој радиности и сеоском туризму	Град Ваљево Хотелијери Сеоски домаћини Инвеститори Јавно приватно партнерство	2011. континуирано	Град Ваљево Инвеститори Јавно приватно партнерство Министарства Фондови ЕУ	Смештајни капацитети повећани
5	Изградња, проширење и модернизација смештајних капацитета	Завршетак изградње и опремање конгресног центра на Дивчибарима	Град Ваљево – техничка помоћ Приватни сектор кроз јавно приватно партнерство	2011. и до завршетка	Приватна иницијатива Град Ваљево Потенцијални извори финансирања: Пројекти Предприступна средства ЕУ Надлежна министарства и фондови	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Изграђен и опремљен конгресни центар
		Ревитализација Паунске бање кроз изградњу одговарајућих смештајних капацитета	Град Ваљево Месна заједница Пауне Јавно приватно партнерство Надлежна министарства	2015.-2016.	Град Ваљево Јавно приватно партнерство Надлежна министарства Фондови ЕУ Пројекти Донације	Изграђени смештајни капацитети

		Изградња објеката за смештај у спортско-рекреативном центру Петница	Град Ваљево УФК Валис Министарства	2013-2014	Град Ваљево Јавно приватно партнерство Надлежна министарства Фондови ЕУ Пројекти Донације	Изграђени објекти за смештај
		Израда базе података потенцијалних смештајних капацитета на територији Града	Град Ваљево Туристичка удружења Висошколске установе	2011.	Град Ваљево Министарство економије и регионалног развоја Фондове Пројекти	Израђена база података
		Подизање нивоа квалитета смештајних капацитета	Град Ваљево Туристичка удружења Јавно приватно партнерство	2012.	Град Ваљево Министарство економије и регионалног развоја Јавно приватно партнерство Фондови Пројекти	Број квалитетних смештајних капацитета
6	Изградња, уређење и развој туристичке инфраструктуре	Изградња улица, јавних паркинга и пратећих садржаја за потребе ски стаза на Дивчибарама	Град Ваљево Дирекција за изградњу...	2011-2016.	30.000.000 дин. Градски буџет, Надлежна министарства Фондови ЕУ	Број километара нових улица
		Изградња аутобуске станице, објекта за ЈП „Ваљево-турист“ и полицијску станицу са јединицом противпожарне заштите на Дивчибарама	Град Ваљево, Јавна предузећа надлежна министарства, приватна предузећа	2011-2016.	25.000.000 дин. Градски буџет Надлежна министарства	Број нових корисника Квалитет понуде
		Завршетак радова на визиторском центру СПЦ на Дивчибарама	Црквена општина Дивчибаре МЕРР Град Ваљево	2011. и до завршетка	Црквена општина Дивчибаре Град Ваљево Надлежна	Фискални капацитет општине Визиторски центар

			министарства	изграђен
Изградња видиковаца и тематских стаза на Дивчибарама и постављање сигнализације	Град Ваљево, ЈП Ваљево турист Фонд за развој Дивчибара, Јавно приватно партнерство	2011. – 2015.	Град Ваљево Министарства Донације Фондови ЕУ Јавно-приватно партнерство	Обим унутрашњих СДИ по глави становника Фискални капацитет општине Број становника на један објекат друштвених, рекреативних активности Број активних тематских стаза и видиковаца
Изградња дечјег парка на Дивчибарама	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Министарства Јавно приватно партнерство	2013.-2015.	Град Ваљево ЈП „Ваљево-турист“ Министарства Фондови ЕУ Пројекти Јавно приватно партнерство	Изграђен дечји парк
Израда и постављање летње позорнице на Дивчибарама	Град Ваљево, Ваљево турист Фонд за развој Дивчибара	2012.-2013	Град Ваљево Јавно-приватно партнерство	Израђена и постављена летња позорница
Изградња пешачких стаза са пратећим садржајима уз обале реке Градац	Град Ваљево, ЈП «Дирекција за урбанизам...», Еколошко друштво Градац	2011.-2013.	20.000.000,дин. Градски буџет Фондови ЕУ Донације Министарства	Дужина пешачких стаза
Изградња аква парка и затворених базена са пратећим садржајима	Јавно приватно партнерство	2011.-2013.	Јавно приватно партнерство	Изграђен аква парк и затворени базени Квалитенија понуда Број ноћења Приходи од туризма Број новоотворених радних места
Изградња и уређење комерцијалне зоне на	Град Ваљево Министарства	2014.-2016.	Град Ваљево Дирекција за изградњу	Формирана комерцијална зона

Дивчибарама	Дирекција за урбазам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу Ваљева Јавно приватно партнерство		Надлежна министарства Јавно приватно партнерство	
Изградња и обележавање бицикличких стаза и одморишта	Ваљevo Турист, Фонд за развој Дивчибара Греенбике Министарство	2013.-2016	ЈП Ваљevo-турист Фонд за развој Дивчибара, Греенбике, Фондови ЕУ Донатори	Број изграђених и обележених стаза
Изградња паркинг простора, позорнице и туристичко информативног центра са сувенирницом у културно-историјском комплексу Бранковина	Град Ваљevo Дирекција за изградњу Надлежна министарства	2012-2016	Град Ваљevo Јавно приватно партнерство Надлежна министарства Фондови ЕУ Пројекти Донације	Изграђен паркинг простор Изграђена позорница Изграђен туристичко- информативни центар
Улично осветљење и осветљење културно- историјског комплекса у Бранковини	ЈП „Ваљevo-турист“ Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште, путеве и изградњу Ваљев Министарства	2012.-2013	Град Ваљevo Дирекција за урбанизам Надлежна министарства Фондови ЕУ Пројекти Донације	Осветљен културно- историјски комплекс
Уређење Петничке пећине за посете туриста	Град Ваљevo Дирекција за изградњу Надлежна министарства	2012.-2013.	Град Ваљevo Јавно приватно партнерство Надлежна министарства Фондови ЕУ Пројекти Донације	Уређена пећина
Уређење плажа и купалишта и прављење званичних места за камповање на реци	Град Ваљevo ЕКОД Градац Дирекција за изградњу Надлежна	2012.-2016.	Град Ваљevo Јавно приватно партнерство Надлежна	Уређене плаже и купалишта Број направљених и уређених места за

Градац	министарства		министарства Фондови ЕУ Пројекти Донације	камповање
Прављење стаза за „hiking“ и „trekking“ у рејону ЗПД клисуре реке Градац	Град Ваљево ЕКОД Градац Дирекција за изградњу Надлежна министарства	2013-2016	Град Ваљево Јавно приватно партнерство Надлежна министарства Фондови ЕУ Пројекти Донације	Број стаза за хајкинг и трејкинг
Изградња устава плетара, рестаурација јазова и воденица у клисури реке Градац	Град Ваљево ЕКОД Градац Дирекција за изградњу Надлежна министарства	2013-2016	Град Ваљево Јавно приватно партнерство Надлежна министарства Фондови ЕУ Пројекти Донације	Изграђене уставе плетаре Рестаурирани јазови и воденице
Изградња и уређење полигона за развој екстремних спортова	Град Ваљево Wild Serbia MEPP Јавно – приватно партнерство	2013-2016	Град Ваљево Wild Serbia MEPP Фондови ЕУ Донатори Јавно – приватно партнерство	Изграђени и уређени полигони за обуку планинара

6.1.3. Друштвени развој – развој заједнице

ПРИОРИТЕТ

Друштвени развој – развој заједнице

ВИЗИЈА

Стварање модерне локалне управе, ефикасних институција и амбијента за квалитетнији живот грађана

Стратешки циљ 3.1.

Успостављање ефикасног система социјалне и дечје заштите јачањем превенције и борбе против сиромаштва и социјалне инклузије

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Повећан опсег корисника унапређењем постојећих и увођењем нових услуга социјалне заштите за 20 %	Дом за бескућнике (за округ)	ЦСР Град Ваљево НВО Приватни сектор Хуманитарне организације	2016	7.000.000 динара (донатори) и средства потребна за редован рад (градски буџет и друштвено одговорна предузећа приватног и јавног сектора, хуманитарне организације)	15 бескућника има трајан или привремен смештај
		Заштићено становање - Кућа на пола пута	Центар за социјални рад Колубара Град Ваљево Министарства	2012-2013	2.010.000 дин. Центар за социјални рад Град Ваљево Министарства Фондови ЕУ Донатори	Број нових корисника
		Адаптација објекта Др Михаило Ступар	Центар за социјални рад Колубара Град Ваљево Министарства	2011	Град Ваљево Центар за социјални рад Министарства Фондови ЕУ Донатори	Адаптиран објекат

	СОС телефон и сигурна кућа за жене и децу жртве	Хора - Група за еманципацију жена Ваљево /Партнери: Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Дом здравља ваљево-психолошка служба, Полицијска управа Ваљево, Стручне службе у школама (основним и средњим, и обдаништима), адвокатска комора	2012-2013	7.000.000 дин. за објект сигурне куће као и за започињање активности (средства од донатора) 200.000 месечно за функционисање куће (градски буџет)	- обезбеђен простор за сигурну кућу - почетних пет корисника услуга социјалне заштите и психосоцијалне подршке
	Пројекат „И ја сам грађанин“	Град Ваљево Центар за социјални рад Министарства	2011.	20.000.000 динара Град Ваљево Фондови ЕУ Пројекти	Прилагођене градске површине и тротоари кретању особа са инвалидитетом
	Клуб и дневни центар за децу и младе под ризиком	ЦСР НВО Град Ваљево	2012-2013	Центар за социјални рад Град Ваљево Министарства Фондови ЕУ	
Повећан квалитет социјалне заштите јачањем капацитета институција и унапређењем постојећих услуга за 20%	Кућна нега за старе у градском и руралном подручју	ЦСР Град Ваљево НВО волонтерске организације	2011- 2016	2.000.000 дин./ год. Град Ваљево, донатори	80 старих особа добија услуге кућне неге
	Стварање мреже волонтера за пружање помоћи свим грађанима са посебним потребама и другим осетљивим групама	Град Ваљево ЦСР НВО Основне и средње школе	2011	100.000 годишње Град Ваљево	30 волонтера 30 особа добија услуге од волонтера

Саветовалиште за децу и младе под ризиком и њихове родитеље	ЦСР, НВО, Град Ваљево	2011-2016	500.000 дин./год. Донатори, сопствена средства институција	Број едукованог особља, број корисника, редован програм у оквиру институције
Организовање програма за младе у сукобу са законом	ЦСР, НВО, Град Ваљево	2011-2016	Центар за социјални рад Град Ваљево Министарства Фондови ЕУ	Организовани програми
Континуирана едукација, кампање и координација запослених у социјалној заштити и партнерских организација	ЦСР, НВО, Град Ваљево, ЗЦ Ваљево, Дом здравља	2011-2016	200.000 дин/год. донатори	3 радника на едукацији годишње, 3 акције годишње 4 састанка партнерских организација годишње
Мобилни тим	ЦСР, НВО, Град Ваљево, ЗЦ Ваљево, Дом здравља	2013	500.000 дин годишње Центар за социјални рад Град Ваљево Министарства Фондови ЕУ	Најмање 50 породица посећено у току године
Израда и ажурирање базе података о социјално осетљивим групама	ЦСР, НВО, Град Ваљево, ЗЦ Ваљево, Дом здравља	2013	500.000 дин Центар за социјални рад Град Ваљево Министарства Фондови ЕУ	Ажурирана база и направљен програм за континуирано праћење

Оснивање и рад
комисије за родну
равноправност

Хора Група за
еманципацију жена
Ваљево /Партнери:
Локална самоуправа,
Министарство рада и
социјалне политике –
Управа за родну
равноправност

2011 и
континуирано
од Јануара до
Децембра / на
годишњем
нивоу у
периоду до
2020г

100.000 дин. на годишњем
нивоу

Локална самоуправа,
Управа за родну
равноправност, Донатори

Извештај о раду из кога ће се
увидети интеграција принципа
родне равноправности у све
области деловања локалних
институција система
Родно сензибилисана локална
политика која приликом
доносења свих одлука у обзир
узима потребе и жена и
мускараца

Стратешки циљ 3.2.

Успостављање модерног и ефективног система образовања

Н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Доступније образовање за 10 %	Обезбеђивање превоза за ученике	Школска управа, Град Ваљево, Република Србија	2011 - 2016	Град Ваљево Република Србија Донатори	Број деце којима је обезбеђен превоз Број деце присутне редовно на настави
		Подстицање на даље школовање изграђеним системом материјалне подршке посебним групама ученика и студената	Град Ваљево Високошколске установе Основне и средње школе НВО	2010. континуирана активност	Град Ваљево Министарства Донатори	Изграђен систем материјалне подршке
		Оснивање "школа по мери детета" (за специфичне групе - мањинску –ромску, сеоске, децу са тешкоћама у развоју, децу на болничком лечењу)	Град Ваљево НВО	2012-2016	Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ Пројекти	Основане школе
2.	Унапређен квалитет образовања за 30%	Увођење педагошких асистената - пројекти – мали ресурс центри (библиотеке, играчке, билге, здрава храна, ресурс центар за ромски језик, информатику за родитеље)	Град Ваљево Високошколске установе Основне и средње школе НВО	2012-2016	Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ Пројекти	Уведени педагошки асистенти Побољшан квалитет образовања
		Центар за стручно усавршавање	Прва основна школа Министарство просвете	2012-2016	Страни донатор Министарство просвете	Квалитетан наставни кадар Квалитетно образовање

		наставника				
		Завршетак изградње и опремање нове О.Ш. Милован Глишић	Град Ваљево Министарства	2011-2015.	250.000.000 динара Град Ваљево Министарства Фондови ЕУ Остало	Изграђена школа Квалитетно образовање
3.	Подршка додатном и алтернативном образовању кроз систем подршке талентованим ученицима и студентима	Клуб младих талената	Прва основна школа	2011-2016	Страни донатор	Издата едиција младих талената
		Јачање Фондације за талентоване ученике и студенте кроз сарадњу са привредом и меценама	Град Ваљево	2011-2016	Град Ваљево донације компанија донације појединаца	Износ појединачних стипендија у реалном износу до 2015. повећан за 50%
4.	Унапређено перманентно образовање за 60 %	Оснивање Тренинг центра за перманентно образовање, преквалификацију и стицање додатних пословних вештина на подручју Града Ваљева	Пословни факултет Ваљево / Национална служба за запошљавање (филијала Ваљево)	2012 – 2016 (Напомена: пројектне активности реализоваће се на годишњем нивоу)	Буџет на годишњем нивоу: 28.800 € (4 x 7.200 €) Извори финансирања: Пословни факултет Ваљево Град Ваљево Национална служба за запошљавање	Мањи број незапосленх лица. Резултати на годишњем нивоу: 1. 60 полазника са добијеним сертификатом из финансијског и управљачког рачуноводства 2. 60 полазника који су обучени за самосталну израду бизнис планова 3. 120 полазника који су обучени из основног софтверског пакета (EQЦЛ сертификат) 4. 120 полазника који су обучени из области електронског пословања / електронске трговине 5. 120 полазника који су обучени за наступ на Интернету и израду веб сајтова предузећа 6. 120 полазника обучених за

		Оснивање центра за развој и учење страног пословног језика	Пословни факултет Ваљево	2012 – 2016. (Напомена: пројектне активности реализоваће се на годишњем нивоу)	Буџет на годишњем нивоу: 22.600 € (3 x 7.200 € + 1.000 €) Извори финансирања: Пословни факултет Ваљево Град Ваљево Национална служба за запошљавање	<p>графички дизајн и примену савремених дигиталних метода</p> <p>7. 120 полазника оспособљених за израду пројектне документације која ће им бити потребна за креирање информационог система предузећа</p> <p>Појачани капацитети пословних субјеката. Резултати на годишњем нивоу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 90 полазника са добијеним сертификатом пословног енглеског језика 2. 30 полазника са добијеним сертификатом пословног немачког језика 3. 30 полазника са добијеним сертификатом пословног француског језика 4. Конференција о методама учења страних језика која ће се одржати у Ваљевоу 5. Ваљево – центар Западне Србије за учење страног пословног језика
5.	Унапређење материјално-техничких услова и капацитета предшколског образовања	Доградња и надградња обданишта Звончић	Град Ваљево Министарства	2011-2015	90.000.000 дин Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Број нових корисника
		Изградња обданишта у МЗ Градац	Град Ваљево Установа за децу предшколског узраста Милица Ножица Министарства	2011-2015	198.000.000 дин. Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Изграђено обданиште

Проширење капацитета обданишта на Петом пуку	Град Ваљево Министарства	2011-2015	Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Проширени капацитети Број нових корисника
Замена фасадне столарије у вртићу Колибри у Новом насељу	Установа за децу предшколског узраста Милица Ножица Град Ваљево Министарства	2011-2015	9.000.000 дин. Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Уштеда енергије Замењена столарија
Замена фасадне столарије у вртићу Бамби у Насељу Ослободиоци Ваљева	Установа за децу предшколског узраста Милица Ножица Град Ваљево Министарства	2011-2015	9.000.000 дин. Град Ваљево Министарство за НИП Донатори Фондови ЕУ	Уштеда енергије Замењена столарија
Набавка мобилијара за објекте Звончић и Колибри	Установа за децу предшколског узраста Милица Ножица Град Ваљево Министарства	2011-2015	1.200.000 дин. Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Набављен мобилијар за објекте Звончић и Колибри
Набавка аудио-визуелних средстава за припремни предшколски програм	Установа за децу предшколског узраста Милица Ножица Град Ваљево Министарства	2011-2015	2.000.000дин. Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Набављена опрема
Набавка комби возила за превоз хране за установу	Установа за децу предшколског узраста Милица Ножица Град Ваљево Министарства	2011-2015	2.500.000 дин. Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Набављено возило
Увођење спољног видео надзора у свим објектима предшколске установе	Установа за децу предшколског узраста Милица Ножица Град Ваљево Министарства	2011-2015	7 x 350.000 дин.= 2.500.000 дин Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Уведен видео надзор

Адаптација школских простора у циљу побољшања услова деце у објектима предшколске установе

Установа за децу предшколског узраста
Милица Ножица
Град Ваљево
Министарства

2011-2015

Град Ваљево
Министарства
Донатори
Фондови ЕУ

Извршене адаптације
Побољшани услови

Стратешки циљ 3.3.
Унапређење културних активности града

Н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Дефинисање градске културне политике, реорганизовање и унапређење рада установа културе за 20%	Реконструкција крова и громобранске инсталације Центра за културу	Центар за културу/Локална управа	2012.-2015.	1.500.000 дин Град Ваљево донатори	Реконструисан кров Постављене нове громобранске инсталације
		Обезбеђивање приступачности Центра за културу за инвалиде	Центар за културу/Локална управа	2011.-2012.	600.000 дин Град Ваљево донатори	број рампи за инвалиде постављен лифт за гелендер
		Извођење радова за стављање у функцију вентилационих система Центра за културу	Центар за културу/Локална управа	2011.-2012.	1.500.000 дин Град Ваљево донатори	направљен пројекат за вентилацију 3 сале у којима је урађен вентилационим системом
		Реконструкција сцене Центра за културу	Центар за културу/Локална управа	2012-2013	5.000.000 дин Град Ваљево, донатори	3 пројекта за реконструкцију сцене 3 реконструисане сцене Повећан број програма за 20%
		Реконструкција електроинсталација и противпожарне заштите Центра за културу	Центар за културу/Локална управа	2012/2013	1.000.000 дин Град Ваљево донатори	пројекат реконструкције електроинсталације реконструисана инсталација
		Реконструкција биоскопа	Центар за културу/Локална управа	2013-2014	2.000.000 дин Град Ваљево донатори	пројекат реконструкције реконструисан биоскоп повећан број гледалаца за 50%
		Реконструкција Галерије 34	Центар за културу/Локална управа	2013-2014	2.000.000 дин Град Ваљево донатори	пројекат реконструкције реконструисана галерија повећан број изложби И других програма за 30%
		Проширење капацитета	Народни музеј Ваљево, Град Ваљево, Република	2011.-2016.	50.000.000 динара Народни Музеј Ваљево,	Површина дограђеног и адаптираног простора

		Народног музеја Ваљево	Србија		Град Ваљево, република Србија, Донатори	
		Изградња нове зграде Библиотеке	Град Ваљево Министарство културе РС, Библиотека	2016.	Град Ваљево, Министарство културе РС, стране донације	Изграђена нова зграда Библиотеке Већи број корисника и могућност њиховог рада у библиотеци
		Оснивање градског оркестра	Центар за културу Град Ваљево КУД Абрашевић Музичка школа	2012-2013	700.000 дин. годишње Град Ваљево, Центар за културу	Оснивање 2 оркестра (класичне музике и јазз) купљено 5 инструмената организован један концерт месечно
		Клуб љубитеља филма	Центар за културу Град Ваљево	2011.-2012	100.000 дин. годишње Град Ваљево, Центар за културу	број чланова број филмова број часописа број одржаних пројекција
2.	Унапређење очувања и промоције културне баштине за 50%	Стратегија развоја Тешњара	Град Ваљево, Дирекција за урбанизам, Завод за зашт, спом. културе, Мин. за просторно планирање	2011.-2012.	Град Ваљево Надлежно министарство	Град добија плански документ који је предуслов ревитализације Тешњара и употребне функције амбијенталне целине и појединачних објеката
		План детаљне регулације за Тешњар	Град Ваљево, Дирекција за урбанизам, Завод за зашт, спом. културе, Мин. за просторно планирање	2011.-2012.	2.000.000 динара Град Ваљево	Спровођење конкретних мера заочување аутентичне вредности просторне целине, прописује све радове који се могу спровести
		Оснивање Фонда за ревитализацију Тешњара	Завод, Град Ваљево, Министарство културе, Мин економије и регионалног развоја	2012.-2013.	Град Мин. културе приватници појединци	Обезбеђује средства за мере у Тешњару
		Реконструкција и санација објекта у Бирчаниновој 10 у Тешњару	Окружна дирекција Завод за заштиту	2011.-2016	Окружна дирекција власници 7.000.000 дин	Очување и оспособљавање објекта за различите намене

	Реконструкција објекта Бирчанинова 7	Окружна дирекција Завод за заштиту	2011.-2016	Окружна дирекција власници 5.000.000 динара	Очување и оспособљавање објекта за различите намене
	Реконструкција објекта Бирчанинова 34	Министарство културе Завод за заштиту власници	2011.-2016	Министарство културе власници 7.000.000 дин	Очување и оспособљавање објекта за различите намене
	Реконструкција фасада Бирчанинова 31, 77 и 6-8	Град Ваљево, власници објекта, Министарство културе	2011.-2016	Град Мин. културе власници 4.500.000 динара	Очување и оспособљавање објекта за различите намене
	Пројекат конзерваторских радова „Крива кућа“ у Тешњару	Град Ваљево Завод за заштиту споменика културе Министарство културе Власници објекта	2011.-2016	Град Ваљево Министарство културе Донатори Власници	Очување и оспособљавање објекта за различите намене
	Израда пројекта и реконструкција објекта Бирчанинова 62 и 77	Град Ваљево, власници објекта, Министарство културе	2011.-2016	Град Ваљево Мин. културе власници 10.000.000 динара	Очување и оспособљавање објекта за различите намене
	Пројекти конзерваторских радова у Тешњару на објектима: Бирчанинова 79-81, 31, 34, 8	Град Ваљево Завод за заштиту споменика културе Министарство културе Власници објекта	2011.-2016	Град Ваљево Министарство културе Донатори Власници	Очување и оспособљавање објекта за различите намене
	Конзерваторски радови на објектима Бирчанинова 101, 104 и 9	Град Ваљево, власници објекта, Министарство културе	2011.-2016	Град Мин. културе 6.000.000 динара	Очување и оспособљавање објекта за различите намене
	Пројекат конзерваторских радова на цркви брвнари у Миличиници	Град Ваљево Завод за заштиту споменика културе Министарство културе СПЦ	2011.-2016	Град Ваљево Министарство културе Донатори Фондови ЕУ Власници	Споменик културе заштићен од даљег пропадања Очување и оспособљавање објекта за различите намене

	Комплетна реконструкција Дома војске и претварање у кућу европске културе	Дирекц. за урбаниза, Завод, Град Ваљево, Мин. за просторно планирање	2011.-2016	Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Очување и оспособљавање објеката за различите намене
	Санација, адаптација и реконструкција конака Кнеза Јовице	Завод, Град, Министарство културе, власници објекта	2011.-2016	Мин културе Град приватници 30.000.000 динара	Споменик културе заштићен од даљег пропадања
	Реконструкција културно-историјског споменика Кула Ненадовић	Град Ваљево Министарства	2010 и до завршетка	12.400.000 дин Град Ваљево Министарство културе Министарство за НИП Министарство економије Фондови ЕУ Донатори	Реконструисан споменик
	Уређење простора око Куле Ненадовића	Народни музеј Ваљево, Град Ваљево, Република Србија	2012.-2014	Народни Музеј ваљево, Град Ваљево, Република Србија, Донатори	Површина уређеног простора око Куле Ненадовић
	Израда плана детаљне регулације Бранковине	Дирекц. за урбаниза, Завод, Град Ваљево, Мин. за просторно планирање	2011-2012	Град Ваљево Дирекција за урбанизам Министарство за просторно планирање	Израђен план детаљне регулације
	Ревитализација Бебића луке	Завод, Град, Министарство културе, Мин економије и рег. раувоја	2013.-2016	Град Ваљево Министарство културе, Мин економије и рег. Развоја Фондови Конкурси	Ревитализована Бебића лука
	Уметничка школа за старе занате или Центар за оживљавање старих заната	Град Ваљево Удружење занатлија Министарство културе	2012-2013	Град Ваљево Министартсво културе Фондови ЕУ Пројекти Донатори	Основан центар

3.	Развој уметничког стваралаштва за 20%	Оснивање професионалне позоришне сцене	Град Ваљево Центар за културу Ваљево Абрашевић	2011 – 2012.	Град Ваљево Министарство културе привреда самофинансирање	већи квалитет позоришних представа број реприза појединих представа повећан за 50% број посетилаца на представама повећан за 30%
		Јесењи салон уметности	Центар за културу Град Ваљево	2011. континуирана активност	1.000.000 дин годишње Град Ваљево, Центар за културу	реализован јесењи салон сваке године проширен број ликовних области изражавања (стрип, графика, вајарство, сликарство, примењене уметности, нови видови изражавања) број учесника број посетилаца
		Фестивал уметничког младих	савременог стваралаштва Центар за културу Град Ваљево	2011.-2016	Град Ваљево Центар за културу Министарство културе Министарство омладине и спорта Фондови ЕУ	Број фестивалских програма

Стратешки циљ 3.4.

Развијање ефективне и ефикасне локалне управе управе кроз јачање учешћа грађана у процесу одлучивања и побољшању квалитета услуга локалне самоуправе и унапређење партнерстава приватног, цивилног и јавног сектора

Н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Повећање учешћа и утицаја грађана у животу	Промоција и спровођење принципа Агенде 21 (Форум партнера, Савет за	Град Ваљево, НВО, организације јавног и приватног сектора	2011-2012	Градски буџет Донатори Фондови ЕУ	Дефинисан план активности број округлих столова и трибина Број учесника

2.	локалне заједнице за 20%	развој, трибине и консултације са грађанима)			Пројекти	Дефинисани планови
		Оснивање фондација за награде за друштвено одговорна предузећа	Град Ваљево, НВО, организације јавног и приватног сектора	2011- 2016	Градски буџет Донатори Фондови ЕУ Пројекти Организације	Друштвена одговорност предузећа повећана за 20%
		Годишњи избори за друштвено одговорно предузеће или организацију	Град Ваљево, НВО, организације јавног и приватног сектора	2011- 2016	Градски буџет Донатори Фондови ЕУ Пројекти Организације	Друштвена одговорност предузећа повећана за 20%
		Волонтерске акције и међународни кампови	НВО, Град Ваљево	2011 -2016	Град Ваљево Донатори	Један међународни и 2 национална кампа годишње
		Градски омбудсман	Град ваљево, НВО	2011	Град Ваљево, донатор	Функционише градски омбудсман
		Оснивање Комисије за борбу против корупције	Град ваљево, НВО	2012.-2013	Град Ваљево Донатори	Основана комисија 6 састанака годишње
	Увођење савремених технологија и нових услуга и сервиса у рад локалне самоуправе	Увођење е-управе	Градска управа Консултанти	2011.-2016	Градски буџет Министарства Фондови ЕУ Пројекти	Фискални капацитет општине Е-управа је уведена
		Израда Стратегије развоја информационог друштва града Ваљева	Градска управа	2011.-2012.	Градски буџет Министарства Фондови ЕУ Пројекти	Урађена стратегија
		„CALL“ Центар - Сервис	Градска управа	2011-2012.	2.000.000 динара Градски буџет Министарства Фондови ЕУ Пројекти	Успостављени нови сервиси и услуге

3.	Подизање капацитета за ефикасно и квалитетно пружање услуга грађанима	Пружање обука у приступима и техникама партиципативног планирања и новим начинима управљања у јавном сектору	Локална самоуправа СКГО	2011. континуирана активност	Град Ваљево	Број спроведених обука Број едукованих
		Унапређење менаџмента јединица локалне самоуправе у Западној Србији	Пословни факултет Ваљево Максима Консалтинг (Београд) Кромер Група (Београд)	2010 – 2015 (Напомена: пројектне активности реализоваће се на годишњем нивоу)	Буџет на годишњем нивоу: - 29.800 € (4 x 7.200€+ 1.000 €) Извори финансирања: Пословни факултет Ваљево Maxima Consulting Cromer Group Град Ваљево	Појачани капацитети локалне самоуправе Резултати на годишњем нивоу: 1. Обука за припрему ИПА пројеката 2. Обука из области управљања имовином 3. Обука из области примене концепта приватно-јавног партнерства 4. Тренинзи јачања комуникационих вештина 5. Имплементација програмског буџета у Граду Ваљеву...
		Израда програма обука запослених у локалној самоуправи као и њихово континуирано спровођење	Локална самоуправа СКГО	2010. континуирана активност	Град Ваљево СКГО Други фондови и програми	Број спроведених обука Број едукованих

Стратешки циљ 3.5.
Унапређење здравља локалне заједнице кроз превенцију и здраве стилове живота

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Унапређење превенције болести за 20 %	Превенција хроничних незаразних обољења	Поливалентна Патронажна служба /Партнери:Превентивни центар ДЗ, Одбор ЗЈЗ Ваљево, ЗЗЈЗ Ваљево	2011 – 2016.	200.000 дин. по години Град Ваљево, донатори	Смањење малигнух обољења дојке, грлића материце, дебелог црева Детекција и смањење дијабетеса типа II Детекција и смањење хипертензије Гојазност-детекција и упућивање у саветовал.за правилну исхрану
		Едукација грађана и превенција обољења кроз акције обележавања значајних датума из Календара СЗО	- Превентивни центар и Поливалентна патронажа Дома здравља Ваљево - Град Ваљево - Завод за јавно здравље - медији - привреда	2011 – 2016.	50.000 динара по акцији Град Ваљево, донатори	Повећање превентивних прегледа у примарној здравственој заштити Смањење броја оболелих од хроничнох незаразних обољења Боља информисаност грађана о потреби превентиве(анкете)
		Унапређење рада Школе за труднице и родитељство - Психофизичка припрема	Поливалентна Патронажна служба /Партнери: Службе ДЗ (Гинекологија, Педијатрија, Психолог), Стоматологија, ЗЗЈЗ Ваљево	2011 – 2016.	150.000 дин. на годишњем нивоу Град Ваљево, донатори	Подизање нивоа знања код будућих родитеља, овладавање вештинама за успешно родитељство, психофизичка припрема за породјај
		Набавка опреме за Превентивни центар - ваге за мерење телесне тежине и процента масног ткива, калипера, апарата и трака за мерење гликемије, холестерола и	Град Ваљево Дом здравља Ваљево Донатори	2012.-2013	Град Ваљево, донатори 100.000 динара	Број комплетних прегледа повећан за 20%

триглицерида				
Превенција алкохолизма у радним организацијама	ЗЦ Ваљево, клуб ЛАВ, Град Ваљево, предузећа	2011- 2013	Град Ваљево, донатори	- 10 радних организација је прошло програм - Бар 20 особа из тих радних организација је упућено на лечење
Отварање клубова лечених алкохоличара по месним заједницама	КЛУБ ЛАВ (лечени алкохоличари Ваљева), МЗ, Локална самоуправа	2013- 2016	Град Ваљево Донатори	- отворена бар најмање 3 клуба у градским и приградским МЗ - Организован рад и активности у тим клубовима
Подизање нивоа информисаности здравствених и просветних радника, болестима зависности	ЗЦ Ваљево, Локална самоуправа, Школска управа, Школе	2011 - 2013	500.000 дин. Град Ваљево, Министарство здравља, Министарство просвете, ЗЦ	- 50 здравствених радника примарне здравствене заштите Ваљева је прошло едукацију - 100 просветних радника је прошло едукацију
Превенција болести зависности у школама за ученике и родитеље у градским и сеоским школама	Савет за безбедност, ЗЦ Ваљево, Школска управа	2011-2016	100.000 дин годишње Локална самоуправа, донатори, Министарство здравља и просвете, сопствена средства организација	- Направљени превентивни програми - Број ученика, родитеља и просветних радника који су прошли програм у сеоским и градским школама - Сваке године едуковане 4 сеоске школе и 4 градске основне школе
Превенција болести зависности	Поливалентна Патронажна служба /Партнери: Службе ДЗ(Школски диспансер, Психолог.. Прев.центар..), Психијатријска служба, ЗЗЈЗ, Школе, Лок. самоуправа, МУ П.... Савет за безбедност	2011- 2015	200.000 дин. по години Средства за пројекат Локална самоуправа, Донатори ЗЦ Ваљево	Смањење броја зависника, сузбијање наркоманије... Направљени ЛАП за борбу против дроге Број ученика и родитеља који су прошли програм Укључивање свих кључних актера у превентивни програм
Унапређење превенције карцинома дојке- набавка сонде за ултразвук за прегледе меких ткива (дојка) Едукација једног	Локална заједница Донатори Дом здравља Ваљево Министарство здравља	2011-2012	-цена коштања сонде -цена коштања едукације за рад на ултразвучној дијагностици меких ткива дојке и врата	Праћење повећања броја на време откривених промена сумњивих на малигнитет на дојкама и на штитној жлезди

доктора медицине за ултразвучну дијагностику меких ткива дојке и врата			Град Ваљево Донатори ЗЦ Ваљево Министарство	
Превенција ХИВ/АИДС, хепатитиса	Метадонски центар Ваљево, ЗЦ Ваљево, Школска управа, школе, ЗЗЈЗ, ЦЗК	2010-2016	Локална самоуправа, донатори, Министарство здравља и просвете, сопствена средства организација	Направљени превентивни програми Број ученика, обезбеђен континуитет едукација
Промоција оралног здравља-заједно са свим службама ЗЦ Ваљево	ЗЦ Ваљево стом. Служба Патронажа , превент. Центар Завод за јавно здравље	2011- 2015	Локална самоуправа, донатори, Министарство здравља и просвете, сопствена средства организација	<ul style="list-style-type: none"> - деце од 1-18. г И одрасло станов-94 752 - велики проценат становника је без зуба , - 25 % нема уопште зубе - предавања, промотивни материјал - подела средстава за хигијену
Опремање стоматолошке Ординације у Предшколској Установи - Ваљево	Стоматолошка Служба ЗЦ Ваљево град Ваљево Предшколска установа	2012. година	<p>-стоматоло. служба Опремену-15 000.Е плате 1стома+2.сест 1.год-2 544 000 дин - Град Ваљево адаптацију или изградњу ординације, чекаонице и мокрог чвора – 40квм - Предшколска установа простор, комуналије Град Ваљево Министарство Донатори Фондови</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 2000. деце борави у обдаништима - Узраст од 1-7. год - Праћење И унапређење оралног здравља деце предшколског узраста - велики проценат кријеса код деце од 3 године процент три оболела зуба по деттеу у 4. години живота процент четири оболела млечна зуба по детету у 6. години живота
Унапређење оралног здравља становништва којем су мање доступне стоматолошке услуге	ЗЦ Ваљево- стом.служба Град Ваљево Министарство здравља	2011. – 2016.	2.500 000 дин Набавка мобидента - са комплетном стоматолошком опремом Град Ваљево Министарство	<ul style="list-style-type: none"> -посебан осврт на децу сеоског подручја - одрасло становништво где нема стом. Ординације - свака друга особа у просеку нема два зуба, на 100 становника 10 је без

					Фондови	зуба, сеоска деца у просеку имају 4-6 оболелих зуба - санација и надокнада изгубљених зуба
		Унапређење оралног здравља деце ометене у развоју	ЗЦ Ваљево, стоматолошка служба град Ваљево Министарство здравља	2011. - 2016	Годишње 80 000 дин за пропагандни материјал - 20.000 динара годишње за средства за хигијену - набавка опреме за санацију у општој анестезији 10-15.000 евра Град Ваљево Министарство Фондови	- деца ометена у развоју - рад са њиховим родитељима ,кроз предавања, обуку о исхрани хигијени , флуору - деца ометена у развоју обезбеђена средствима за хигијену - обезбеђењем апарата за општу анестезију деце ометена у развоју не бивају упућена у Београд за санацију зуба
2.	Здрави стилови живота	Едукација о штетности пушења и дуванског дима на здравље младих	Одбор за јавно здравље Ваљево	2011-2016.	80.000 динара /год. - локална самоуправа - донатори	Смањен број пушача међу ученицима основне школе за 30%
		Едукација за правилну исхрану школске деце у сарадњи са родитељима	Одбор за јавно здравље Ваљево	2011-2016	100.000 динара/год. - локална самоуправа - донатори	Смањен број гојазне деце за 10%
		Спортска амбуланта	Град Ваљево Министарство омладине и спорта	2013.-2014	Град Ваљево Министарства Фондови ЕУ Пројекти Донатори	Спортска амбуланта је функционална

Стратешки циљ 3.6.
Побољшање и увођење одговорне политике у области безбедности и заштите града и грађана

Н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Побољшање рада и координације кључних институција	Видео надзор на кључним местима у граду	Град, Полицијска управа	2011 – 2014	6.000.000 дин. Градски буџет, донације	Постављен и умрежен видео надзор Контрола од стране Полицијске управе Смањен број кривичних дела и саобраћајних прекршаја у деловима где постоји видео за 20%
		Усаглашавање рада кључних институција које се односе на безбедност	Полицијска управа, ЦСР, ЗЦ Ваљево, Дом здравља, НВО, КПЗ	2011-2012	500.000 дин буџет града, донације, средства поменутих институција	500 штампаних брошура редовни извештаји о брзини решених случајева
		Континуирани едукативни програми о безбедности за децу, родитеље и наставнике	Полицијска управа, локална самоуправа, школе, ЦСР, Дом здравља	2011-2016	200.000 дин годишње буџет града, донације, средства поменутих институција	500 деце годишње пролази програм 200 родитеља пролази прораме
		Обележавање дана безбедности у саобраћају развијањем саобраћајне свести и културе	Полицијска управа Ваљево, Савет за безбедност, Основне школе	2011-2016	150.000 дин годишње Локална самоуправа, донатори	2 кампање у току године, Најмање 3 локална медија која учествују у кампањи, испитивање јавности о ефектима кампање 2 промоције активности МУП-а у школама
2.	Побољшање безбедности грађана у случају природних непогода	Обука спасилачких јединица и јединица цивилне заштите	Град, Министарство одбране, НВО, Истраживачи,	2012-2016	Потребна средства за обуку Министарства Донације	Број едукованих Број акција
		Регулисање простора и опреме за обуку	Град, Министарство одбране, НВО, Истраживачи,	2012-2013	Потребна средства за обезбеђивање простора	Извештаји о редовним активностима

3.	Превенција еколошких ризика и удеса	Процена еколошке и здравствене безбедности	Локална самоуправа, ЗЗЈЗ, НВО, ЗЦ, Министарство одбране и МУП	2012-2015	Град Ваљево Министарства Донације	дефинисани фактори ризика Дефинисани начини деловања у ванредним условима
		Подизање капацитета стручних служби за случајеве технолошко техничких несрећа	Град Ваљево, Полицијска управа	2011- 2016	500.000 дин./год. (донатори, градски буџет, сопствена средства)	број обучених, стално ажурирани планови јасне процедуре

Стратешки циљ 3.7.
Унапређење услова за бављење спортом

Н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Унапређење, реконструкција и изградња спортске инфраструктуре	Изградња спортско пословног центра - Хала спортова	Град Ваљево Министарства	2011. и до завршетка	850.000.000 динара Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Министарство омладине и спорта Град Ваљево Донатори Фондови ЕУ	Изграђен спортско-пословни центар – Хала спортова
		Изградња затвореног базена са пратећим садржајима у СРЦ Петница	Град Ваљево Министарства Јавно-приватно партнерство	2011. и до завршетка	400.000.000 динара Министарство за инфраструктуру Министарство за НИП Министарство омладине и спорта Град Ваљево Донатори Фондови ЕУ	Изграђен затворени базен у СРЦ Петница
		Санација подова базена (адаптација) купалишта у Петници	УФК Валис Град Ваљево Министарства	2011.	Град Ваљево Министарства	Санирани базени
		Изградња Трим стазе у СРЦ Петница	Град Ваљево УФК Валис Министарства	2011.-2012	Градски буџет Министарства Донатори Фондови ЕУ	Изграђена Трим стаза
		Пројекат изградње тениског терена у СРЦ Петница	Град Ваљево УФК Валис Министарства	2011.-2012	Градски буџет Министарства Донатори Фондови ЕУ	Изграђен тениски терен
		Изградња спортског терена у МЗ Попаре	Месна заједница Град Ваљево	2011.-2016	3.000.000 дин Буџет града	Изграђен спортски терен

		Министарство просвете Министарство омладине и спорта		Министарства Фондови ЕУ Донатори	Број спортско-рекреативних објеката
Унапређење услова за бављење школским спортом	Реконструкција школских спортских терена у ОШ Владика Николај	Град Ваљево Министарство просвете Министарство омладине и спорта	2011.-2016	2.000.000 дин Буџет града Министарства Фондови ЕУ	Реконструисани терени Број спортско-рекреативних објеката
	Реконструкција школских спортских терена у ОШ Андра Савчић	Град Ваљево Министарство просвете Министарство омладине и спорта	2011.-2016	2.000.000 дин Буџет града Министарства Фондови ЕУ	Реконструисани терени Број спортско-рекреативних објеката
	Асфалтирање школских терена и осветљење у ОШ Нада Пурић	Град Ваљево Министарство просвете Министарство омладине и спорта	2011.-2016	2.000.000 дин Буџет града Министарства Фондови ЕУ	Реконструисани терени Број спортско-рекреативних објеката
	Покривање школског спортског терена у ОШ Сестре Илић	Град Ваљево Министарство просвете Министарство омладине и спорта	2011.-2016	2.000.000 дин Буџет града Министарства Фондови ЕУ Донатори	Покривен школски спортски терен Број спортско-рекреативних објеката
	Реновирање сале за физичко васпитање у ОШ Десанка Максимовић	Град Ваљево Министарство просвете Министарство омладине и спорта	2011.-2016	3.000.000 дин Буџет града Министарства Фондови ЕУ	Реновирана сала Број спортско-рекреативних објеката
	Изградња школског спортског терена у ОШ у Лесковицама	Месна заједница Град Ваљево Министарство просвете Министарство омладине и спорта	2011.-2016	2.000.000 дин Месна заједница Буџет града Министарства Фондови ЕУ Донатори	Изграђен спортски терен Број спортско-рекреативних објеката
	Мини трим стаза у Првој основној школи	Град Ваљево Министарства	2011.-2016	930.000 дин. Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Развијен здрав стил живота Повећан број ученика који се баве спортом у слободном времену за 30%

Доградња фискултурне сале уз постојећи школски објект у ОШ Свети Сава у Попучкама	Град Ваљево Министарство просвете	2011.-2016	18.160.000 дин Град Ваљево Министарства Донатори Фондови ЕУ	Израђена фискултурна сала
Изградња затвореног базена AQUATECH у Техничкој школи	Град Ваљево Министарства	2011.-2016	Град Ваљево Фондови ЕУ Донатори Министарства	Израђен базен
Затворени базен у Првој основној школи	Прва основна школа Локална заједница Министарство омладине и спорта Министарство просвете	2011.-2016	-Страни донатор	-Број непливача смањен -Развијен пливачки спорт
Реконструкција школских спортских терена у Првој основној школи	Град Ваљево Министарство просвете Министарство омладине и спорта	2011.-2016	Буџет града Министарства Фондови ЕУ	Реконструисани терени Број спортско-рекреативних објеката
Санација крова фискултурне сале Прве основне школе	Град Ваљево Министарство просвете Министарство омладине и спорта	2011.-2016	Буџет града Министарства Фондови ЕУ	Саниран кров фискултурне сале

6.1.4. Заштита животне средине

ПРИОРИТЕТ

Заштита животне средине

ВИЗИЈА

Ваљево је град очуване и унапређене животне средине

Стратешки циљ 4.1.

Висок ниво еколошке свести

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1	Унапредити ниво јавне свести и еколошке културе грађана	Увести редовне емисије и рубрике у програме локалних медија	Град Ваљево Локални медији Завод за јавно здравље и др. сличне организације НВО	2010.-2014. стална активност	Вредност зависи од заступљености програма и самог медија градски буџет остали	Побољшано информисање грађана о животној средини и позитивна промена у односу према њој
		Едукативне радионице којима ће бити обухваћена заинтересована јавност, представници предузећа чија делатност проузрокује загађење животне средине, представници месних заједница и сл.	Град Ваљево Завод за јавно здравље и др. сличне организације НВО Представници Министарства животне средине и стручна лица за поједине области	2010.-2014. стална активност	500.000 динара буџет града, надлежна министарства предприступни фондови ЕУ	Поступање са отпадом у складу са законским одредбама Број одржаних радионица Број учесника у едукацији
		Регионални омладински центар "Истраживачка кућа"	Град Ваљево Друштво истраживача "Владимир Мандић Манда" и друге омладинске организације	2013.	1.000.000 дин.на годишњем нивоу буџет града, Министарство омладине и спорта Министарство животне средине приход од пратећих	Унапређење знања и свести младих о животној средини Број успостављених сарадњи -Број заједничких пројеката

		делатности у истраживачкој кући				
		"Планински истраживачки центар" Ваљевске планине	Град Ваљево Друштво истраживача "Владимир Мандић Манда" и Истраживачка станица "Петница"	2013-2016	буџет града, надлежна министарства предприступни фондови ЕУ	Изграђен објект на ваљевским планинама; Креирани научноистраживачки програми за ученике и научнике из иностранства
2	Унапредити учешће јавности у процесу доношења одлука од значаја за животну средину	Организовати едукацију и информисање јавности о важности учешћа у процесу доношења одлука од значаја за животну средину	Град Ваљево Локални медији Завод за јавно здравље' Ваљево НВО	2010.-2014. стална активност	200.000 динара буџет града, надлежна министарства предприступни фондови ЕУ	Веће учешће јавности у процесу доношења одлука од значаја за животну средину
3	Успостављен систем информисања о стању животне средине у граду	Израда електронске базе података о стању животне средине, припрема редовног извештаја о стању животне средине, редовно објављивање информација на сајту града	Град Ваљево Завод за јавно здравље' Ваљево и др. стручне установе Агенција за заштиту животне средине	2010.-2014. стална активност	1.000.000 динара буџет града Министарство животне средине и просторног планирања предприступни фондови ЕУ	Формирање базе података о стању животне средине

Стратешки циљ 5.2.
Унапређење стања у животној средини

Н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1.	Успостављен мониторинг индикатора стања у животној средини	Унапређење постојећег система мониторинга аерозагађујућих материја	Град Ваљево Завод за јавно здравље Ваљево Агенција за заштиту животне средине	2010.-2014. стална активност	2.000.000 дин на годишњем нивоу буџет града надлежна министарства предприступни фондови ЕУ	Број дана са лошим квалитетом ваздуха Извештај о стању квалитета ваздуха
		Успоставити систем мониторинга буке	Град Ваљево Стручне организације за мерење буке	2012.	3.000.000 дин на годишњем нивоу буџет града надлежна министарства предприступни фондови ЕУ	Број дана са повишеним нивоом буке И-звештај о нивоу буке
		Успостављен систем мониторинга квалитета површинских вода	Град Ваљево Завод за јавно здравље Ваљево Надлежна министарства	2014.	3.000.000 дин на годишњем нивоу буџет града надлежна министарства предприступни фондови ЕУ	Квалитет површинских вода Годишњи извештај о стању површинских вода
		Успостављен систем мониторинга загађености земљишта	Град Ваљево Завод за јавно здравље Ваљево Надлежна министарства	2014.	3.000.000 дин на годишњем нивоу буџет града надлежна министарства предприступни фондови ЕУ	Напуштено и загађено земљиште Годишњи извештај о загађености земљишта
		Изградња метеоролошке станице на Дивчибарама	Град Ваљево и надлежна министарства	2012-2014	3.000.000 дин. Градски буџет Надлежна министарства	Изграђена метеоролошка станица Квалитетни статистички подаци
2	Смањење нивоа загађења ваздуха	Израда програма контроле квалитета ваздуха	Град Ваљево Завод за јавно здравље	2011. и даље на годишњем нивоу	Градски буџет	Израђен програм База података о контроли квалитета ваздуха
		Извршити процену ризика на здравље становништва услед загађења ваздуха	Град Ваљево Завод за јавно здравље	2011.	500.000 дин Локални еко фонд	Урађен елаборат о здравственој угрожености становништва услед загађења ваздуха Број становника са нарушеним

						здрављем
		Израда интегралног катастра загађивача	Град Ваљево Завод за јавно здравље	2012.	1.000.000 дин Локални еко фонд	Израђен катастар загађивача Број регистрованих загађивача
3	Успостављен одржив систем управљања отпадом	Израдити локални план управљања отпадом у складу са законском регулативом	Град Ваљево Стручне институције	2010.-2011.	1.500.000 дин. Локални еко фонд	Усвојен план Смернице плана управљања отпадом
		Изградња регионалне депоније	Град Ваљево Градови потписници споразума о изградњи регионалне депоније Надлежна министарства	2011-2016	100.000.000 дин Буџет градова и општина партнера у пројекту Министарство животне средине и просторног планирања НИП	Израђена регионална депонија и трансфер станица Квалитет ваздуха у граду и региону Решено питање отпада Количина отпада која се преко трансфер станице отпреми на регионалну депонију
		Трансфер станица	Град Ваљево ЈКП "Видрак" Страни партнери	2011.-2012.	47.000.000 динара Град Ваљево Надлежно министарство Страни донатори Фондови ЕУ	Израђена трансфер станица Капацитет трансфер станице
		Санација и рекултивација градске депоније коришћене до 1989. године, депоније у насељеном месту Дивчибаре и градске депоније која се тренутно користи	Град Ваљево ЈКП „Видрак“	2013.-2016	100.000.000. дин Буџет града Донације	Извршене санације Број санираних

		Отварање рециклажног дворишта на Дивчибарама и прикупљање рециклажног отпада	Еколошко бициклическо друштво Greenbike Међународне организације, НВО сектор, привреда, МЗ Дивчибаре	2013.-2016	Град Ваљево Еколошка удружења Надлежна Министарства Фондови ЕУ Пројекти	Рециклирани отпад Израђено рециклажно двориште
		Проширење комуналних услуга на целокупно подручје града укључујући и сва села	Град Ваљево ЈКП "Видрак"	2011.-2016. стална и развојна активност	100.000.000 дин Буџет града Министарство животне средине и просторног планирања	Повећање покривености градског подручја комуналним услугама
		Примарна селекција комуналног отпада	Град Ваљево ЈКП "Видрак"	2011.-2012	81.721.300 дин. буџет града ЈКП "Видрак"	решавање питања отпада квалитет ваздуха у граду
		Изградња компостилишта	Град Ваљево ЈКП "Видрак" НВО Министарство животне средине и просторног планирања	2013. стална и развојна активност	10.000.000 дин Буџет града предприступни фондови ЕУ	Рециклиран отпад Израђено компостилиште
		Решавање питања поступања са медицинским отпадом	Град Ваљево ЗЦ Ваљево Министарство животне средине и просторног планирања	2010.-2014.	Град Ваљево Министарства ЗЦ Ваљево Фондови Конкурси	Решено питање уклањања медицинског отпада
4	Сарадња локалне заједнице, инспекцијских органа,	Организовање скупова и састанака са представницима потенцијалних загађивача	Градска управа надлежна за послове заштите животне средине Еколошка инспекција	2011.-2016. стална активност на годишњем нивоу	200.000 дин на годишњем нивоу Буџет града	Разврстан градски отпад по врсти одлагања Смањен број дана са лошим квалитетом ваздуха Побољшано управљање

<p>стручних служби и потенцијалних загађивача на процесу очувања животне средине и спречавању загађења</p>		<p>Стручне организације НВО</p>		<p>отпадним водама Број одржаних скупова и састанака</p>
--	--	---------------------------------	--	--

Стратешки циљ 5.3.

Очувани природни ресурси

н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1	Очуван и унапређен биодиверзитет	Еколошко зонирање и вредновање простора	Град Ваљево Стручне куће Министарство животне средине и просторног планирања НВО	2012. активност траје 6 месеци до годину дана	5.000.000 дин. буџет града предприступни фондови ЕУ	Урађена студија о зонирању и вредновању простора
2	Решавање питања отпадних вода	Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода и канализационе мреже на Дивчибарама	Град Ваљево ЈКП Водовод Ваљево Министарство за инфраструктуру ЈП «Дирекција за урбанизам...»,	2012. и до завршетка	250.000.000 дин. Градски буџет ЈКП Водовод Ваљево Надлежна министарства Фондови ЕУ Донатори	Изграђена канализациона мрежа и постројење за пречишћавање комуналних отпадних вода Број километара канализационе мреже Квалитет пречишћене воде
3	Очување заштићених природних добара	Израда и примена програма и пројеката заштите и унапређења стања дивљих врста биљака и животиња, њихових заједница и станишта на простору ЗПД "Клисура реке Градац" Унапређење природних станишта у сарадњи са НВО (ловачка и риболовачка удружења,	Град Ваљево ЕКОД"Градац" Завод за заштиту природе Институт за биолошка истраживања Биолошки факултет и др. стручне научне организације Град Ваљево ЈКП "Видрак" Дирекција за урбанизам, грађевинско земљиште,	2011.-2016. стална активност 2010.-2016. стална активност	5.000.000 дин буџет града Фонд за заштиту животне средине накнада за коришћење заштићеног подручја приходи Управљача заштитеним подручјем донације 3.000.000 на годишњем нивоу буџет града донатори предприступни фондови ЕУ	Повећање бројности јединки одређених врста Број акција на унапређењу стања у стаништима

планинари, љубитељи
природе)

путеве и изградњу
Ваљева
НВО

Стратешки циљ 5.4.

Развијен систем за спречавање негативних утицаја на животну средину

Н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1	Усклађена стратешка планска документација	Израда акционих планова заштите животне средине	Град Ваљево Јавна предузећа НВО	2010.-2014 стална активност на годишњем нивоу	1.000.000 дин. на годишњем нивоу буџет града	Урађени акциони планови Побољшано стање у животној средини
		Акустичко зонирање града	Град Ваљево Стручне организације	2010.-2014	500.000 дин буџет града	Број дана са повишеним нивоом буке Одређене зоне и број мерних места
		Израда стратешких карти буке	Град Ваљево Стручне организације	2012.	15.000.000 дин буџет града надлежно министарство предприступни фондови ЕУ	Урађене стратешке карте буке
2	Успостављен систем контроле потенцијалних загађивача	Израда студије о о могућим зонама и тачкама еколошких акцидената, као и планова за реаговање	Град Ваљево Стручне организације	2013.	5.000.000 дин буџет града донације	Израђена студија
		Израда краткорочних акционих планова квалитета ваздуха	Град Ваљево Стручне организације	2010.-2014. стална активност на годишњем нивоу	500.000 дин буџет града	Број дана са лошим квалитетом ваздуха Урађен акциони план

Стратешки циљ 5.5.
Оптимално коришћење енергије и развој обновљивих извора енергије

Н.	Специфични циљеви	Активност	Партнери	Временски оквир	Вредност и извор средстава	Индикатори
1	Подстицање оптималног коришћења енергије сунца и ветра на територији града	Израда катастра и плана коришћења расположивих природних ресурса	Град Ваљево Надлежна министарства Стручне организације	2013.	5.000.000 дин буџет града министарства предприступни фондови ЕУ	Урађен катастар расположивих природних ресурса Урађен план коришћења природних ресурса
		Стимулисање развоја пројеката везаних за коришћење обновљивих извора енергије и пројеката везаних за побољшање енергетске ефикасности	Град Ваљево Надлежна министарства Стручне организације НВО	2013. стална активност	3.000.000 дин буџет града	Потрошња обновљиве енергије Повећана енергетска ефикасност
		Активности на подстицању коришћења енергије сунца и ветра	Национални инвестициони план Градска Влада, Министарства за заштиту животне средине, економије и науке, Фондови ЕУ	2012.	Министарства ЕУ фондови Донације Јавно приватно партнерство	Број изграђених објеката – постројења количина енергије која се добија из обновљивих извора
		Примена соларне енергије за производњу потрошње санитарне топле воде у болници ЗЦ Ваљево	Министарства ЗЦ Ваљево Град Ваљево	2011.	42.000.000 дин ЗЦ Ваљево, Министарства Донације Фондови ЕУ	количина енергије која се добија из обновљивих извора
		Примена геотермалних сонди и топлотних пумпи за потребе грејања и хлађења објеката управа и психијатрија ЗЦ Ваљево	Министарства ЗЦ Ваљево Град Ваљево	2011.	92.122.000 дин Министарства Донације Фондови ЕУ	количина енергије која се добија из обновљивих извора
		Изградња система за експлоатацију геотермалних вода за потребе ЗЦ Ваљево - болница	Министарства ЗЦ Ваљево Град Ваљево	2012.	100.378.888 дин ЗЦ Ваљево Министарства Донације	количина енергије која се добија из обновљивих извора

				Фондови ЕУ	
	Ревитализација постројења за обраду отпадних вода из погона електрохемијске и хемијске заштите челика и обојених метала у ХК“Крушик“а.д. Ваљево	КРУШИК-ИРЦ д.о.о./ХК“Крушик”Град Ваљево	2012.	18.615.932 дин Крушик-ИРЦ Министарства Фондови Донације	ревитализовано постројење квалитет отпадних вода
	Иновирање технолошког процеса производње биоетанола	Хемијски факултет, Београд Ваљевска пивара MOSS&HEMOSS, Београд ИПЦ, Београд	2012.	70.000.000 дин Ваљевска пивара Крушик-ИРЦ Министарства Фондови Конкурси	количина енергије која се добија из обновљивих извора
	Обезбеђење грејања великих привредних субјеката и објеката грађана обновљивим изворима - геотермална енергија	Крушик-ИРЦ, ХК“КРУШИК”а.д, ЗЦ Ваљево, Град Ваљево	2014.	95.000.000 дин Крушик-ИРЦ ЗЦ Ваљево Министарства Фондови Донације	количина енергије која се добија из обновљивих извора
Повећање енергетске ефикасности	Израда стратегије енергетске ефикасности града Ваљева	Град Ваљево	2011. – 2012.	Градски буџет Донатори Фондови ЕУ	Урађена стратегија енергетске ефикасности
	Унапређење енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије у објектима јавне намене (изолација простора који се греје, замена дотрајале столарије, уградња мерних и регулационих уређаја за потрошњу енергије, коришћење соларних панела и	Град Ваљево Јавна предузећа	2011. континуална активност	3.000.000 дин/годишње Буџет града донације	Оптималније коришћење енергије Број изведених активности

топлотних пумпи...)

Замена застарелих светиљки
– сијалица јавног осветљења
савременим – пилот пројекат
(парк преко пута Центра за
културу)

Град Ваљево
Дирекција за
урбанизам

2012.

900.000 дин.
Буџет града
Донације

Број замењених светиљки-
сијалица

Количина уштеђене електричне
енергије

7. Систем управљања и праћења реализације Стратегије

Процес имплементације стратегије мора бити јасно дефинисан. Кључни актери морају бити свесни својих улога и одговорности. Извршна власт због тога мора:

- расподелити одговорност/задатке тако да се циљеви могу ефикасно реализовати, и
- дефинисати сет индикатора како би се пратио напредак у имплементацији стратегије.

Како би се фаза имплементације стратегије одрживог развоја локалне заједнице успешно реализовала процес стратешког планирања мора укључити и активности на систему управљања и мониторинга.

Систем управљања обухвата процесе планирања, организације, одабира људи, координирања, руковођења и контроле, укључујући и ангажовање људских, финансијских, технолошких и природних ресурса.

Имплементација стратегије мора бити разматрана и преиспитивана од стране свих укључених у процес израде и имплементације стратегије. Начин на који се овај процес провере и преиспитивања реализује даје одрживост систему управљања и мониторинга, остварујући различите везе у оквиру и ван организације процеса имплементације.

Процес стратешког планирања је пре свега динамичан процес и финални документи се посматрају као динамични односно променљиви алати. У том контексту, целокупан процес планирања је дефинисан као десетогошњи циклус анализе – планирања – програмирања – имплементације – реализације – праћења – процене – поновне анализе итд... Процес се комплетно преиспитује на 10 година, односно након 10 година би требало развити нову стратегију одрживог развоја локалне заједнице. Процес је комплетно приказан на следећем дијаграму:

Фаза имплементације стратегије одрживог развоја локалне заједнице је заснована на имплементацији акционог плана, доброј организационој структури и ангажовању заинтересованих актера. Процес имплементације стратегије одрживог развоја локалне заједнице је инкорпориран и користи постојећу структуру у локалној администрацији. Основни део организационе структуре представља Координациони тим у који су укључена разна одељења. Координациони тим је постављен у оквиру локалне администрације тако да може да координира целокупним системом управљања и мониторинга. Координациони тим је именован од стране Председника општине/Градоначелника.

Координациони тим је одговоран за интеграцију стратешког документа и локалног акционог плана, првенствено у смислу:

- директне повезаности акционог плана са изградом и актима општинског/градског буџета. За сваку активност у оквиру акционог плана морају се обезбедити финансијска средства или, бар, извори финансирања;
- директне повезаности са свим општинским/градским оперативним плановима и одељењима. Стратешки документ и локални акциони план морају у потпуности бити интегрисани са редовним општинским/градским радним процедурама. Систем управљања треба прецизно да идентификује носиоце одговорне за имплементацију појединих активности и да пружи прецизно дефинисана овлашћења и одговорности свих начелника одељења/управа за спровођење тог интегрисаног процеса у разумном временском року (до усвајања наредног градског/општинског буџета);
- интеграције акционог плана и стратешког документа са плановима, пројектима и активностима свих јавних и приватних институција које су укључене као главни носиоци имплементације акционог плана (различите институције, органи јавне управе, јавна комунална предузећа итд). Велики број редовних управљачких активности се одвија у области урбанистичког сиситема и територијалне организације, а под ингеренцијом различитих градских/општинских институција и органа. Њихова потпуна укљученост у имплементацију локалног акционог плана је од виталног значаја за одрживост и развој.

Систем управљања процесом израде Стратегије одрживог развоја локалне заједнице

Успешност и статус имплементације стратегије одрживог развоја локалне заједнице се константно прати и процењује путем годишњих циклуса евалуације. Приликом евалуације се користе индикатори одрживости (односе се на стратешки документ, али и на стање комплетне локалне заједнице) и индикатора учинка (везани су за статус имплементације локалног акционог плана). Индикатори су основа за потпун систем мониторинга имплементације стратегије, и представљају основу система управљања. Индикатори пружају основне информације и сазнања везана за успешност процеса имплементације стратегије и динамику усаглашавања. Све промене индикатора, и сви резултати годишње евалуације, су доступни свим грађанима путем извештаја који је једноставан и лак за читање.

Анекс 1. Чланови стратешког тима, радних група и форум партнера

Консултант за стратешко планирање Александар Маринковић – Стална Конференција Градова и општина (Програм Exchange 2)

Консултанти за стратешко планирање - Зоран Илић и Јелена Михајловић – Танасијевић - Urban Institute (Програм за подстицај економском развоју општина -MEGA)

На основу члана 49. Статута града Ваљева («Службени гласник града Ваљева» бр 19/08) Градоначелник града Ваљева донео је

РЕШЕЊЕ
О
ОБРАЗОВАЊУ КООРДИНАЦИОНОГ ТИМА

I ОБРАЗУЈЕ СЕ Координациони тим за спровођење Стратегије локалног одрживог развоја у следећем саставу :

КООРДИНАТОР

1. Зоран Васић - Одељење за локални развој, привреду, урбанизам и комуналне послове

ЧЛАНОВИ

2. Светлана Марковић - Одељење за послове органа града
3. Тијана Тодоровић - Одељење за послове органа града
4. Жељко Крстић - Одељење за финансије
5. Мирјана Маринковић - Одељење за урбанизам, грађевинарство саобраћај и заштиту животне средине
6. Александар Јовановић - Градско веће града Ваљева
7. Душан Арсенић - Градско веће града Ваљева
8. Зора Бојичић - Одељење за друштвене делатности
9. Вуковић Лидија - Одељење за локални развој, привреду урбанизам и комуналне послове
10. Драган Станковић - - II -
11. Предраг Мартиновић - - II -
12. Мирјана Теофиловић - - II -

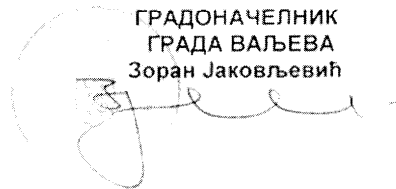
II Задатак Координационог тима је да спроводи активности на изради Стратегије локалног одрживог развоја (СЛОП)

III Административне послове за потребе Координационог тима обављаће Одељење за локални развој, привреду урбанизам и комуналне послове.

IV Решење доставити именованим.

ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА ВАЉЕВА
БРОЈ: 112-347/09-01/5
ДАТУМ: 19.05.2009.год.

ГРАДОНАЧЕЛНИК
ГРАДА ВАЉЕВА
Зоран Јаковљевић

На основу члана 49. Статута града Ваљева («Службени гласник града Ваљева» бр. 19/08) Градоначелник града Ваљева донео је

РЕШЕЊЕ
О ОБРАЗОВАЊУ СТРАТЕШКОГ ТИМА ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕГИЈЕ
ЛОКАЛНОГ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ГРАДА ВАЉЕВА

I ОБРАЗУЈЕ СЕ Стратешки тим за израду планског документа «Стратегија локалног одрживог развоја града Ваљева» у следећем саставу :

1. Зоран Васић - координатор Стратешког тима
2. Тијана Тодоровић - заменик координатора Стратешког тима

Тематска радна група за друштвени развој

1. Зора Бојичић - председник ТРГ
2. Милена Максимовић - заменик председника ТРГ
3. Бранко Петровић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
4. Лидија Вуковић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
5. Душан Јовановић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
6. Славица Сабо – Трипковић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
7. Душан Арсенић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
8. Владимир Кривошејев - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
9. Бранко Антонић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
10. Александар Милијашевић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
11. Преддраг Мартиновић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
12. Љиљана Ђорђевић - записничар

Тематска радна група за економски развој

1. Зоран Васић - председник ТРГ
2. Александар Јовановић - заменик председника ТРГ
3. Мирјана Теофиловић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
4. Биљана Вукомановић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
5. Жељко Крстић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
6. Никола Радојичић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
7. Ненад Бранковић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
8. Рада Севић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ

Тематска радна група за заштиту животне средине

1. Тијана Тодоровић - председник ТРГ
2. Снежана Радојичић - заменик председника ТРГ
3. Мира Божић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
4. Драгић Томић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
5. Мирјана Медуловић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
6. Драган Станковић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
7. Светлана марковић - члан Стратешког тима у оквиру ТРГ
8. Весна Јовановић – Јовановић - записничар

II Координацију активности Стратешког планирања вршиће Координатор и заменик координатора Стратешког тима, у складу са смерницама Координатора за општинско стратешко планирање СКГО.

III Задатак председника и заменика председника ТРГ је да са осталим члановима Стратешког тима, у оквиру групе воде процес стратешког планирања и одговорни су за планирање стратешког планирања у оквиру своје Тематске радне групе, на састанку са Координатором утврђују активности и задатке које треба спровести у току стратешког планирања.

IV Задатак Тематских радних група је да спроведе активности у складу са смерницама и упустима добијеним од градског координатора за стратешко планирање, припремају материјале, организују и спроведе радне састанке са учесницима у процесу, раде на завршном тексту документа, учествују у јавним расправама и медијском промовисању резултата, као и у другим пословима које процес стратешког планирања буде захтевао.

V Ангажовање стратешког тима престаје по усвајању Стратегије локалног одрживог развоја од стране Скупштине града Ваљева.

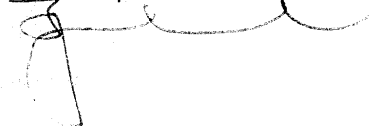
VI Решење доставити именованим

ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА ВАЉЕВА

Број. 112-467/09-01/5

Дана: 07.09.2009. године

ГРАДОНАЧЕЛНИК
ГРАДА ВАЉЕВА
Зоран Јаковљевић

Форум партнера за израду Стратегије:

1. Национална служба за запошљавање – Филијала Ваљево
2. Удружење - Ваљевски бизнис клуб
3. Пољопривредна стручна служба Ваљево
4. Еуропром ДОО Ваљево
5. Ласта Ваљево
6. АД Кланица Лутра група
7. ЈП Ваљево-турист Ваљево
8. Земљорадничка задруга Ваљево
9. РПК Ваљево
10. ХК Крушик А.Д.
11. Дирекција за пољопривреду у робне резерве Ваљево
12. ЈП Колубара
13. Зона унапређеног пословања БИД
14. Ромски Центар за демократију
15. ЈП Водовод
16. Организација потрошача
17. Колубарски управни округ
18. Завод за статистику – одељење Ваљево
19. ЈП Топлана
20. Роботакт ДОО
21. Удружење – Фонд за развој Дивчибара
22. Агрона ДОО Ваљево
23. Крушик акумулатори
24. Одбор за људска права Ваљево
25. Инграп-Омни доо
26. КУД Абрашевић
27. Народни музеј Ваљево
28. УФК Валис
29. Пореска управа Ваљево
30. Удружење Анђели чувари
31. Предшколска установа Милица Ножица
32. Друштво истраживача Милорад Мандић Манда
33. Урбан техникс ДОО Ваљево
34. Завод за јавно здравље Ваљево
35. Центар за културу Ваљево
36. Омладина ЈАЗАС-а
37. Центар за социјални рад Колубара
38. Удружење Добри људи
39. Станојевић ДОО
40. Графичка радионица Стваралиште
41. ЕКОД Градац
42. Удружење грађана за органску производњу
43. Организација потрошача – Ваљево
44. Здравствени центар Ваљево
45. Електродистрибуција Ваљево
46. Рудник неметала Крушик
47. Туристичка агенција АСКА
48. Занус ДОО Ваљево
49. ЈП Полет Ваљево
50. Wild Serbia – Удружење
51. Гљиварско друштво Ваљево
52. НОДОМ Ваљево
53. Полицијска управа Ваљево
54. Матична библиотека Љубомир Ненадовић
55. Завод за заштиту споменика културе Ваљево
56. Малина импекс Ваљево
57. Привредни савет града Ваљево
58. Основне и средње школе Ваљева
59. Пословни факултет Ваљево
60. ВИПОС Ваљево
61. МЗ Пауне, Котешница, Градац, Андра Савчић, Дивци, Лозница, Ставе, Стари град, Крушик, Лелић, Ослободиоци Ваљева, Г. Грабовица, итд.
62. Канцеларија за младе
63. Инос Балкан Ваљево
64. Европа бус Ваљево
65. Национал ДОО Ваљево
66. Societe Generale bank - Ваљево
67. ЈКП Видрак Ваљево
68. Мичелини ДОО Ваљево
69. Теславизија Ваљево
70. Удружење домаћина Ваљево
71. Етно домаћинство Кутлачић
72. Туристичка инспекција Колубарског округа
73. Телеком Србија А.Д. – филијала Ваљево
74. ПТТ Србија – филијала Ваљево
75. Cedy банка експозитура Ваљево
76. Марфин банка експозитура Ваљево
77. Wood Master доо Ваљево
78. ABC test Ваљево
79. ГП Греда Ваљево
80. Четник ДОО Ваљево
81. Метва Ваљево
82. Босис Ваљево
83. Фаб доо Ваљево
84. Блист доо Ваљево
85. Агранела ДОО Ваљево
86. Вујић компанија Ваљево
87. АД Слога Ваљево
88. Електроволт Ваљево
89. Рапан доо Ваљево

90. Каолин доо Ваљево
91. Маркант доо Ваљево
92. Френки аларм Ваљево
93. Технорад доо Ваљево
94. Casabella доо Ваљево
95. Елби доо Ваљево
96. Публик доо Ваљево
97. Подгорина Тима Ваљево
98. Крушик ИРЦ Ваљево
99. ЈП ОСА Ваљево
100. Агенција Приступ
101. Савет за развој заједнице
102. Лист Напред
103. ВТВ Ваљево
104. РТВ Ваљево
105. Радио Патак
106. АРС Нова
107. Књижевна заједница Ваљева
108. ИП Колубара
109. Културно просветна заједница
110. НВО Група за еманципацију „ХОРА“
111. Модерна галерија Ваљево
112. Истраживачка станица Петница
113. НВО Корак
114. ЈП Дирекција за урбанизам,
грађевинско земљиште, путеве и
изградњу Ваљева
115. НВО Green bike
116. Art revolution
117. Окружни суд Ваљево
118. НВО Корак
119. НВО Баир
120. НВО Наши снови
121. Горење Ваљево
122. Комерцијална банка филијала
Ваљево
123. Ива фарм
124. Канцеларија за рурални развој
125. Дом здравља Ваљево
126. Удружење „Пријатељи парка пећина“
127. Политичке партије
128. Екорурал доо Ваљево
129. ЕСО DIMeC ДОО
130. Истакнути појединци и остали.

ГРАД ВАЉЕВО

2010.